Inhoudsopgave

Paginanummers verwijzen naar de boekpagina's.

De Nag Hammadi-geschriften	2	Logion 17	37
Gnostiek	3	Logion 18	39
Het Evangelie van Filippus	5	Logion 19	41
Het Evangelie van de Waarheid	6	Logion 20	44
Het Evangelie van Thomas	7	Logion 21	46
Inleiding op de logions	9	Logion 22	48
Logion 1	10	Logion 23	50
Logion 2	11	Logion 24	51
Logion 3	13	Logion 25	53
Logion 4	14	Logion 26	55
Logion 5	16	Logion 27	57
Logion 6	17	Logion 28	59
Logion 7	19	Logion 29	61
Logion 8	20	Logion 30	63
Logion 9	21	Logion 31	64
Logion 10	23	Logion 32	66
Logion 11	24	Logion 33	68
Logion 12	26	Logion 34	70
Logion 13	28	Logion 35	72
Logion 14	30	Logion 36	73
Logion 15	33	Logion 37	75
Logion 16	35	Logion 38	77

Inhoudsopgave vervolg

Paginanummers verwijzen naar de boekpagina's.

Logion 39 79
Logion 40 81
Logion 41 83
Logion 42 85
Logion 43 86
Logion 44 88
Logion 45 90
Logion 46 93
Logion 47 94
Logion 48 96
Logion 49 98
Logion 50 100
Logion 51 102
Logion 52 104
Logion 53 106
Logion 54 108
Logion 55 110
Logion 56 112
Logion 57 114
Logion 58 116
Logion 59 118
Logion 60 120
Logion 61 122
Logion 62 124
Logion 63 126
Logion 64 128
Logion 65 130
Logion 66 133
Logion 67 135
Logion 68 137
Logion 69 139
Logion 70 141
Logion 71 143
Logion 72 145
Logion 73 147
Logion 74 149
Logion 75 151
Logion 76 153
Logion 77 155
Logion 78 157
Logion 79 159
Logion 80 161
Logion 81 163
Logion 82 165

Inhoudsopgave vervolg

Paginanummers verwijzen naar de boekpagina's.

Logion 83 167
Logion 84 169
Logion 85 171
Logion 86 173
Logion 87 175
Logion 88 178
Logion 89 180
Logion 90 182
Logion 91 183
Logion 92 185
Logion 93 187
Logion 94 188
Logion 95 190
Logion 96 192
Logion 97 193
Logion 98 195
Logion 99 197
Logion 100 199
Logion 101 201
Logion 102 203
Logion 103 205
Logion 104 207
Logion 105 209
Logion 106 211
Logion 107 213
Logion 108 215
Logion 109 217
Logion 110 219
Logion 111 221
Logion 112 223
Logion 113 225
Logion 114 227

Deel 2

De Nag Hammadi-geschriften

De Nag Hammadi-geschriften vormen een opmerkelijke verzameling oude teksten die in 1945 werden ontdekt in de buurt van het Egyptische dorp Nag Hammadi. Deze geschriften, bestaande uit dertien met gazellenleer gebonden boeken, ook wel codices genoemd, werden gevonden in een 1.80 meter grote aardewerken pot. Het vermoeden is dat ze werden begraven als een beschermende maatregel tegen vernietiging in een periode van religieuze onrust. De teksten zijn geschreven in het Koptisch, de oude Egyptische volkstaal. Ze omvatten een gevarieerde verzameling vroeg-christelijke geschriften, waaronder gnostische evangeliën, openbaringen en dialogen.

Enkele van de meest bekende werken binnen de Nag Hammadi--geschriften zijn het Evangelie van Thomas en het Evangelie van Filippus. De ontdekking van deze geschriften was van onschatbare waarde voor het begrip van de vroeg-christelijke en gnostische tradities. Ze bieden inzicht in alternatieve perspectieven op het christendom en bevatten soms afwijkende theologische opvattingen die niet werden opgenomen in de canonieke bijbelse geschriften. Het feit dat de geschriften werden begraven en verborgen, suggereert mogelijk dat ze werden beschermd tegen religieuze zuiveringen of theologische veroordelingen in het verleden. Het gnosticisme, een religieus--filosofische stroming die opkwam in de vroege christelijke periode, neemt een centrale plaats in binnen de Nag Hammadi--geschriften. Gnostici waren aanhangers van een overtuiging die geloofde in een verborgen en diepere kennis, bekend als gnosis, als het middel tot bevrijding van de materiële wereld.

De geschriften omvatten gnostische evangeliën, waaronder de eerder genoemde evangeliën van Thomas en Filippus, maar ook het evangelie van de Waarheid en het evangelie van de Egyptenaren. Gedichten en diverse andere geschriften uit het vroege christendom zijn eveneens aanwezig, waarbij verschillende stromingen en filosofen de boodschap probeerden te doorgronden. Gnostici beschouwden kennis als het middel om zich te bevrijden van de beperkingen van de fysieke wereld.

Hoewel sommige thema's overeenkomsten vertonen met de canonieke bijbelse geschriften, werden de Nag Hammadi-geschriften niet opgenomen in de officiële canon van het Nieuwe Testament. Desondanks bieden ze waardevolle inzichten in de diversiteit van het vroeg-christelijk denken en dragen ze bij aan een dieper begrip van de theologische ontwikkelingen uit die periode.

Gnostiek

Gnostiek wordt niet beschouwd als een louter geloof, maar eerder als een levenspad. De term 'de mensen van de weg' werd in de tijd van de gnostici gebruikt om hun gemeenschap te beschrijven. Hoewel deze benadering verbonden is met een joods concept van het beloofde land, wijkt het af van de gangbare opvattingen. De traditionele visie binnen het jodendom was dat het beloofde land zich op aarde bevindt, waar vrede en gerechtigheid uiteindelijk zouden heersen. Echter, dit ideaal is nooit werkelijkheid geworden en zal dat waarschijnlijk ook nooit doen, tenzij God zich op een bijzondere manier openbaart, wellicht aan het einde der tijden of in het hiernamaals.

Jezus benaderde het koninkrijk op een unieke manier, niet gebonden aan een fysieke locatie of toekomstige tijd. Hij moedigde aan om het koninkrijk binnen in jezelf te zoeken, wat een persoonlijke en innerlijke ervaring impliceert. Het vinden van het koninkrijk in jezelf transformeert je kijk op de wereld. Jezus suggereerde dat wanneer je dit koninkrijk intern realiseert, je het ook extern in de wereld zult zien. Het is niet dat de wereld zelf verandert, maar dat je een andere manier van kijken ontwikkelt. In tegenstelling tot het traditionele morele oordeel, waarbij God de daden van mensen beoordeelt en beloont of straft, leert Jezus zijn volgelingen om met liefdevolle ogen te kijken. Liefdevolle ogen oordelen niet; ze nodigen anderen uit om zichzelf te tonen in hun ware aard, waardoor het verborgene weer tevoorschijn komt. Een oordelende blik brengt dood, terwijl liefde het leven wekt.

Johannes legt een opmerkelijk verschil bloot in de aard van Jezus, door Hem neer te zetten als wezenlijk anders dan de mensheid. Dit onderscheid komt duidelijk naar voren in Johannes 8:23, waar Jezus zegt: "U bent van beneden, ik ben van boven; u behoort tot deze wereld, ik ben niet van deze wereld." Deze uitspraak benadrukt het fundamentele verschil tussen de goddelijke aard van Jezus, die boven de aardse sfeer staat, en de menselijke toestand van anderen. Interessant is dat Johannes Jezus in deze context gelijkstelt met 'de Here' zoals beschreven in Jesaja 45, waar wordt verklaard: "Ik ben de Here, en er is geen ander;

buiten Mij is er geen God." Dit onderstreept een duidelijk contrast tussen de beweringen van Jezus en de exclusieve status van de Heer.

In het evangelie van Johannes vertegenwoordigt Jezus het Licht en wordt verlossing gezien als voortkomend uit geloof in Hem. Het geloof in Jezus als het 'lam van God, dat de zonde van de wereld wegnam' speelt een centrale rol in Johannes' theologie, zoals vermeld in Johannes 1:29. Jezus wordt gezien als het offer dat de zonden van de wereld wegneemt, waarbij geloof in Hem wordt beschouwd als essentieel voor verlossing.

Daarentegen lijkt het Evangelie van Thomas geen nadruk te leggen op het idee van verlossing van zonden door Jezus. Thomas benadrukt niet dezelfde verlossingsconcepten die zo centraal staan in Johannes. Deze verschillen in theologische accenten tussen Johannes en Thomas illustreren de variëteit aan interpretaties binnen de vroege christelijke traditie. Johannes presenteert Jezus als een goddelijke entiteit, los van menselijke aard en verheven boven de mens. Deze visie heeft invloed gehad op zowel de rooms-katholieke als protestantse tradities.

Met de herontdekking van het volledige Evangelie van Thomas, dat een ander perspectief op Jezus biedt, staat de opvatting van Johannes over Jezus onder druk. Dit maakt de visie van Johannes minder onbetwistbaar dan eerder werd aangenomen.

Het Evangelie van Filippus

Het Evangelie van Filippus is een vroeg-christelijk geschrift dat behoort tot de zogenaamde 'apocriefe' geschriften, wat betekent dat het niet is opgenomen in de canonieke bijbel. Het manuscript, dat waarschijnlijk in de tweede helft van de derde eeuw werd geschreven, is een deel van de zogenaamde Nag Hammadi-geschriften.

Het Evangelie van Filippus is een verzameling van uitspraken en gesprekken die worden toegeschreven aan Jezus en zijn discipelen, vooral van Filippus. Het benadrukt spirituele inzichten en mystieke thema's. Een deel van de tekst behandelt de relatie tussen Jezus en Maria Magdalena, waarin wordt gezegd dat Jezus haar vaak kuste en dat de andere discipelen daar verbaasd over waren. Het geschrift bevat ook enkele gnostische elementen, die verwijzen naar esoterische kennis en het belang van innerlijke verlichting. Omdat het Evangelie van Filippus niet is opgenomen in de canon van de meeste christelijke kerken, heeft het niet dezelfde gezaghebbende status als de boeken in de bijbel.

Het Evangelie van de Waarheid

Het Evangelie van de Waarheid is een gnostisch geschrift dat wordt toegeschreven aan de vroeg-christelijke gnosticus Valentinus. De tekst is gevonden in de Nag Hammadi-geschriften en bevat gnostische inzichten en ideeën over de aard van God, de schepping, de menselijke conditie en de verlossing. Het benadrukt het belang van het innerlijke kennen en begrijpen van de waarheid om verlossing te bereiken.

Het geschrift verkondigt dat de wereld waarin we leven een gebroken en verwarrende plaats is en dat de mensheid lijdt aan een soort spirituele amnesie, waarbij ze haar ware aard en verbinding met God is vergeten. De auteur betoogt dat redding komt door het ontvangen van gnosis, een diep innerlijk inzicht in de waarheid.

Volgens het Evangelie van de Waarheid kan dit inzicht worden verkregen door de openbaring van de Geest van de Waarheid, die is gezonden door God om mensen te helpen hun verloren kennis te herstellen. Door dit inzicht te verkrijgen, kunnen mensen hun ware aard en spirituele verbondenheid met God herontdekken en uiteindelijk verlost worden van de materiële wereld.

Het Evangelie van de Waarheid is een belangrijke tekst binnen de gnostische traditie en biedt inzicht in de opvattingen over de mensheid, de kosmos en de zoektocht naar verlossing. Het benadrukt het belang van het innerlijke spirituele pad en het herstellen van het verloren bewustzijn van de goddelijke waarheid.

Het Evangelie van Thomas

Het Thomas Evangelie wijkt opmerkelijk af van de traditionele evangeliën in het Nieuwe Testament, vooral in de manier waarop dit het leven van Jezus beschrijft. Een opvallend kenmerk is dat het Thomas Evangelie geen verslag doet van de kruisiging en de opstanding van Jezus. Deze cruciale gebeurtenissen hebben voor Thomas geen theologische betekenis. De afwezigheid ervan vormt een fundamenteel verschil met de traditionele evangeliën, aangezien de kruisdood van Jezus in het traditionele christendom een centrale rol speelt, en Jezus wordt gezien als het verzoenende offer voor de zonden van de mensheid. Het Thomas Evangelie bevat dus geen enkele verwijzing naar deze theologische leer, wat het onderscheid tussen de twee benaderingen van het christendom benadrukt.

Van zowel het Thomas Evangelie als de evangeliën in het Nieuwe Testament dateren de oudste, volledige manuscripten die tot onze beschikking staan uit de vierde eeuw, wat hun vergelijkbare historische betrouwbaarheid aantoont. Niettemin heerst er onder wetenschappers momenteel de opvatting dat het Thomas Evangelie een onafhankelijke tekst is, en niet een tekst die achteraf is samengesteld uit de evangeliën van het Nieuwe Testament. Volgens deze visie zou de oorspronkelijke versie van het Thomas Evangelie ongeveer tien jaar na de dood van Jezus zijn opgetekend. Er wordt zelfs gesuggereerd dat Thomas Jezus mogelijk persoonlijk heeft gekend en een van zijn directe volgelingen was. Zo verschilt de tekst in hoge mate van de schrijvers van de evangeliën in het Nieuwe Testament, die allemaal een generatie later leefden en Jezus níét rechtstreeks hebben gekend. Hun geschriften zijn gebaseerd op overleveringen en verhalen die ze van anderen hebben gehoord, waardoor ze hun eigen interpretatie van het leven van Jezus opschreven.

Het evangelie van Thomas vertelt, in tegenstelling tot de evangeliën uit de bijbel, de canonieke evangeliën, ook geen verhaal of, zoals je wilt, biografie van Jezus, maar bevat een lijst met 114 uitspraken van

Jezus. Deze uitspraken doen allemaal denken aan een man die op een bijna boeddhistische manier in het leven stond, die geen wonderen verrichtte maar wel wijsheden deelde die de individuele mens een gelukkiger leven konden bezorgen. Lezen we die wijsheden nu, dan komen ze ons warm, wijs en niet raar voor, gewend als we zijn aan persoonljike groei en ontwikkeling

Het gaat om de spirituele boodschap van Jezus over het vinden van ware verlichting, oftewel het bereiken van een hoger bewustzijn. Het idee is dat mensen, wanneer ze hun ego en schaamte kunnen laten varen en zichzelf accepteren zoals ze zijn, in staat zullen zijn om de waarheid te zien en daardoor bevrijd zullen zijn van angst.

Het suggereert mogelijk dat het bereiken van een staat van innerlijke vrijheid en puurheid de mens in contact kan brengen met een staat van gelukzaligheid en harmonie.

Het evangelie van Thomas

Het Thomas Evangelie. In de stilte van eeuwenoude gewelven en gefluister van oude bladeren ontvouwde zich een verhaal, bewaard in de tijd als een kostbare schat.

"Dit zijn de geheime woorden," fluisterde een oude stem, door de tijd gedragen, "die Jezus de Levende heeft gesproken, en die Didymus Judas Thomas heeft vastgelegd."

Een groep toegewijde leerlingen verzamelde zich in de schaduw van eeuwenoude bomen, nieuwsgierig naar de mysterieuze leringen die waren overgeleverd.

De oude wijze, Thomas stond op en begon te spreken.

"Deze woorden waren geheim om twee redenen," legde Thomas uit. Zijn stem was als een zachte melodie. "Allereerst druisen ze in tegen alles wat als waarheid wordt beschouwd. Ze schudden aan de fundamenten van gevestigde belangen en heilige overtuigingen, en daarmee verstoren ze de rust van het bekende. Het tweede geheim," vervolgde hij, "is dat de leerlingen, gehuld in de sluier van onbegrip, dachten dat er iets mysterieus aan de leringen van Jezus was. Een waas van geheimzinnigheid omhulde de waarheid die ze probeerden te begrijpen." De aanwezigen luisterden aandachtig terwijl Thomas de betekenis ontrafelde. "Wanneer ze Jezus 'de Levende' noemden, symboliseerden ze zijn opstanding uit het dodenrijk, zijn losmaking uit de schaduwwereld. Hij was niet alleen een leraar in het fysieke, maar ook een gids door de grenzen van het bekende naar het mysterie." De woorden van Thomas werden als zaadjes geplant in de harten van zijn toehoorders, en zo gingen ze de wereld in, gedragen door de wind van begrip en zoekende zielen die verlangden naar de waarheid diep binnenin. En zo bleven de geheime woorden van Jezus de Levende voortleven, als een eeuwige bron van wijsheid en inzicht.

Logion 1

"Wie de verklaring van deze woorden zal vinden, zal de dood niet smaken."

Wie deze woorden zal begrijpen en ernaar zal leven, zal wakker worden en verlichting bereiken. Het is niet de letterlijke maar de figuurlijke dood, waaruit de mens moet opstaan. Hij leeft dan niet meer in de tijd, maar in een eeuwigdurend nu, zonder verleden en toekomst. Dat is het eeuwige leven. Een der dagen zal hij uiteindelijk weer terugkeren naar waar hij vandaan kwam.

Logion 2

Jezus zei: "Laat hem die zoekt, zonder ophouden zoeken, totdat hij vindt. En als hij vindt, zal hij in verwarring raken. En als hij in verwarring geraakt is, zal hij zich verwonderen, en hij zal heersen over het Al als heerser zal hij zijn rust hervinden."

In de stilte van zelfreflectie ontdekte hij de waarheid: om de kudde te ontstijgen, moest hij loslaten wat als normaal was beschouwd. De illusie van geleerdheid, gedreven door eigenbelang en egoïsme, bleek een vergissing. Hij ontkleedde zijn karakter, begreep dat aangeleerd gedrag slechts een façade was. In de naaktheid van zijn ware zelf vond hij de verlossing van vertwijfeling naar innerlijke rust. De sluier viel weg, en plotseling zag hij helder. Hij omarmde zijn menselijkheid en ontdekte dat om hem heen mensen toneel speelden, gehuld in maskers van karakter, beroep en religie. In zijn begrip lag de paradox: wetende dat hij meer wist dan de groten der aarde, omdat hij wist dat er niets meer te weten viel. De ware kennis was zelfkennis, waarin de behoefte aan maatschappelijke kennis en de ontmaskering ervan samenvloeiden. De wereld verscheen als een toneelspel van maskers, waarin hij zichzelf als de speler en de toeschouwer ontdekte.

Toelichting: Je zult je eerst los moeten maken van de kudde, van wat je altijd als normaal hebt gezien, begrijpen dat alles wat je geleerd hebt in het leven slechts eigen- en groepsbelangen dient, dat je leven, gedreven door ijdelheid en egoïsme, tot nu toe een vergissing is geweest en dat je niet geleefd hebt zoals je had kunnen leven. Je moet je karakter als aangeleerd gedrag doorzien, tot je de laatste penning hebt ingelost en helemaal naakt staat. Dan wordt de laatste stap je geschonken, vanuit de vertwijfeling naar de rust. Dan vallen je de schellen van je ogen en dan pas zie je helder. Dan begrijp je dat je alleen maar mens bent. Dan zie je overal om je heen hoe alle mensen een toneelspel spelen, getooid met de maskers van hun karakter, beroep, religie en andere groepsmaskers en je kunt je aanvankelijk niet voorstellen dat zij dat niet zien. Het brengt

je in verwarring als je je realiseert dat je meer weet dan alle groten der aarde, omdat je weet dat je niets meer hoeft te weten. Want als je jezelf kent, weet je dat kennis alleen nodig is voor een leven in de maatschappij en om die kennis te ontzenuwen. Maar je begrijpt alles.

Logion 3

Jezus zei: "Als uw leiders zeggen: kijk, het koninkrijk is in de hemel, dan zullen de vogelen in het veld u voorgaan. Als uw leiders zeggen: het is in de zee, dan zullen de vissen u voorgaan. Maar het koninkrijk is in je hart en in je oog. Als je jezelf zult kennen, dan zul je gekend worden, en je zult beseffen dat je de zoon van de levende Vader bent. Als je jezelf niet kent, dan ben je in armoede, en ben je zelf die armoede."

In het fluisteren van de wind onthulde hij een waarheid: wantrouw de woorden van de leiders. Zij beloven hemelse beloningen en hellevuren na de dood, maar de ware hel sluimert in de wereld der niet-bewusten, de slapenden hier op aarde. In de stilte van zelfkennis ontluikt een schat, niet die van aardse weelde, maar van innerlijke rijkdom. De wijze fluisterde: zwijg over het onuitsprekelijke einddoel; toon slechts de weg. Want wie zichzelf niet kent, leidt een armzalig leven. Schijnbaar rijk voor de wereld, doch arm voor de ziel. Het pad naar ware welvaart ligt verscholen in het begrijpen van het onbekende binnenin, in de fluisteringen van zelfinzicht en de rijkdom van innerlijke verbondenheid.

Toelichting: Geloof de woorden van jullie leiders niet. Zij zeggen dat de hemel de beloning en de hel de straf na de dood is. De ware hel is de wereld van de doden, de onbewusten, de slapenden hier op aarde. De hemel is de toestand van de ontwaakten. Als je jezelf kent, voel je je één met de hele schepping en met alle mensen. Als Jezus praat over het koninkrijk en de Vader, probeert hij het onuitsprekelijke in een metafoor te vangen. Waarover je niet kunt praten, daarover moet je zwijgen. Het heeft geen zin om over het onuitsprekelijke einddoel te praten, het is voldoende om de weg te wijzen. Als je jezelf niet kent, leid je maar een armetierig leven. Misschien rijk voor de wereld, maar arm voor jezelf.

Logion 4

Jezus zei: "De grijsaard zal in zijn dagen niet aarzelen een klein kind van zeven dagen naar de plaats des levens te vragen, en hij zal leven. Want vele eersten zullen de laatsten worden. En zij zullen één worden."

In het rijk van ongerepte dagen, waar de zon haar eerste stralen werpt op een nieuwgeboren wezen, ontwaakt een kind van zeven dagen. Een sprankel van onschuld, nog niet gehuld in de mantel van cultuur, danst in zijn heldere ogen. Geen last van de bagage die volwassenen met zich meedragen, slechts een zuiverheid die de ziel omarmt. Het kind, een levendig tableau van puurheid, speelt geen rol in het toneelspel van schijn en bedrog. Zijn lach is ongefilterd, zijn tranen ongehinderd. Geen valse behoeften verstoren de eenvoudige harmonie van zijn bestaan, want bezit is een vreemde taal die nog niet is geleerd.

In het heden wandelt het kind, onbezwaard door het juk van verleden of toekomst. De last van gisteren en de zorgen voor morgen zijn nog onbekend terrein. Geen angsten beklemmen zijn hart, geen problemen werpen schaduwen over zijn lichtende pad. Zijn wezen kent geen geslacht in gedrag, want de stempels van mannelijkheid en vrouwelijkheid zijn nog niet gedrukt op het maagdelijke doek van zijn ziel. Een harmonieus samenspel van menselijkheid, onverstoord door de verdeeldheid die later zal worden gezaaid.

Oh, hoe prachtig is het kind, vrij van de gespletenheid en de onechtheid die de volwassenen teistert. Een levend bewijs dat het ware leven schuilt in de kunst van het zijn, vrij van maskers en schaduwen. Als de volwassenen echt willen leven, moeten zij leren van dit kleine kind van zeven dagen. Laat ons dan, in de stilte van deze waarheid, de weg naar de onbezoedelde bron van ons bestaan vinden. Mogen we onszelf ontkleden van de zware lasten die we onszelf hebben opgelegd en terugkeren naar de onschuld van het kind, waar het nu de enige tijd is die telt, en waar het ware leven bloeit in de tuin van ongekunstelde eenvoud.

Toelichting: In het Oude Testament staat: “Al uw mannelijke kinderen moeten als ze acht dagen oud zijn besneden worden. Iedere onbesnedene moet uit zijn stam verwijderd worden.” (Genesis 17:12.) Die besnijdenis is niet alleen lichamelijk een ingrijpende gebeurtenis, maar ook een initiatie in een sociale orde. Na de besnijdenis valt de identiteit van het kind niet meer met zichzelf samen. Het wordt lid van een stam. De ervaring van het ‘zelf’ wordt vervangen door geloof in een sociaal masker, een groepsidentiteit. Daardoor ontstaat ook vervreemding van alle andere medemensen. Men ziet anderen alleen nog maar als deel van de eigen groep óf als vreemdeling. Dat schept de oordelende blik die blind maakt, niet alleen voor het eigen ware zelf, maar ook voor het ware zelf van alle andere mensen. Maar, als je weer als een kind zou kunnen kijken, als een kind van zeven dagen oud dat nog niet besneden is, naar jezelf en naar anderen, zonder die balk in je oog, dan zul je ‘zien-wat-is’.

Logion 5

Jezus zei: "Herken wat voor je aangezicht is, en wat verborgen is zal duidelijk worden. Want niets is verborgen wat niet geopenbaard zal worden."

In de dans van begrip en zelfinzicht fluisterde het leven: "Alles zal je helder worden wanneer je jezelf kent. Ontwar de draden van je binnenwereld, en de buitenwereld zal onthuld worden." Mensen beweren vaak zichzelf te kennen met al hun gebreken. Maar als de fouten bekend zijn, waarom herhalen ze zich dan? En waarom omarmen ze tekortkomingen als een onvermijdelijk lot? Aanpassen aan de maatschappij lijkt soms een verraad aan de eigen essentie, een zonde tegen het zelf. Maar luisteren naar de innerlijke stem kan een harmonie verstoren met de wereld om ons heen. Een paradox onthuld in de keuze tussen zelfexpressie en maatschappelijke conformiteit.

In deze delicate balans wordt duidelijk dat wat goed is voor de natuur, vaak als schadelijk wordt beschouwd voor de cultuur, en vice versa. Een reflectie van de constante strijd tussen behoud van innerlijke waarheid en aanpassing aan externe verwachtingen. En in die spiegel van paradoxen zoekt de ziel haar weg, tussen de natuur en de cultuur, tussen luisteren naar zichzelf en harmonie met de wereld. Maar toch blijft de vraag: hoe vind je dat kind in jezelf? Hoe kan ik als een kind naar andere mensen leren kijken? Wees trouw aan jezelf, zegt het volgende logion.

Toelichting: Eerst zelf kind worden, vertelde het vorige logion. Dat is de opstanding uit de eigen spirituele dood. Leer kijken als een kind, naar alles om je heen, ook naar je medemens. Kijk door alle sociale etiketten heen die we gewend zijn op te plakken, en probeer ook het kind, de oorspronkelijke mens in de ander te zien. Dan zal wat eerst verborgen was in je medemens, ook in je naaste weer zichtbaar zijn.

Logion 6

Zijn leerlingen ondervroegen Hem. Zij zeiden tot hem: "Wilt gij dat wij vasten? En hoe zullen wij bidden? Zullen wij aalmoezen geven? En wat zullen wij, wat betreft het eten, in acht nemen?" Jezus zei: "Vertel geen leugens en doe niet wat je haat. Want alle dingen zijn duidelijk voor 'de Hemel'. Er is immers niets wat verborgen is dat niet openbaar zal worden, en niets wat bedekt is dat niet onthuld zal blijven."

In de schaduwen van vasten, bidden en aalmoezen ontvouwde zich het verhaal van een zoekende ziel. "Door deze rituelen is nog nooit een mens meer mens geworden," fluisterde de wind van wijsheid.

In de weefgetouwen van het maatschappelijke leven vonden deze handelingen hun plaats. Het vasten, een zelfopgelegde ontbering, bleek een paradoxale daad waarbij men zichzelf tekort deed in de hoop op spirituele verrijking. Bidden, een roep naar een externe god, onthulde zich als een zoektocht naar het innerlijke goddelijke dat in de eigen ziel huist. Aalmoezen, gegeven uit bezit, werden beschouwd als een daad van vrijgevigheid, maar tegelijkertijd ontspon zich de gedachte dat bezit zelf een vorm van diefstal was, een ontneming van wat gemeenschappelijk eigendom zou moeten zijn.

In deze paradoxale dans van rituelen en reflecties ontdekte de zoekende ziel de fragiele balans tussen individuele spirituele groei en de collectieve verantwoordelijkheid jegens de gemeenschap. En in die zoektocht, los van dogma's en tradities, trachtte de ziel haar eigen pad te vinden, waar vasten niet enkel onthouding was, bidden niet enkel een roep naar het externe, en aalmoezen niet enkel een gebaar van bezit, maar waar de mens in zijn volle menselijkheid kon opbloeien.

Toelichting: In logion 4 werd gezegd dat je de weg naar het koninkrijk aan het kind in jou zou kunnen vragen. De levenspraktijk, zo wordt hier duidelijk gemaakt, is het leermiddel om het kind in jezelf wakker te houden. Hoe doe je dat? Het kind in jou zal weer in slaap vallen als je allerlei nieuwe leefregels uit je hoofd gaat leren en volgens die regels je leven gaat leven.

En je kunt je medemens al helemaal niet leren zien door als je leefregels ook aan anderen op gaat leggen. Wat dan? Wezenlijk is dat je trouw bent aan jezelf.

Logion 7

Jezus zei: "Zalig de leeuw die mens wordt als hij door de mens opgegeten wordt. En vervloekt is de mens die door de leeuw opgegeten wordt, en de mens zal leeuw worden."

In de stilte van de schepping ontvouwde zich een verhaal over de mens, de gekroonde heerser van het bestaan. "Als de mens de kroon is," zo fluisterde de wijsheid van de wind, "dan is het eten van de leeuw een opwaardering voor de leeuw, een verheven plaats in het rijk der wezens." Het delen van het vlees, een ceremonie van overdracht, waar de leeuw oplost in de mens en zo zijn plaats in de kosmische hiërarchie vindt. Een dans van opwaardering, waar de kracht van het wilde wordt verweven met de menselijke ervaring.

Maar figuurlijk sprak de wijsheid met een dubbelzinnige klank. "De mens moet de cultuur verzwelgen en er niets van overlaten," een oproep tot totale absorptie. Want in de symbiose van mens en cultuur ligt het delicate evenwicht. Als de cultuur de mens verzwelgt, wordt de harmonie verstoord en waagt de mens zijn eigen bestaan. Zo ontvouwt zich een waarheid, waarin de mens, als kroon op de schepping, zijn rol erkent, niet alleen in de fysieke interacties met het leven om hem heen, maar ook in de subtielere dans met de cultuur die zijn wezen vormgeeft. Een uitnodiging om bewust te zijn van de wisselwerking tussen mens en wereld, waarin de harmonie bewaard blijft en de mens zijn verheven plaats behoudt.

Toelichting: In logion 2 werd beloofd dat je koning kunt worden over je eigen leven. Logion 6 vroeg om trouw aan jezelf. Maar is dat niet lekker egoïstisch, alleen maar aan jezelf denken?
Wie werkelijk het kind in zichzelf gevonden heeft, zal de mens in de naaste kunnen zien en liefhebben als zichzelf. Dan speelt zelfzuchtige begeerte geen rol meer.

Logion 8

En Hij zei: "De mens is gelijk aan een verstandige visser die zijn net in zee wierp. Hij trok het op uit zee, vol kleine vissen. Daartussen vond de verstandige visser een goede grote vis. Hij wierp al de kleine vissen terug in zee. Zonder aarzelen koos hij de grote vis. Wie oren heeft om te horen, hij hore."

In de stille kamers van het zelf ontvouwde zich een verhaal van waarde en onthechting. "Van alles wat de mens bezit," zo fluisterde de innerlijke stem, "is zijn ware aard het enige kostbare juweel. De rest, slechts bagage, ballast die je moet afwerpen om je ware zelf te onthullen."

Het gewicht van bezit, een mantel van illusies, omringt de ziel als een dichte mist. Maar te midden van die nevel schittert het ware zelf als een onvergankelijk licht. Een uitnodiging om de last van materieel bezit af te schudden en naakt te staan voor de spiegel van de eigen essentie. Want in de dans van onthechting en zelfontplooiing komt de waarheid naar voren. Alleen wanneer de ballast van wereldse bezittingen wordt afgeworpen, kan de ware aard van de mens stralen als een ongepolijst juweel. En in die metamorfose van ontdoen en onthullen, ontdekt de ziel de kostbaarheid van haar eigen authentieke wezen.

Toelichting: Wil je je verdiepen in een spirituele traditie? Volg met vriendelijke en welwillende aandacht de wijze lessen. Maar volg niemand anders dan jezelf. Volg je eigen momenten van herkenning en leer daarop vertrouwen, want dat zijn de richtingwijzers op je eigen pad. Alleen zo zul je tot de mystieke kern van een traditie kunnen doordringen.

Logion 9

Jezus zei: "Ziet, de zaaier ging naar buiten. Hij nam een handvol zaad en strooide het uit. Sommige zaden vielen op de weg. De vogels kwamen en verzamelden ze. Andere zaden vielen op de rots, en zij schoten geen wortels in de aarde en maakten geen aren. En anderen vielen op de doornen. Zij verstikten het zaad, en de wormen vraten ze op. En anderen vielen op de goede aarde en zij leverden goede vrucht op. Zij droegen zestig per maat en honderdtwintig per maat."

In de stille tuinen van wijsheid wuifde de meester met zachte woorden: "Alleen als mijn leringen vallen op een goede voedingsbodem, kunnen zij vruchten dragen, en niet zomaar enkele, maar overvloedig." Een echo van inzicht dat door de lucht trilde als een belofte. Maar de cultuurmensen, verankerd in hun eigenwijsheid, hadden zichzelf verscholen achter muren van vastgeroeste overtuigingen. Doof voor de fluisteringen van gezond verstand, hadden zij hun innerlijke stem gesmoord onder lagen van zelfgemaakte wetten en regels. In die zelfopgelegde gevangenis verkeerden zij voortdurend in tweestrijd met hun eigen essentie.

De meester, een bron van helderheid, bood leringen als zaadjes aan. Maar zoals zaadjes alleen gedijen in vruchtbare grond, zo ook werden zijn woorden alleen vruchtbaar als zij konden landen op een voedingsbodem van openheid en ontvankelijkheid. Alleen wanneer de barrières van eigenwijsheid worden afgebroken, kan het zaad van wijsheid ontkiemen en de vruchten van begrip dragen.

Toelichting: Je hebt de mystieke kern van een leer gevonden en nu wil je anderen daarover vertellen. Maar dat valt niet mee. Sommigen vinden het best wel heel interessant, maar laten het daar vervolgens bij. Anderen noemen het onzin en werpen het ver van zich af; ze vinden je zweverig, niet meer serieus te nemen. Ze maken zich zorgen over je. Er zullen er ook zijn die je beschuldigen van misleiding en bedrog. Weer anderen zullen je woorden willen gebruiken om er een nieuwe leer van te maken, om er macht en roem mee te verwerven. Maar soms vallen je

woorden in vruchtbare aarde. Dan zijn je woorden als zaad dat de ander doet oprijzen, zelf ook vruchten dragend, de vruchten van de herkenning.

Logion 10

En Jezus zei: "Ik heb het vuur op aarde geworpen. En ziet, ik hoed het tot het opvlamt."

In het gloeiende hart van overtuiging koesterde Jezus de zekerheid dat zijn boodschap uiteindelijk als een lopend vuur de wereld zou omarmen, een pad van ontwaakten zou banen. Hij zag de cultuur en haar valsheid in vlammen opgaan, en in die vurige verwachting, hoopte hij op een massale keuze voor eenvoud, waarachtigheid en rechtvaardigheid. Hij begreep dat de machthebbers zich met kracht zouden verzetten, maar zijn visie reikte verder dan de vurige weerstand. Voor hem was de toekomst doordrenkt met de hoop dat mensen zouden ontwaken, dat de eenvoudige waarheid het complexe weefsel van misleiding zou ontrafelen.

Toch, zoals de geschiedenis getuigt, heeft macht vaak overwonnen ten koste van liefde. De overwinnaars hebben de bladzijden van tijd gevuld met hun triomfen. Maar in de stilte van deze waarheid benadrukte Jezus dat macht nooit definitief zegeviert door macht zelf. De eeuwige wet, als een zachte melodie, fluisterde dat macht uiteindelijk buigt voor de kracht van liefde. In de schaduw van de geschiedenis wacht de hoop op een dag waarop liefde triomfeert over macht, waar de eenvoudige waarheid zegeviert over bedrog. In die verheven visie blijft Jezus een herinnering aan de tijdloze waarheid dat liefde de uiteindelijke overwinning behaalt, en dat de geschiedenis haar ware kracht onthult in de eeuwige dans tussen macht en liefde.

Toelichting: Over God, Jezus en opstanding bestaan allerlei verhalen. Sommige religieuze tradities eisen van je dat je die verhalen letterlijk neemt. Het letterlijk nemen van die verhalen noemen ze een geloof. En als je niet gelooft, dan... Thomas gaat niet over een geloof. Thomas gaat over een weten dat diep in jouw bewustzijn wacht om wakker geschud te worden. Dat kun je soms ervaren als een moment van herkenning. Die momenten kun je niet 'organiseren'. Maar je kunt wel leren daar open voor te staan.

Logion 11

Jezus zei: "Deze hemel zal vergaan, en de hemel daarboven zal vergaan. En de doden leven niet, en de levenden zullen niet sterven. In de dagen dat je at wat dood is, maakte je het tot iets wat leeft. Als je tot het licht zult komen, wat zul je dan doen? Toen je één was, werd je tot twee. Als je echter twee bent, wat zul je dan doen?"

In het fluisteren van de eeuwigheid weerklinkt de stem van een wijze ziener die verkondigt dat de mens altijd mens blijft, ongeacht zijn gedachten en hoe vreemd zijn gedrag ook mag zijn. De mens is voorbestemd tot geluk, zelfs als hij zich daartegen verzet, en zijn ware essentie kan alleen worden bereikt door terug te keren naar zichzelf. De ontaarde mens, gevangen in schijn, leeft een leven dat slechts een schaduw is van het ware bestaan. Maar eenmaal ontwaakt, is er geen weg terug naar de sluimering van onwetendheid. Verlichting werpt een onverbiddelijk licht op het pad van waarheid.

Als kind was je één met de ongeschonden essentie van het bestaan. Maar naarmate de maatschappij haar afdruk op je ziel drukte, werd je leven verscheurd door tegenstrijdigheden. Tussen karakter en natuur, tussen de binnen- en buitenkant, tussen het masker en het ware gezicht. Een existentiëel kruispunt onthult zich, en de vraag weerklinkt als een echo door de tijd: waar kies je voor?

De keuze tussen schijn en wezen, tussen de versplinterde delen van het zelf, is een oproep tot zelfreflectie. In de spiegels van deze dualiteiten ontdekt de ziel haar eigen weg naar eenheid. Het verhaal van de mens, als een zoektocht naar heelheid, blijft resoneren in de stille kamers van het bestaan. Er zullen misschien nieuwe ervaringen komen, zeker als je je niet aan die eerdere vastklampt. Maar neem als principe om trouw aan jezelf te blijven. Als jij en het Al niet meer één zijn, richt je dan luisterend naar je hart, en wacht geduldig tot het weer tot je spreekt, want je kent nu de stem.

Toelichting: De ene spirituele fantasie komt, een andere gaat. Dromen van verlossing zijn het, zelfbedacht of nagepraat van anderen. Je wordt er niet beter van, maar ook niet slechter. Alles blijft hetzelfde. Maar als je de teksten van een traditie weer levend hebt gemaakt, door die te ijken in je eigen ervaring, wat doe je dan? Blijf je hangen aan dat ene prachtige moment van lang geleden, toen je dode letters weer tot leven wekte in je eigen ervaring? Toen stond je in het licht. Toen viel je zomaar samen met al-wat-is. Toen waren jij en de kosmos één. Maar dan? Daarna word je weer twee. En dat is onvermijdelijk. Dat is gewoon wat er gebeurt na een mystieke ervaring. Daar kun je niets aan doen. En misschien, tot je bittere teleurstelling blijft alles precies zoals het daarvoor was: de wereld om je heen is hetzelfde als voor die ervaring. Maar jij, jij ziet het voor altijd anders.

Logion 12

De leerlingen zeiden tot Jezus: "Wij weten dat u van ons weg zult gaan. Wie zal dan onze meester zijn? Jezus sprak tot hen: "Waar jullie ook zijn, ga naar Jacobus de Rechtvaardige, omwille van wie hemel en aarde zijn ontstaan."

In de mysterieuze tuinen van zelfontplooiing weergalmde de wijsheid als een zachte melodie: "Wees niet gebonden aan de meester buiten jezelf. In het diepst van ieder mens huist zijn innerlijke meester, de fluistering van het geweten. De ware leiding komt van de meester die je aanspoort naar jezelf te luisteren. In die onvoorwaardelijke zelfkennis rijst een mens op als de eigen meester."

Ieder mens draagt de gave van wijsheid in zich, en in die innerlijke reis naar zelfkennis wordt men zowel de leerling als de leraar. Want zoals de tijdloze waarheid spreekt, is het ieders geboorterecht om wijsheid te verwerven. In dit rijk van kennen en niet-weten is er geen tussenweg; een mens is of wijs, of dwaas. Een diepe analogie onthulde zich in de zee van bewustzijn. Of je nu een elle boven het oppervlak drijft of 500 vadem eronder verkeert, beiden zullen verdrinken als ze niet in contact zijn met hun innerlijke stroom. Maar wie daarboven uitstijgt, wie zijn innerlijke meester omarmt, kan op het water lopen, in harmonie met de golven van ervaring en de diepten van de ziel. Het verhaal van de mens, een reis van zelfontplooiing, blijft resoneren als een tijdloze melodie in de eeuwige symfonie van het bestaan.

Toelichting: Dit logion is bijna zeker een toevoeging die na de dood van Jezus is geschreven, in het kader van een strijd om de macht onder zijn volgelingen. Deze uitspraak gaat dus over een situatie die pas na zijn dood is ontstaan. Dit is een poging om een absoluut gezag te vestigen, zoals later de paus uit Rome beweerde de opvolger te zijn van Petrus. Er was een mystieke ervaring (de grote vis, van logion 8), maar het lijkt wel alsof die na verloop van tijd verbleekt. Je bent weer twee. Dat kan een schrijnend gevoel van leegte oproepen. Die leegte zou je kunnen proberen op te vullen door je onder het gezag van een spiritueel

meester te plaatsen, die een taal spreekt waarvan het lijkt alsof het over je eigen ervaring gaat. Doe dat niet. Zorg dat je je eigen meester blijft, ook al dwaal je door de woestijn en ben je alle richting kwijt. Neem je voor trouw te blijven aan de bron in jezelf, ook al stroomt die tijdelijk niet. Alleen wie trouw blijft aan de bron in zichzelf, ook al is die op een moment alleen maar een herinnering, dan zul je die 'bron van het levende water' weer als ervaring kunnen terugvinden.

Logion 13

Jezus zei tegen zijn leerlingen: "Vergelijk mij met iemand en zeg mij op wie ik lijk." Simon Petrus zei: "U lijkt een rechtvaardige engel." Matteüs zei: "U lijkt een wijze filosoof ." Thomas zei: "Meester, mijn mond is geheel machteloos om te zeggen op wie U lijkt." Jezus zei: "Ik ben niet uw meester. Omdat u gedronken hebt, hebt gij u aan de opborrelende bron bedwelmd, die ik gewogen heb."

In de stille schaduwen van alledag, waar het gewone volk zijn zorgen weegt en zijn lasten torst, wandelde daar een mens, ogenschijnlijk eenvoudig en onopvallend. Zijn gestalte droeg de sporen van een ver verleden, littekens als verhalen gekerfd in de huid van een reiziger die vele wegen had bewandeld. De ware mens, verscholen achter de sluier van alledaagsheid, was een enigma voor de wereld. Hij was als een meester van het leven, een alchemist die de ruwe elementen van zijn bestaan had getransformeerd tot de zuiverste essentie. Zijn ogen, diep en doordringend, keken zonder angst naar de wereld om hem heen. Verdriet had zijn hart verlaten, als een vage herinnering aan een verre droom. In het theater van de maatschappij danste hij op het ritme van het alledaagse, een onopvallende acteur in het schouwspel van het menselijk bestaan. Hij begreep de regels van het spel, maar liet zich er niet door vangen. Zijn ziel zweefde boven de banaliteit van aardse zorgen, als een vrije vogel die hoog boven de wolken vliegt.

Geen last drukte op zijn schouders, geen vrees legde zijn geest in boeien. Morgen was slechts een belofte, geen bron van angst. Het leven was een rivier, en hij dreef erop als een bedreven zeiler, de koers bepaald door de stroom, niet door dwangmatige controle. De ware mens, bevrijd van de ketenen van ziekte en ongeluk, wist dat zijn wezen verbonden was met iets groters dan het lichaam dat hij bewoonde. Een diep besef van geborgenheid omhulde hem als een warme deken, en hij glimlachte naar de kosmos, een glimlach die niet bezoedeld was door aardse zorgen. In stilte deelde hij zijn wijsheid met degenen die oren hadden om te horen en harten om te begrijpen. "Gij zijt goden!" fluisterde hij, als een echo uit lang vervlogen tijden. Maar velen verstonden niet, want de waarheid was als een steen die te zwaar woog voor de handen van de onwetende.

Alleen de leerlingen die de weg van transformatie bewandelden, zouden uiteindelijk de woorden van de meester begrijpen. Slechts wanneer zij zelf verrezen waren uit de as van hun beperkingen, zouden zij de diepte van zijn leringen omarmen. Want in het zijn als de meester, in het worden als 'Jezus', lag de ware onthulling. Maar oh, de wereld was doof voor de taal van de ontwaakte ziel. En zo ging de ware mens voort, een mysterie in menselijke gedaante, wandelend tussen de sterren terwijl de wereld zijn ware aard slechts als een schaduw zag.

Toelichting: Petrus en Matteüs menen Jezus te kennen. Maar wat doen ze? Ze plakken alleen maar een sociaal etiket op Jezus: engel, filosoof, en ze denken dat hij dat is. Dat zijn de conventionele ideeën die blind maken, die maken dat je je medemens niet werkelijk ziet. Ze menen Jezus te kennen, maar hun kennis is niet origineel. Daardoor kennen ze Jezus juist niet. Jezus heeft Thomas geleerd werkelijk te zien. Thomas begrijpt dat de Jezus die hij gezien heeft niet in conventionele ideeën is te vatten. Thomas ziet de Christus in Jezus. Zijn blindheid is opgeheven. Maar toch begaat ook Thomas hier een vergissing. Hij denkt dat alleen Jezus een Christus is, en hijzelf niet. Jezus zet die vergissing recht. Thomas noemt Jezus 'meester'. Maar Jezus antwoordt: "Ik ben je meester niet." Wat Thomas in Jezus ziet kan hij ook in zichzelf ervaren. Als Thomas zich zou verbinden met de Christus in hemzelf is hij zelf zijn eigen meester, zijn eigen innerlijke koning, net als Jezus. Toen nam Jezus hem mee en sprak drie woorden tot hem. Toen Thomas terugkwam, vroegen de anderen: "Wat heeft Jezus gezegd?" Thomas zei: "Als ik jullie een van die woorden zeg, zullen jullie stenen oppakken en naar mij gooien. En vuur zal uit de stenen komen en jullie verbranden."

Logion 14

Jezus zei tegen ze: "Als gij vast, zult gij uzelf aanleiding geven tot zonde. En als gij bidt, zult gij veroordeeld worden. En als gij aalmoezen geeft, zult gij uw ziel kwaad doen. En als gij naar een of ander land gaat en in die streken rondtrekt, als men u ontvangt, eet wat men u zal voorzetten en genees de zieken onder hen. Want wat in uw mond binnengaat, zal u niet verontreinigen. Wat echter uit de mond uitkomt, dat zal u verontreinigen."

In de gloed van de ondergaande zon, waar de lucht zich mengde met de laatste ademtochten van de dag, sprak een wijze stem woorden die als zachte briesjes door de tijd zweefden. "Vasten is tegen de natuur," fluisterde de stem, als een melodie die de geheime harmonieën van het universum ontvouwde. "Bidden vereist een persoonlijke god," klonk het, als een echo die de diepten van het innerlijke zelf bereikte.

Onder de luifel van de sterren, waar het donker de contouren van de wereld vervloeide, werden woorden geweven als draden van een kosmisch tapijt. "Aalmoezen geven kan alleen bij ongelijkheid tussen mensen," weerklonk het als een mantra van rechtvaardigheid in een wereld van ongelijke schaduwen. "Keer terug onder de mensen," vervolgde de stem, als een gids door de doolhof van menselijke ervaringen. "Speel hun spel weer mee en maak je niet druk om wat je zult eten." De woorden dansten als vrije vogels in de lucht, bevrijd van de ketenen van dogma's en voorschriften. "Wat je wel en niet mag eten, wat wel en niet ongezond is, zijn maar door mensen bedachte voorschriften," verkondigde de stem met een kracht die de fundamenten van conventies deed beven. "Als je een heel mens bent, kun je alles eten." De woorden waren als regendruppels die de dorstige aarde voedden, de geest verfrissend met de waarheid van vrijheid.

"Ziek word je niet door verkeerd eten," sprak de stem met de autoriteit van eeuwenoude wijsheid, "maar door wat de mond uitgaat." En in die stilte tussen de zinnen, in de adempauze van het universum, weergalmde de waarheid dat gedachten de bron zijn van zowel ziekte als genezing.

"Want wat uit de mond komt, komt uit de gedachten," fluisterde de stem als een herinnering aan de verbinding tussen geest en manifestatie.

"Oneerlijkheid, haat, ergernis, hebzucht, egoïsme, jaloezie, begeerten, kwaadaardigheid, onrechtvaardigheid, list en bedrog. Dat maakt de mens ziek." Als een licht dat de duisternis doorboorde, doordrongen de woorden de harten van hen die luisterden. "Als niets wat de mond ingaat ziek maakt, maakt ook niets wat de mond ingaat beter." De stem bracht een waarheid die als een bevrijdende wind door de geest waaide. "Medicijnen, vitamines en gezond eten is voor de slapenden," sprak de stem met mededogen. "Het houdt ze in leven, maar laat ze niet leven." In de stilte van de nacht rustten de woorden als een belofte van ontwaken, een uitnodiging om de diepte van het bestaan te verkennen. "Genees de zieken door hen de weg naar heelheid en eenvoud te wijzen," klonk het als een roep om verandering. "Ziekten zijn immers slechts symptomen van de gespletenheid van de mens en horen hem de weg naar zichzelf te wijzen." De nachtelijke lucht hield zijn adem in, en in die adempauze weerklonk de waarheid dat levenden niet ziek worden. "Want er zijn geen waarschuwingen meer nodig," prevelde de stem als een zegen, "die hen erop moeten wijzen dat ze van het rechte pad zijn afgedwaald."

"Genees niet het lichaam, dat is tevergeefs," eindigde de stem met de zachtheid van een laatste zucht. "Maar genees de ziel, dan volgt het lichaam vanzelf. Immers, een gezonde geest woont in een gezond lichaam." En zo vervlochten de woorden zich met de nacht, als sterren die de weg wezen naar de eeuwige bron van heelheid.

Toelichting: Nu enkele belangrijke principes van het gnostieke spirituele pad zijn verhelderd, volgt een nadere uitwerking van logion 6. Daar werd al verteld dat het niet gaat om de naleving van regels, maar om waarachtigheid. Nu wordt daaraan toegevoegd dat het geloof in regels die je maakt, ook de overtreding daarvan creeërt. Door de regel dat je zou moeten vasten, schep je gulzigheid. Onderwerp je je aan een externe god, dan schep je zelf je afgescheidenheid van God. Als je een aalmoes geeft aan een bedelaar, bevestig je jullie ongelijkwaardige relatie. Geloof je in regels, dan wordt je de gevangene van die regels. Maar als je je openstelt voor een ander, dan kun je in die ander iets herkennen wat aan geen tijd, geen land, een leerstelligheid gebonden is. En als die ander in geestelijke nood verkeert, maak dan geen misbruik van de zwakte van de ander door te proberen die ander tot je eigen

geloof te bekeren, maar help die ander de mystieke kern in zichzelf te ontdekken. En aarzel niet om de taal te gebruiken van diens eigen land, diens eigen en vertrouwde spirituele traditie. De inwijding in een spirituele traditie bestaat in het leren spreken van de taal van die traditie, van de geheime woorden. Maar dat is niet waar het echt om gaat. Wezenlijk is dat je ook leert verstaan met je hart.

Logion 15

Jezus zei: "Als je iemand ziet die niet uit een vrouw geboren is, werp je dan op je aangezicht neer en aanbidt hem. Hij is je Vader."

In de dans van het universum, waar sterren hun licht laten vallen op de wiegende aarde, ontspringt het verhaal van eenheid uit de schoot van een vrouw. Zij, de oermoeder, draagt de eeuwenoude geheimen van het leven. Uit haar omhelzing komen wij voort, geboren uit hetzelfde weefsel dat de sterren samenbindt. Maar diep in de stilte van het hart, wanneer de grenzen van het zelf vervagen, wordt een waarheid onthuld.

Wanneer je je één voelt met alles, wanneer de adem van het universum jouw adem wordt, dan ontstaat het 'zien'. Niet met ogen van vlees, maar met het innerlijke oog van de ziel. Daar, in de stilte van die eenheid, ontvouwt zich de aanwezigheid van wat men eens 'God' met een hoofdletter noemde. Het is geen god verheven boven de wolken, maar een god die pulseert in het ritme van elke hartslag, die fluistert in de bries van de wind. Het is een goddelijk besef dat wat alles doet leven, ook jouw eigen levensBron is.

In dat moment van zien wordt de wereld een tempel, en elk wezen een levend altaar. Want in de eenheid van de ziel weerklinkt het oude fluisteren: "Zie, voel, wees één met het goddelijke, dat leeft in de essentie van alles." En zo wordt het verhaal van het leven een reis, waarin elke ademtocht een heilige zin fluistert, en de oorsprong van ons bestaan zich ontvouwt in de omarming van universele liefde.

Toelichting: Dit logion is een vervolg op logion 11. Als je de houding tegenover je medemensen aanneemt zoals daar beschreven, dan kan er een vonkje overslaan van die ander naar jou. In een open ontmoeting met een waarachtig medemens kun je soms iets bijzonders ervaren, iets dat uitstijgt boven de tijdelijkheid van het leven. Er is hier een onmiskenbare parallel met de traditionele groet uit India: "Ik groet het licht in jou." Er wordt dus hetzelfde gezegd als in India, maar dan met beelden uit de joodse cultuur. En de boodschap hier is: wat je ziet in die ander, is ook je eigen bron, je eigen vader. Als je werkelijk

het licht in de ander zou zien, weet dan dat het licht in de ander ook je eigen licht is. Maak niet de vergissing te denken dat het licht dat je in de ander ziet een unieke eigenschap van die ander is, waar je zelf geen deel aan zou hebben. Dat is de valkuil van de slaafse verering van spirituele meesters of van de bestempeling van jezelf als leek in vergelijking met priesters die beweren boven jou te staan. Een waarachtig leraar, zoals Jezus, zal die verering niet accepteren, maar je naar je eigen licht terugverwijzen, zoals al bleek in logion 13, waar Hij Thomas terugverwees naar het meesterschap in zichzelf.

Logion 16

Jezus zei: "Wellicht denken de mensen dat ik gekomen ben om vrede op de wereld te werpen, en weten zij niet dat ik gekomen ben om tweespalt op aarde te werpen, vuur, zwaard en oorlog. Want er zullen er vijf in één huis zijn; drie zullen tegen twee zijn, de vader tegen de zoon en de zoon tegen de vader. En ze zullen daar alleen staan."

Onder de luwte van eeuwenoude bomen stond Jezus, zijn ogen doordrongen van tijd. Hij begreep dat zijn boodschap een scheiding der geesten zou ontketenen. "Wie niet voor mij is, is tegen mij," klonk zijn profetie.

In de weefsels van relaties zag hij macht en beïnvloeding als het fundament van samenlevingen. Verbeten zouden machthebbers vechten om controle te behouden als vrije geesten weigerden mee te spelen.

Jezus wist dat geweldloosheid het schild van de vrijen zou zijn. Want macht wordt niet door macht vernietigd, maar door de kracht van een ongebonden geweten. In de glimlach van de vrijen zag hij de grootste dreiging voor een cultuur. Geluk, onafhankelijkheid, tevredenheid, en vrijheid waren de wapens van degenen die weigerden zich te laten ketenen. Zijn boodschap was geen roep tot gewapende revolutie, maar een uitnodiging tot een revolutie van de geest. En zo stond Jezus, als een baken in de duisternis, en fluisterde zijn woorden als een belofte van een nieuwe dageraad voor de vrije zielen die hun vleugels spreidden.

Toelichting: Er zijn veel mensen die menen dat er pas vrede op aarde zal zijn als we allemaal dezelfde mening hebben, of allemaal maar hetzelfde geloof aanhangen, of als we het allemaal maar met elkaar eens zijn. Het streven naar vrede op deze manier doet echter altijd zichzelf teniet omdat het niet kan verdragen dat er andersdenkenden zijn. Die moeten daarom, in het zogenaamde belang van de vrede, worden bekeerd, uitgedreven of zelfs uitgeroeid. Wat Jezus bedoelt is anders. De vrede op aarde zal pas dan bereikt worden als we onze medemensen toestaan anders te zijn dan wijzelf zijn, als we elkaar gunnen onze persoonlijke eigenheid te ontplooien, als we

bereid zijn onszelf en onze medemensen als unieke eenlingen te ervaren en daarvan de schoonheid te zien, als we elkaar niet klein houden maar elkaar bemoedigen, als we elkaar ieders eigen licht gunnen. Maar dat zullen de fundamentalistische ideologen van de eenheidsgedachte niet dulden. Dat zal vuur, zwaard en oorlog oproepen, brandstapels en kruistochten, heropvoedinggestichten en terroristische aanslagen. Maar dit logion gaat niet alleen over onze relatie tot onze medemensen. Het gaat ook over onszelf. Wie werkelijk vrede wil, moet eerst de strijd tegen zichzelf staken en vrede sluiten met zichzelf. Pas wie vrede met zichzelf gesloten heeft, kan zijn medemensen in vrede hun eigen waarheid gunnen. Wie verdeeld is in zichzelf, zal zijn innerlijke strijd op de wereld botvieren.

Logion 17

Jezus zei: "Ik zal u geven wat geen oog gezien heeft, geen oor gehoord en geen hand aangeraakt, en wat bij geen mens in de geest is opgekomen." Gewoonlijk wordt Jezus gezien als de vervulling van het Oude Testament. Maar niet in de gnostiek. Daar betekent Jezus juist een radicale breuk met het Oude Testament. De God van Jezus is een God van liefde en kan onmogelijk dezelfde zijn als de wraakzuchtige God die uit het Oude Testament, vertellen vele gnostische teksten. Maar dat is zeker niet de enige vernieuwing die Jezus inbracht. Allerlei woorden die in de joodse traditie een traditionele uitleg hadden gekregen, worden door Jezus van een nieuwe betekenis voorzien. Zo wordt bijvoorbeeld het opstandingsverhaal uit het boek Daniël herzien. Onder de opstanding werd verstaan; de opstanding uit de lichamelijke dood van de mensen aan het eind der tijden. Maar de gnostische Jezus beschrijft de opstanding als een spiritueel proces.

In het stille domein waar tijd en eeuwigheid elkaar omarmen, bevond zich een mens die de laatste stap had gezet. Zijn voetstappen hadden de grenzen van het bekende overschreden, en hij was ontwaakt in de weelde van een ongekend bewustzijn. Daar, te midden van het mysterie dat het universum spon, ervoer hij een betoverend gevoel van eenheid. Niet slechts een zien met de ogen, noch horen met de oren, noch tasten met de handen. Het was een subliem ervaren dat de grenzen van de zintuigen tartte en de poorten van de ziel opende. De laatste stap was geen reis van afstand, maar van dimensies. Het was een ontwaken tot een realiteit, diep verweven met de weefsels van het bestaan. De mens die de laatste stap had gezet, werd één met de melodieuze symfonie van de schepping, voelde de pulsaties van sterrenstelsels als hartslagen, en zag de dans van atomen als een kosmische choreografie. Zijn geest, bevrijd van de ketenen van begrenzing, doolde door de tijd als een tijdloze reiziger. Het ervaren was een transformatie van het alledaagse tot het buitengewone, een metamorfose van eenvoud tot oneindigheid. Hij was geen toeschouwer van het leven, maar een deelnemer aan de kosmische

dans. Het was alsof elke cel van zijn wezen deelde in de universele ademhaling, elke gedachte een echo was van de eeuwige wijsheid.

Geen woorden konden de diepten van zijn ervaring vatten, want het was een taal zonder klanken, een begrijpen zonder concepten. Het was een staat van zijn waarin de ziel niet langer gescheiden was van het universum, maar één werd met de essentie van alles wat is. En in dat moment van eenheid, proefde de mens de nectar van de eeuwigheid. Hij was niet langer een pelgrim op zoek naar antwoorden, maar een ontdekker die de geheimen van het bestaan omarmde. Terwijl de sterren hun eeuwige lofzang zongen en de wind zijn zachte verhalen fluisterde, vervolgde de mens die de laatste stap had gezet zijn reis door de grenzeloze rijken van het ontwaken, geleid door de innerlijke melodieën van de schepping.

Toelichting: In de joodse traditie speelt de term 'het koninkrijk' een belangrijke rol. Ook aan dat woord gaf Jezus een nieuwe uitleg. Daarom past hier een waarschuwing, misschien vooral voor de eigentijdse toehoorders van Jezus: Pas op, dit is anders dan je misschien al meende te weten. Het is iets wat je niet met je zintuigen kunt waarnemen. Je kunt het ook niet vatten met het denken. Het is echt anders. Daar hoort ook een andere manier van verstaan bij.

Logion 18

De leerlingen zeiden tot Jezus: "Zeg ons, hoe zal ons einde zijn?" Jezus zei: "Hebben jullie dan de aanvang ontdekt, dat jullie nu naar het einde zoeken? Waar het begin is, daar zal ook het einde zijn. Zalig degene die zich in het begin plaatst. Hij zal ook het einde kennen, en hij zal de dood niet smaken."

Je ware zelf is je oorsprong, jouw begin als mens. Maar je kunt als mens vergeten wie je werkelijk bent. Dan raak je verdwaald in een vreemde werkelijkheid. Als je jezelf weer terugvindt, aan het einde van een spiritueel herstel, dan ben je weer bij je eigen oorsprong, bij je eigen begin en daarmee ook terug in de werkelijkheid. Bij het traditionele oudtestamentische verhaal over de apocalyps, zoals verteld in het bijbelboek Daniël, hoort ook de opvatting dat aan het eind der tijden alle mensen zullen verrijzen uit hun graf. Ze zullen dan beoordeeld worden, voor sommigen ten verderve, voor anderen tot eeuwig heil. Maar ook daaraan geeft Jezus een andere, nieuwe betekenis.

Je kunt al dood zijn tijdens dit leven. En de opstanding vindt niet plaats aan het eind der tijden, maar als je het begin van het leven in jouzelf hebt ontdekt, als je het kind van zeven dagen oud weer hebt teruggevonden, zoals in logion 4. Dus ook dit is een antwoord op de mysterieuze uitspraak van het eerste logion "En hij zal de dood niet smaken." Dan kun je ook zeggen met dit logion: "Gelukkig hij die staat in het begin." Het volgende logion vertelt daar meer over.

In de stille schaduwen van het eindeloze worden en vergaan, ontvouwde zich een verhaal dat zijn wortels had in de kringloop der tijden. Daar, waar het einde een echo was van het begin, en de grijsaard in de dans der tijd werd als het kind dat hij ooit was. Het is een mysterieus weven van dagen en nachten, waar het heden de sleutel draagt tot het begrijpen van het onontkoombare einde. "Zoals je was, zul je worden," fluisterden de eeuwenoude stemmen als een mantra die de essentie van het leven omarmde. In de spiegels van de ziel reflecteerde de waarheid dat het onthullen van het heden de sleutel was tot het ontsluiten van de geheimen van het einde. Want wie het heden niet doorziet, kan het weefsel van de

tijd niet ontrafelen. Diep in het doolhof van herinneringen ontwaakte het besef dat zelfkennis de reis was naar de oorsprong. "Als je jezelf kent, weet je hoe je ooit was en hoe je geworden bent die je was," fluisterde de wind van wijsheid, als een bries die de sluier van vergetelheid optilde.

Het heette terugkeren tot de oorsprong, een reis naar de kern van het bestaan, naar de oorspronkelijke melodieën van de ziel. Daar, in de stilte van zelfinzicht, ontwaakte het vermogen om te begrijpen, te omarmen en te accepteren wat was en wat zal zijn. De eindeloze cyclus was als een dans van licht en schaduw, waar het einde en het begin elkaar omhelsden als verloren zielsverwanten. En zo ging het verhaal verder, als een melodie die eeuwig weergalmde, de grijsaard en het kind hand in hand, op weg naar een tijdloze bestemming, terugkerend tot de oorsprong, terugkerend tot zichzelf.

Toelichting: In de joodse traditie speelde de apocalyps, de verhalen over een kosmische strijd aan het eind der tijden, een belangrijke rol. In de tijd van Jezus meenden veel joden dat de eindtijd nabij was. De leerlingen van Jezus menen dat Jezus misschien een profeet is, vergelijkbaar met die uit het Oude Testament. Kan hij misschien iets zeggen over die naderende eindtijd? En daarom stellen ze de vraag: "Het einde, hoe zal het zijn?" Maar, zoals al beloofd in het vorige logion, geeft Jezus op een heel gewone vraag een verrassend nieuw antwoord: "Waar het begin is, daar zal ook het einde zijn." Jezus doet hier weer wat hij steeds doet in het Evangelie van Thomas. Voor de joden uit die tijd, de toehoorders van Jezus dus, is 'het einde' een moment in de geschiedenis. Het is een historisch moment, nog verborgen in de schoot van de toekomst, maar Jezus gebruikt de woorden en beelden van die tijdgebonden visie op de eindtijd om een spiritueel proces te beschrijven.

Logion 19

Jezus zei: "Zalig wie is voor hij werd. Als jullie mijn leerlingen worden en luisteren naar mijn woorden, zullen deze stenen jullie dienen. Want er zijn vijf bomen voor jullie in het paradijs die 's zomers en 's winters onverstoord blijven en wier bladeren nooit afvallen. Wie ze zal kennen, zal de dood niet smaken."

In de tuin van het innerlijke zelf, waar de bloemen van de ziel ontluiken, wandelde een gelukkige ziel. Zij was degene die zichzelf niet verloren had, niet versnipperd door de innerlijke verdeeldheid die de wereld zo vaak omhelst. Gelukkig was zij, als een kind dat nog danste in het paradijs van onschuld, niet verdreven door de harde klappen van onrechtvaardigheid. Zij was het levende bewijs dat de puurheid van het hart niet verduisterd hoefde te worden door de schaduwen van de wereld. In haar heldere ogen weerkaatsten de sterren van het begrijpen. Ze hoorde niet slechts met oren, maar met een diepere resonantie van de ziel. Haar zicht was niet vertroebeld door de waas van illusies, maar helder als het onbeschreven blad van het nu.

Ze rook de bloesems van de waarheid, proefde de zoetheid van het onbezoedelde leven en voelde de vibraties van het universum zonder vervorming vanuit de schaduwen van het verleden. Ze was als een lotus die ongerept opsteeg uit het modderige water van ervaringen. De gelukkige ziel had verlichting bereikt, niet als een ver weg schijnend licht, maar als een innerlijke gloed die haar pad verlichtte. Ze was als een bries die zachtjes fluisterde in de oren van degenen die de tijd namen om te luisteren, een gids voor hen die bereid waren te zien zonder de sluier van vooroordelen.

In de tuin van het innerlijke zelf, waar de tijdloze waarheden als geurende bloemen bloeiden, stond de gelukkige ziel als een levende poëzie. Haar verhaal was niet van verlies en verdeeldheid, maar van eenheid en ontwaken. En terwijl de wereld haar dans van chaos en verandering voortzette, bleef zij een bron van vrede en helderheid, een levend testament van de schoonheid van het zijn wie je werkelijk bent.

Toelichting: In de oudtestamentische traditie schiep God op één enkel tijdstip, namelijk 'in den beginne,' de gehele kosmos. Die bestaat sedertdien op zichzelf. Maar de gnostiek heeft een andere scheppingsmythe. Daar wordt de wereld op elk moment nieuw geschapen. Zoals het licht ononderbroken uit de zon straalt, zo vloeit in een nooit eindigend scheppingsproces de werkelijkheid voort uit de oerBron van het zijn. Dat permanente scheppingsproces van de werkelijkheid heet een emanatie: het uitstromen van de werkelijkheid uit een bron. De oerbron van het zijn heet in het Aramees – de taal waarin Jezus sprak – de 'geboortegever'. Daaruit wordt alles geboren. Het woord is onzijdig, dus mannelijk noch vrouwelijk, zoals ons woord 'ouder'.

In het Griekse en Latijnse Nieuwe Testament is vaak sprake van 'de Vader'. Jezus spreekt daar over 'Mijn Vader'. Als in gnostische teksten over 'de Vader' wordt gesproken, bedoelt men niet 'de Vader' als een God in de hemel, op flinke afstand van de aarde, maar als de bron waaruit alle zijn voortvloeit, de Aramese geboortegever dus.

In de traditionele christelijke godsvoorstelling is er een onoverbrugbare afstand tussen de mens en God. Mens en God zijn wezensongelijk. Maar in de gnostiek is dat anders. Wij zijn als mens rechtstreeks met de bron verbonden. Wij komen eruit voort. Zoals een lichtstraal verwant is aan de zon, zo is ook de mens verwant aan de bron. Wij hebben 'de gelaatstrekken van de Vader'. Wij zijn 'de erfgenamen van de Vader'.

Er is hier een grote verwantschap met het boeddhistische begrip 'boeddha-natuur'. Elk mens, alle wezens en alle dingen hebben boeddha-natuur. Het spirituele pad van het boeddhisme heeft als doel het bewustzijn van de individuele mens te verenigen met zijn eigen boeddha-natuur, die tegelijk ook de boeddha-natuur is van de hele werkelijkheid. In de gnostiek geldt op vergelijkbare wijze dat elk mens Christus-natuur heeft. De gnostiek als spirituele traditie streeft naar de verbinding van het persoonlijke bewustzijn van de mens met het bovenpersoonlijke Christusbewustzijn. Het is tijdloos. Het was er al voor jij er was, zelfs voor Abraham er was: "Waarachtig, ik verzeker u," zei Jezus, "van voordat Abraham er was, ben ik er." (Johannes 8:58). De mens heeft volgens de traditie van de

gnostiek daarom twee naturen. De Christus-natuur die deel heeft aan de tijdloze eeuwigheid en die de bron is in elk mens. Dat idee van aanwezigheid is vergelijkbaar met het joodse begrip Shekina: de aanwezigheid Gods. In de joodse traditie is God de alom Aanwezige. Hij is dus ook aanwezig in de mens. Maar elk mens is ook een individu met een tijdelijk bestaan tussen geboorte en dood. Dat is de persoonlijke natuur. Elk mens is een tweeling. Thomas, de schrijver van het Thomas Evangelie is dus ook een tweeling. In de proloog noemt hij zich Judas Thomas 'de tweeling'. Hij is zowel de persoonlijke Thomas als deelnemer aan de bovenpersoonlijke Christus. Hij heeft zijn tijdgebonden bewustzijn van zichzelf als persoon verbonden met het tijdloze bewustzijn dat zijn individualiteit overstijgt, de Christus in hem. Als in de brief aan de Kolossenzen in het Nieuwe Testament gezegd wordt: "Het geheim is dit: Christus woont in u," dan is dat voor een gnosticus duidelijk verstaanbaar. En dat is het geheim waar ook het Evangelie van Thomas over gaat.

Logion 20

De leerlingen zeiden tot Jezus: "Zeg ons, waarop lijkt het koninkrijk der hemelen?" Jezus zei: "Het lijkt op een mosterdzaadje, het kleinste van alle zaadjes. Als het op bewerkte aarde valt, wordt het een grote plant en wordt een schuilplaats voor de vogelen des hemels."

In de stilte van een enkele ziel, waar de echo's van rechtvaardigheid als zachte golven rimpelden, ontsprong een verhaal van hoop en verandering. Een eenling, gehuld in het gewaad van rechtvaardigheid, stond als een baken van licht in de duisternis van ongelijkheid. Zijn boodschap was als een zaadje dat viel op vruchtbare aarde, een oproep tot het herstellen van de oorspronkelijke staat, een verlangen naar een rechtvaardige wereld waar de weegschaal van gerechtigheid in evenwicht zou zijn. In de eenzaamheid van zijn beginsel, fluisterde de eenling woorden van gelijkheid en mededogen. Maar als de mensheid haar oren opende voor zijn boodschap, zou er een revolutie ontstaan, als een vuur dat zich snel verspreidt en alles in zijn pad verlicht.

Het was alsof de geest van rechtvaardigheid een zachte melodie zong, eerst in de harten van enkelen, maar dan als een crescendo dat de hele mensheid omarmde. Een beweging, als de wind die door de bomen fluistert en een golf van verandering ontketent. De rechtvaardige wereld, geboren in de visie van één enkel hart, zou zich als een golf verspreiden. Van ziel tot ziel, van gemeenschap tot gemeenschap, zou de beweging als een ontembare stroom van rechtvaardigheid de gebroken ketenen van ongelijkheid verbreken .Hij was de eenling niet slechts een individu, maar een katalysator voor een collectief ontwaken. Zijn boodschap was als een toorts die werd doorgegeven van hand tot hand, verlichtend de paden naar een rechtvaardige wereld.

En terwijl de beweging zich ontvouwde, werden grenzen geslecht en muren van ongelijkheid afgebroken. De rechtvaardige wereld werd niet langer slechts een droom, maar een levende realiteit, geboren uit de vonk van één en verspreid door de kracht van velen. Zo ging het verhaal verder, als een oproep tot gerechtigheid die door de tijd heen resoneerde, een inspiratie voor degenen die durfden te geloven dat de kracht van één hart de wereld kon veranderen.

Toelichting: In elk mens sluimert een godsvonk, een Christus zelfs, zoals bij het vorige logion uitgelegd. Sommige mensen kunnen dat van zichzelf niet geloven. Maar als iemand door een medemens bevestigd wordt, met een liefdevol gebaar, een bemoedigend woord, of zelfs alleen maar een luisterend oor, kan dat een aanzet zijn tot persoonlijke bloei. Je medemens bemoedigen kost niets, maar kan voor die medemens waardevol zijn. Zo'n liefdevolle bevestiging van de ander is als het zaaien van een nietig mosterdzaadje dat uit kan groeien tot een prachtig bloeiende plant, die op zijn beurt ook weer vele mosterdzaadjes kan rondstrooien. In het boeddhisme noemt men dat 'het verheffen' van je medemens, een belangrijk onderdeel van het boeddhistische spirituele pad.

Logion 21

Maria zei tot Jezus: "Waar lijken uw leerlingen op?"
Jezus zei: "Zij lijken op kinderen die op een land wonen dat niet van hen is. Wanneer de eigenaren van het land komen, zullen zij zeggen: 'Ga weg van ons veld'.
De kinderen kelden zich in hun bijzin uit om hen het land terug te geven. En daarom zeg ik: als de heer van het huis weet dat de dief komt, zal hij waken vóór hij komt, en hij zal hem niet op zijn land laten komen om zijn bezittingen te stelen. Wees dus op je hoede tegenover de wereld. Bewapen je met grote kracht, zodat de rovers geen manier vinden om bij je te komen. Want de moeilijkheden die je verwacht, zullen komen. Laat een verstandig man in je midden wonen! Toen het graan rijp was, kwam de dief ijlings, met zijn sikkel in de hand, en oogstte het. Wie oren heeft om te horen, hij hore."

In de stille schaduwen van tijdloze wijsheid ontvouwde zich een verhaal, gehuld in waarheden. "Zolang de leerlingen niet zijn als de meester, hebben zij de boodschap niet begrepen," fluisterden de oude stemmen, als een echo die door de eeuwen heen resonantie vond. "Zoekt eerst het koninkrijk en de gerechtigheid, en dit alles zal u bovendien geschonken worden," spraken de universele leringen, als een roep om de diepste essentie van het zijn te ontdekken. Maar het zwijgen was de deur naar begrip, want zolang het koninkrijk niet gevonden was, bleef het beter om in stilte te dwalen. En wanneer de ziel ontwaakte, oprees uit de doden van onwetendheid, voelde zij zich als een vreemdeling in de maatschappij. Een maatschappij die haar vreemdheid niet kon begrijpen, en zo sprak de wereld: "Je hebt hier niets te zoeken." En in die afwijzing, veegde de ontwaakte ziel het stof van haar voeten en liet de wereld haar gang gaan. De gevestigde orde, voelend dat zij bedreigd werd door ongewapende revoluties van waarheid en rechtvaardigheid, wapende zich tegen degenen die de vredige verandering predikten. Dus waarschuwde het oude verhaal: "Wees op je hoede, doorzie hun argumenten, laat je niet verleiden om met hun bedrieglijke spel mee te doen." De roep was niet voor de maatschappelijk geslaagden, niet voor de succesvolle om

wat ze presteren en bezitten, niet voor de machthebbers die de status quo omarmden, maar voor de hongerigen naar gerechtigheid, voor de onderdrukten, de misbruikten en voor de treurenden, en zij die vol liefde zijn. Zij waren rijp voor de boodschap.In deze vertelling danste de waarheid als een onzichtbare melodie, en degenen die de noten van gerechtigheid herkenden, waren geroepen om te luisteren. Een roep die weerklinkt in de harten van degenen die durven te dromen van een wereld doordrenkt van waarheid, waar rechtvaardigheid de valuta van de ziel is.

Toelichting: Het afwerpen van kleding staat voor het sterven van hun 'oude mens' en het huis staat voor het hart. Bewaak het goed, anders komt de dief (satan) en steelt kennis en begrip van je. Wanneer je iets leert (rijp graan), zorg er dan voor dat je het oogst en bewaakt, anders steelt iemand het (opnieuw satan) en zul je het verliezen. en visie op het mens-zijn, die betekent dat een mens zich kan bevrijden uit de greep van het noodlot, symbolisch verbeeld door het achterlaten van de kleren.
Zo gelezen is dit een tekst die beschrijft hoe de menselijke ziel in spirituele slavernij kan verkeren en hoe ze zich daaruit kan bevrijden.

Logion 22

Jezus zag kinderen gezoogd worden. Hij sprak tot zijn leerlingen: "Deze zuigende kleinen zijn als diegenen die in het koninkrijk binnengaan." De leerlingen zeiden: "Zullen wij dan als kinderen het koninkrijk binnengaan?" Jezus zei: "Als je de twee één hebt gemaakt, en als je het inwendige gelijk als het uitwendige maakt en het uitwendige gelijk het inwendige, en het bovenste als het onderste en als je het mannelijke en het vrouwelijke één maakt, zodat het mannelijke niet mannelijk is en het vrouwelijke niet meer vrouwelijk, en als je ogen vormt in plaats van één oog, een hand in plaats van een hand, een voet in plaats van een voet, een gelijkenis in plaats van een gelijkenis, dan zul je ingaan."

In het weefsel van tijd en innerlijke ontdekking, ontsprong een verhaal van ware bevrijding. "Word als de kinderen," fluisterde Jezus, als een roep naar de onbezoedelde puurheid die de ziel van het kind omhult.

In de dans van het dagelijkse toneelspel, waar maskers werden gedragen als schimmen van aangeleerde rollen, klonk de boodschap om het opgelegde gedrag af te leggen. Het was een oproep om te stoppen met het vertonen van een act en het masker af te zetten, zodat de ware essentie kon schitteren. "Zoals je vanbinnen bent, zo moet je ook van buiten zijn," weerklonk als een mantra in de stille kamers van zelfreflectie. De weg naar verlichting was geplaveid met de keuze om jezelf te bevrijden van de aangeleerde lasten, van alle onechtheid en oneerlijkheid. In het spanningsverschil tussen binnenkant en buitenkant, waar emoties als ongetemde golven bruisen, lag de uitnodiging om harmonie te vinden. En wanneer binnenkant en buitenkant samenvielen, ontstond de apathie de serene rust van innerlijke vrede.

De vrouwelijke vrouw en de mannelijke man, ooit gegoten in de vormen van culturele verwachtingen, werden ontmanteld als kunstmatige constructies. Het geslacht was het enige onderscheid, terwijl de rest slechts aangeleerde franje en oppervlakkigheid was. De ware mens ontdekte dat zijn ware zelf geen cultureel gevormd masker was, maar een zuiver wezen. Zien, voelen, lopen... alles veranderde, doordrongen van

een nieuwe authenticiteit. De buitenkant weerspiegelde nu de rijkdom van de binnenwereld.En zo vervolgde de ware mens zijn reis door de schijnbare realiteit van het alledaagse, ogenschijnlijk dezelfde maar diep veranderd. Als een spiegel van waarheid, als een belichaming van innerlijke integriteit, liep hij in de wereld, de echo van zijn ware zelf weerspiegelend.

Toelichting: Jezus zegt dat je moet worden als kinderen die worden gezoogd. De leerlingen verstaan die opmerking letterlijk en vragen zich af hoe. Maar natuurlijk is het beeld van een kind aan de moederborst een symbool. Het heeft duidelijk te maken met wat daarop volgt: van de twee één maken, ofwel het slechten van dualiteiten. Mensen zijn geneigd de werkelijkheid te verdelen in goed en kwaad, vriend en vijand, mannen en vrouwen, hemel en aarde, materie en geest. Alles wat ze meemaken wordt geduid in die dualiteiten. En bijna altijd wordt daar een waardeoordeel aan verbonden. De ene helft van de werkelijkheid is goed, de andere is slecht. Maar daarmee raak je het zicht op de totaliteit, op de eenheid van alles kwijt. Je wordt er blind van doordat je door de bril van je eigen waardeoordeel naar de werkelijkheid gaat kijken. Je eigen oordeel is de spreekwoordelijke balk in je eigen oog. Door de ene helft van de werkelijkheid te minachten, en de andere helft te verheerlijken, raak je het zicht op de heelheid van de werkelijkheid kwijt, ook op de heelheid van jezelf. Je wordt dus niet alleen blind voor de werkelijkheid buiten jou, maar ook voor de werkelijkheid binnen jou. Je waardeoordeel over de werkelijkheid verleent aan alles een sluier waarachter de echte werkelijkheid verborgen raakt. Je ziet de duiding, het oordeel, niet de echte, hele werkelijkheid. Als je de gehechtheid aan dat waardeoordeel over de werkelijkheid zou loslaten valt die sluier weg. Daardoor herstel je ook jezelf in je oorspronkelijke eenheid.

Logion 23

Jezus zei: "Ik zal u uitkiezen, één uit duizend en twee uit tienduizend. En zij zullen daar staan als een eenling."

In het licht van een verborgen waarheid ontvouwde zich een verhaal waarin de paradoxen van geluk als dansende schaduwen werden belicht. "Weinigen zullen geloven dat je pas gelukkig wordt als je alles opgeeft," fluisterde de stem van de wijze, als een echo die weerkaatste in de holten van het menselijk hart. Want in het verlies van het maatschappelijke leven, in het afscheid van oppervlakkige schijn, zou het ware leven zich openbaren als een ontluikende bloem. "De hoeren en tollenaars, zij die weinig te verliezen hebben, zullen voorgaan," vervolgde het verhaal als een ongeschreven profetie. Zij die de wereld hebben doorgrond in haar rauwe realiteit, zij zullen de pioniers zijn van het ontdekken van de schat die schuilt in het opgeven.

In de stilte van hun moed, in het trotseren van de maatschappelijke normen, zouden zij vinden wat velen verloren zijn. Want wie alles opgeeft, zou alles ontvangen. Een paradox die als een geheime code op de deur van innerlijke overvloed stond geschreven.De zoekers, zij die moeite hadden getroost om zichzelf te bevrijden, zouden de laatsten zijn. Niet omdat ze de weg verloren, maar omdat ze bleven stilstaan om te vinden. In hun ogenschijnlijke achterblijven, ontvouwde zich de diepste ontdekkingen. Zo werd geschreven dat de eersten de laatsten zouden zijn, niet in de race van wereldse prestaties, maar in de tijdloze queeste naar innerlijke vervulling. En terwijl de wereld haar spiraal van streven draaide, bleven zij, degenen die durfden alles op te geven, dansen in het licht van hun gevonden geluk.

Toelichting: Denken in dualiteiten, zoals in het vorig logion besproken, laat je mensen beoordelen per groep, per duizenden. Dé arbeiders, dé kapitalisten, dé islamieten, dé heidenen, dé Nederlanders, dé buitenlanders. Maar liefde kent alleen individuen. Liefde is altijd persoonlijk. Liefde maakt van een massamens een individu, een eenling, een heel mens. Liefde, als kaderloze acceptatie van de ander, ziet die éne uit duizend. Liefde maakt ook die tweeling in jezelf ervaarbaar, je Christus-natuur, en die is samen met jouw persoonlijk natuur die twee uit tienduizend. Zie ook logion 19.

Logion 24

Zijn leerlingen zeiden: "Toon ons de plaats waar gij zijt. Want wij moeten daarnaar zoeken." Hij zei: "Wie oren heeft om te horen, hore. Er is licht in een licht-mens en hij verlicht de hele wereld. Verlicht hij niet, dan is er duisternis."

In de stille schaduwen van innerlijke reflectie ontvouwde zich een verhaal, waar de meester optrad als de belichaming van het fluisterende geweten. De meester, een symfonie van wijsheid en ervaring, vertolkte de stem van het innerlijke weten. In zijn woorden resoneerde de waarheid, een waarheid die elk mens diep vanbinnen al kende, maar die vaak genegeerd werd, verloren in het tumult van het dagelijks leven. Hij was niet zomaar een meester geworden; hij had de kunst van het luisteren naar zichzelf geperfectioneerd. In de stilte van zijn eigen gedachten en gevoelens had hij de melodieën van zijn ziel ontrafeld en ze tot klank gebracht in zijn woorden.

"Zolang je een meester nodig hebt, hoef je niet naar jezelf te luisteren," sprak de meester als een zachte bries die door de geest van zijn toehoorders streek. Zijn woorden prikten illusies van gemakzucht door en confronteerden hen met de realiteit dat ware groei en zelfontplooiing een persoonlijke reis vereisen. Gemakzucht, als een sluimerende mist, werd verdreven door de krachtige stralen van zijn boodschap. De meester nodigde uit tot een innerlijke zoektocht, een zoektocht naar de diepten van het zelf die niet kon worden uitbesteed aan anderen. En zo vervolgde het verhaal, een ode aan degenen die durfden te luisteren naar de echo's van hun eigen ziel, aan degenen die de meester in zichzelf werden. Want in die ontdekking lag de ware vrijheid, de bevrijding van de gemakzuchtige ketenen die hen hadden gebonden.

Toelichting: De leerlingen willen leiding, ze willen dat Jezus hen leidt. Maar dat kan niet. Het licht in jezelf, daar kun je alleen zelf heen. Daar kan niemand anders je brengen. Als je denkt dat iemand anders je zou moeten leiden naar datgene waar je naar verlangt, ontken je juist daarmee het licht in jezelf. Door jezelf spiritueel afhankelijk te maken van iemand anders, plaats je

jezelf in duisternis. Als je denkt dat je er nog niet bent, ben je er ook niet. Het denken schept dan zelf een dualiteit tussen het hier en nu en het te bereiken doel. En daarmee wordt het doel onbereikbaar, zo lijkt het althans, zo zul je het dan ervaren. "Wie oren heeft, die hore!," een uitdrukking die er meestal op wijst dat het hier gaat om het overstijgen van het denken. Het herstel van de eenheid vindt plaats op een ander niveau dan het denken.

Logion 25

Jezus zei: "Heb je broeder lief als je ziel. Waak over hem als de appel van je oog."

In een wereld doordrenkt met zonnestralen en zilte lucht, strekte een eindeloos strand zich uit. Daar, te midden van het geruis van de golven, ontvouwde zich een verhaal over liefde en begrip. "Heb je medemensen lief zoals je van jezelf houdt," sprak Jezus wijze stem, gedragen door de bries. In de schaduw van een oude vuurtoren stond een groep mensen, samengekomen om te luisteren naar de woorden die als zachte golven over hen heen spoelden. Een jonge vrouw, met de zon als haar kroon, vroeg: "Hoe kunnen we onvoorwaardelijk van anderen houden?" Jezus glimlachte en antwoordde: "Onvoorwaardelijke liefde begint bij het kennen van jezelf. Jezelf zien als een volmaakt schepsel, met zowel licht als schaduw. Alleen dan kun je datzelfde licht en die schaduw in anderen herkennen en omarmen." Een oude man, door het leven getekend als een rots door de branding, vroeg: "Hoe helpen we degenen die hun eigen licht nog niet zien?" De wijze boog zijn hoofd en zei: "Zie de verblinde medemensen als misleide zielen, niet als vreemden maar als reflecties van jezelf. Ze zijn op zoek naar hetzelfde licht dat in jou schijnt, maar ze zijn zich er nog niet van bewust." De groep voelde de waarheid van deze woorden diep binnenin resoneren. De wijze sloot af met een eenvoudige opdracht: "Waak over hen zoals je over jezelf waakt. Glimlach naar degenen die de duisternis nog niet hebben verlaten, want jouw licht kan het hunne doen ontbranden." En zo verspreidde de boodschap van liefde en begrip zich als de golven van de zee, omarmend en verbindend, terwijl de zon langzaam onderging aan de horizon.

Toelichting: Als de eenheid in jezelf alleen door liefde en niet door het denken kan worden hersteld, hoe doe je dat dan? Hoe kom je op dat andere niveau in jezelf? Jezus zegt hier: heb je naaste lief. Zoek het antwoord dus niet in het verhevene, maar in de eenvoudige, alledaagse praktijk. De praktijk van het leven is de weg, niet een esoterische leerschool. Een leerschool kan nooit meer zijn dan een voorbereiding, een vingerwijzing. En wat een mooi beeld is dat: 'behoed hem als je oogappel'. Je oog is

misschien wel je meest kwetsbare lichaamsdeel. Wees dus net gevoelig voor je naaste als je zelf bent voor jezelf. Als je bereid bent je ziel zo gevoelig te laten zijn als je oogappel, ja, dan zal liefde zich in jouw manifesteren. Dan zal het licht van de liefde in jou kunnen stralen.

Logion 26

Jezus zei: "De splinter in het oog van je broeder zie je, de balk in je eigen oog zie je echter niet. Als je de balk uit je oog haalt, dan zul je helder kunnen zien, om de splinter uit het oog van je broeder te halen."

In het weefsel van tijd en innerlijke transformatie ontvouwde zich een verhaal, waarin de dans van oordelen en bevrijding als onzichtbare partners elkaar omarmden. "Met de maat waarmee je oordeelt, oordeel je jezelf," fluisterde de stem van wijsheid als een herinnering die door de eeuwen heen klonk. Woorden als subtiele penseelstreken schilderden de waarheid: dat wat je zegt over een ander, onthult meer over jezelf dan over die ander. Bevrijding, als een zachte zucht van de ziel, begon niet bij het veroordelen van anderen, maar bij het bevrijden van de eigen vooroordelen. Een uitnodiging om de ketenen van vooringenomenheid te verbreken, zodat het heldere licht van begrip kon schijnen. "Pas als je geen vooroordelen meer hebt, kun je helder zien, en dan oordeel je niet meer," klonk het, als een mantra van verlichting. De reis naar helderheid begon met het zuiveren van het innerlijke kompas, een reiniging van de lens waardoor de wereld werd waargenomen. "Ontzenuw eerst je eigen meningen" weerklonk het, als een roep tot introspectie. Voordat men de meningen van anderen probeert te ontzenuwen, moet de eigen geest worden ontdaan van vastgeroeste overtuigingen. Een oproep tot nederigheid, tot het erkennen van de beperkingen van het eigen perspectief.

"Veroordeel de nog slapenden niet," prevelde de wind van begrip. In die zinvolle zin lag de herinnering dat vóór het ontwaken, ieder zelf sliep. Een uitnodiging tot mededogen, tot het zien van de gedeelde reis van bewustwording. En zo vervolgde het verhaal, een ode aan degenen die durfden te kijken naar de spiegels van zelfreflectie, degenen die de dans van oordelen transformeerden in een harmonieuze symfonie van begrip en compassie.

Toelichting: Je naaste liefhebben, is dat wel zo makkelijk? Moet je alles maar goed vinden wat een ander jou, of iemand anders, aandoet? Alle rottigheid maar toedekken met de mantel der liefde? Dat valt niet mee. In het vorige logion ging het erom

je naaste lief te hebben als je ziel. Dus niet als jezelf, zoals de gebruikelijke uitspraak luidt, maar: als je ziel. Deze manier om lief te hebben zal zichzelf aandienen als je bereid bent als mens met de mensen in je ziel geraakt te worden door het lot van je medemens. 'Zie de mens', werd eerder gezegd. Zie de mens als je de vensters van je ziel durft open te zetten. Als je zo kunt kijken, zal je ziel bewogen worden door wat je ziet. Dan zal je handelen geen uiting zijn van louter plicht, maar een uiting van waarachtige liefde.

Logion 27

"Als je niet vast ten opzichte van de wereld, zul je het koninkrijk niet vinden. Als je de sabbat niet als sabbat houdt, zul je de Vader niet zien."

In de schemering van zelfreflectie ontvouwde zich een verhaal, waarin de schaduwen van onrechtvaardigheid werden ontrafeld en het licht van innerlijke waarheid begon te schijnen. "Zolang je meespeelt in een onrechtvaardige wereld, ben je onrechtvaardig," klonk als een zachte herinnering aan de verbondenheid tussen handelingen en het karakter van de ziel. Elke dans in de choreografie van onrechtvaardigheid liet afdrukken achter op het hart. Het verhaal vervolgde met een spiegel die werd voorgehouden: "Zolang je maar een schijntje onrechtvaardigheid in je hebt, ben je onrechtvaardig." Zelfs het kleinste deel van onrechtvaardigheid kleurde de ziel in tinten van morele aarzeling. En dan weerklonk als een donderslag: "Zolang je macht uitoefent over je medemensen, maak je je handen vuil." De prijs van overheersing, als vlekken op de ziel, weerspiegelde de schade die werd toegebracht in het uitoefenen van controle over anderen. "Zolang je niet bent wat je bent, ken je jezelf niet," weerklonk als een oproep tot zelfontplooiing. In de spiegel van authentiek zijn, ontdaan van maskers, lag de ware essentie diep verscholen. Het verhaal onthulde een paradox: "Daarom moet je in de wereld maar niet van de wereld zijn." Een uitnodiging tot het overstijgen van conventies en bedoelingen, tot het handelen zonder egoïstische motieven. "Je moet doen zonder bedoelingen, onbaatzuchtig en eerlijk ten opzichte van jezelf en niet ten opzichte van de conventies," sprak als een leidraad voor handelen zonder verborgen agenda's, een roep tot eerlijkheid die dieper sneed dan uiterlijke schijn. Het is een helder inzicht: "Pas als je daarmee ophoudt, daagt het licht." Een uitnodiging tot het stoppen van zelfbedrog en het omhelzen van de verantwoordelijkheid, waarbij het licht van waarheid het duister van onrechtvaardigheid verdreef.

Toelichting: De wereld, is dat de aarde, de natuur, je eigen lichaam? De bloemetjes en de bijtjes? Alles wat materie is? Het lichaam van je geliefde dat je strelend aanraakt? Maar zo is dat hier helemaal niet bedoeld. Wil je het koninkrijk in

jezelf leren kennen, dan zul je ten opzichte van de wereld van afspraken moeten vasten, zeker weten. En wat is dat met het vasten? Als kind worden we opgenomen in de wereld van afspraken van onze ouders, leraren, priesters en regeerders. We leren de afspraken kennen die onze opvoeders met elkaar over de wereld hebben gemaakt. Zo zit de wereld dus in elkaar, denken we dan als brave kindertjes. En we stappen met die gedachte in de wereld van die afspraken. We worden zo, vol toewijding, deel van de wereld van onze opvoeders. Maar als we geloven dat de aangeleerde beschrijving van de werkelijkheid hetzelfde is als de werkelijkheid zelf, als de vroegere zingeving bevroren is tot absolute waarheid, dan zitten we gevangen in ons eigen geloof, en daardoor zijn we niet verbonden met onze ziel. Dan kennen we alleen maar de afspraken. Daar zijn harten ijskoud en liefdeloos. Daarom zijn helaas juist gelovigen tot de meest grove wreedheden in staat zijn, omdat ze hun geloof in de plaats stellen van hun hart. Als we ons bevrijden uit ons geloof in de absolute waarheid van de beschrijvingen waarin we zijn opgegroeid, ontstaat er ruimte om medeschepper te worden van het leven op aarde, vanuit de verbondenheid met de bron van liefde in onszelf. Dan zal ook ons hart ontdooien, en gevoelig worden voor de verwantschap tussen alle mensen op zielsniveau. De balk die we uit ons oog dienen te verwijderen is dus ons geloof in de waarheid van beschrijvingen. Dat geloof maakt ons blind en doof voor de echte werkelijkheid en laat onze harten bevriezen. Pas als we die balk verwijderd hebben, kunnen we onze naaste zien als mens, en kunnen we – als mens met de mensen – onze naaste liefhebben als onze eigen ziel.

Logion 28

Jezus zei: "Ik nam plaats midden in de wereld en verscheen vleselijk. Ik vond ze allemaal dronken. Geen enkeling vond ik dorstig, en mijn ziel leed smart over de zonen der mensen. Want blind zijn ze in hun hart en zij zien niet. Want leeg zijn zij in de wereld gekomen, en ook leeg zoeken zij de wereld te verlaten. Maar nu zijn zij dronken, als zij hun wijn opgeven, zullen zij zich bekeren."

In het licht van ontwaken ontvouwde zich een verhaal waarin de verlichte ziel zich bevond te midden van medemensen gehuld in de schaduwen van hun ondeugden. Te midden van de menigte, waar hoofden bedwelmd waren door eigenwijsheid en vasthielden aan schijnbare waarheden, stond de ontwaakte mens. Hij zag de trots op daden, verworvenheden, en ijdelheid, gehuld in de nevel van onwetendheid. "Zonder bezit, zonder meningen, en zonder overtuigingen zijn ze geboren," fluisterde hij, als een mantra. Een herinnering dat het leven begon als een leeg canvas, onbeschreven en vrij van ballast. En toch, gedurende het leven, verzamelden de zoekende zielen bagage, als lasten die ze uiteindelijk weer moesten achterlaten."Wat een verspilde moeite is het verzamelen van al die ballast," klonk als een zachte zucht van wijsheid. Een oproep tot eenvoud, tot het loslaten van overbodige lasten voordat het leven zijn laatste adem uitblaast. Het verhaal vervolgde met een urgente boodschap: "Zadel je kinderen niet op met je eigen bagage." Een smeekbede om de lasten niet door te geven aan de volgende generaties, maar in plaats daarvan hen te bevrijden van de ketenen die ooit werden verzameld. En zo danste het verhaal verder, als een reis naar lichtheid, naar de ontlasting van het hart en de geest. De verlichte ziel, als een baken van eenvoud, nodigde anderen uit om de ballast van overbodige zorgen en meningen te laten varen en terug te keren tot de essentie van het zijn.

Toelichting: Dronkenschap is weer zo'n typisch gnostisch symboolwoord. Een fundamentalist is dronken. Hij heeft te veel gedachten tot zich genomen en zijn dorst naar een vervuld leven gelest met absolute waarheden. Daarom zal zijn leven zinloos aan hem voorbijgaan. Leeg kwam hij op de wereld met

de opdracht zelf vervulling te geven aan zijn leven. Maar in plaats van te zijn zoals hij bedoeld was, en te woekeren met zijn talenten, vergat hij zichzelf in zijn dronkenschap. Daarom zal hij leeg weer de wereld verlaten, alsof hij niet eens geleefd had. Wie zo dronken is van waarheden kan het licht niet zien, kan niet begrijpen dat er een andere levenshouding mogelijk is, kan alles wat daarover gezegd wordt niet verstaan. Zo iemand is horende doof.

Logion 29

Jezus sprak: "Als het lichaam omwille van de geest ontstaan is, is het een wonder. Als echter de geest omwille van het lichaam ontstaan is, is het een wonder der wonderen. Ik verbaas mij er inderdaad over hoe deze grote rijkdom in deze armoe is komen wonen."

In het fluisteren van de tijd ontvouwde zich een verhaal waarin de merkwaardige alliantie tussen geest en lichaam een bron van contemplatie werd. "Het is wonderbaarlijk dat de geest het menselijk lichaam als behuizing gekozen heeft," klonk als de openingstonen van een mystiek lied. Een dans van entiteiten, waar de eeuwige geest zich hulde in de tijdelijke mantel van het lichaam. Het verhaal vervolgde met een blik op de bizarre omkering van perceptie: "Het is bizar om te denken dat het lichaam de geest als product genereert." Hier klonk een melodie van verwondering, een oproep om de diepere mysteries van het bestaan te verkennen. In de schaduwen van menselijke overtuigingen werd de omgekeerde wereld belicht: "Ze denken dat als het lichaam maar gezond is, de geest dat ook wel wordt." Als een spiegel die werd voorgehouden, wees het verhaal op de misvattingen die de ziel gevangenhielden. Een beeld van beschaming en armoede werd geschilderd in de levens die mensen leidden en de lichamen die ze bewoonden. "Als je om je heen kijkt in deze wereld is het beschamend en armoedig wat mensen met hun leven en lijven doen," resoneerde als een roep tot zelfreflectie. En zo danste het verhaal verder, als een reis naar binnen, naar de heilige alliantie tussen geest en lichaam. Een herinnering dat het ware welzijn niet enkel rust in de gezondheid van het lichaam, maar ook in de voeding van de geest, in het streven naar schoonheid, liefde en wijsheid. Een uitnodiging om de delicate balans te omarmen die het wezenlijke verbond tussen geest en lichaam bezielt.

Toelichting: Hoe is het toch mogelijk dat de geest van de mens, zo rijk aan kwaliteiten, terecht kan komen in zo'n armoedige staat van zelfontkenning? Jezus weet, ja hij weet, tot wat voor moois mensen in staat zijn, wat voor rijkdom er in mensen woont. Maar wat hebben ze ervan gemaakt? Wat mensen elkaar

toch kunnen aandoen! En dat dan vaak ook nog in naam van God. In de gnostische opvatting over de schepping vloeit al het bestaande, dus ook de materie en het menselijk lichaam, voort uit een bron van Zijn. Die bron is zuiver geestelijk van aard. De menselijke lichamen komen dus voort uit een geestelijke bron. Hoe wonderlijk toch dat het aardse materiële bestaan, toch voortkomend uit een bron die volmaakte liefde is, zo anders kon uitpakken. Maar de mensen, overweegt Jezus hier, enigszins spottend, stellen de materie boven de geest. Er is alleen materie, menen ze. En alles wat geestelijk is komt daaruit voort.

Logion 30

Jezus zei: "Waar drie goden zijn, zijn zij goden. Waar er twee of één zijn, ben ik met hem."

In de stille schaduwen van de tijdloze wijsheid ontvouwde zich een verhaal waarin de woorden van Jezus als melodieën van inzicht weergalmden. "Waar drie goden zijn, zijn zij goden. Waar er twee of één zijn, ben ik met hem," sprak Jezus als een echo van eeuwige waarheid. Zijn woorden dansten als vlinders in de lucht van mystiek begrip, en zij die luisterden, voelden de diepte van zijn betekenis. In de drievoudige symfonie van goden vonden zij een heilige gemeenschap. Drie entiteiten, elk een facet van goddelijke kracht, verweven in een dans van universele harmonie. Een triniteit die de oneindige veelvormigheid van het goddelijke weerspiegelde. En toch, in de eenzaamheid van de enkeling of de intieme samensmelting van twee, sprak Jezus van zijn nabijheid. "Waar er twee of één zijn, ben ik met hem." Hier onthulde zich de paradox van een persoonlijke verbondenheid met het goddelijke, een belofte van nabijheid in de stille momenten van eenzaamheid. Het verhaal vervolgde als een reis door de rijken van geloof en begrip. In de drievoudige dans van goden en de intieme eenheid van de individuele ziel ontwaakte het besef dat de goddelijke aanwezigheid altijd, in welke vorm dan ook, haar liefdevolle armen uitstrekte naar hen die zochten. En zo danste het verhaal verder, een ode aan de mysterieuze samenhang van het goddelijke, geweven in de stof van het menselijk bestaan. De woorden van Jezus, als sterren aan de hemel van spirituele verlichting, gidsten de zoekers naar de bron van eeuwige liefde en verbondenheid.

Toelichting: Je kunt alleen als eenling een verbinding aangaan met de Christus-natuur in jezelf. Dat kan niet als groep.
De verbinding met de goddelijke bron in jezelf, het loslaten van 'de wereld' om je heen, is een proces dat je als individu, in je levende eentje, dient te gaan. Je zou overigens kunnen vermoeden dat 'drie' slaat op de heilige drie-eenheid Vader, Zoon en Heilige Geest, en dan zou je kunnen lezen dat Jezus die drievuldigheid verwerpt. Maar dat theologsiche concept is van latere datum. Het is wel erg onwaarschijnlijk dat Jezus er zelf al weet van had dat hij later deel van deze drie-eenheid zou gaan uitmaken.

Logion 31

Jezus zei: "Geen profeet wordt aanvaard in zijn dorp. Geen arts geneest diegenen die hem kennen."

We onderscheiden daar twee niveaus van zijn. Het ene bestaat uit het volledig opgaan in de beschrijving van de wereld zoals je die als kind krijgt aangeleerd. Het andere niveau is je deelname aan het leven vanuit de bewogenheid van je hart. Het is niet verkeerd om als kind te leren hoe de wereld van je opvoeders gestructureerd is. En er is ook niets mis mee om daar eerst helemaal in mee te gaan. Dat kan misschien ook wel niet anders. Maar wel is belangrijk dat je als volwassene de moed verzamelt om de vanzelfsprekendheid van de wereld van je opvoeders los te durven laten. Daar is inderdaad moed voor nodig. Het kan eerst lijken alsof je in een niemandsland terecht komt, maar als je je aangeleerde zekerheden werkelijk durft los te laten, kun je ontdekken dat er in jou een weten woont waaraan je meer en meer je vertrouwen kunt leren schenken. Dat zal je omgeving niet altijd prettig vinden. Ze meenden je te kennen, en nou stap je ineens uit al die afspraken over de wereld die ze met jou deelden. De kans bestaat dat je allerlei commentaren krijgt, zoals: wie denk je wel dat je bent, of: dat is toch niks voor jou en: ik weet niet meer wat ik aan je heb. Maar als je toch de sprong waagt, dan blijkt er voorbij de sprong helemaal geen eenzaamheid te zijn. Achteraf kun je zien dat niet de eenzaamheid je tegenhield, maar alleen je eigen angst voor de eenzaamheid

In de schemering van zelfontplooiing en de complexiteit van menselijke relaties ontvouwde zich een verhaal, waarin de arts terugkeerde van de schaduwwereld naar de bekende, maar soms onbegrijpende realiteit van zijn familie en vrienden. De arts, eens gevangen in de beperkingen van conventionele denkbeelden, had de schaduwwereld verlaten om te ontdekken wat voorbij de grenzen van het alledaagse lag. Heldere inzichten en vernieuwde perspectieven waren zijn metgezellen geworden in de zoektocht naar een dieper begrip van het leven Maar bij zijn terugkeer, beladen met inzichten die ver buiten de gebruikelijke realiteit reikten, ontmoette hij weerstand. Zijn familie en vrienden, geworteld in de comfortabele routine van hun bekende wereld, waarschuwden hem om normaal te doen, om zich aan te passen aan de gangbare normen,

anders zou het hem niet goed vergaan Toch trotseerde de arts de waarschuwingen en de blikken van onbegrip. Hij keerde terug met ideeën die voor anderen als waanzinnig werden beschouwd, als een bezoeker uit een wereld die te ver lag buiten hun beperkte realiteit. "Zij zullen zeggen dat hij veranderd is en dat ze hem niet meer kennen," weergalmde het als een droevig refrein. Degenen die dichtbij stonden, die zijn zwakheden kenden, konden de transformatie niet accepteren. Ze lachten hem uit, verklaarden hem voor gek, en vervreemdden hem als een vreemdeling in zijn eigen wereld.

En zo bleef de paradox bestaan: in de maatschappij waren er twee soorten artsen. De ene, gebonden aan rigide overtuigingen, verstikte het leven, terwijl de ander, die openstond voor een bredere visie, hielp bij het vinden van vrede in de overgang naar de dood. Het verhaal fluisterde als een zachte herinnering: "Geneesheer, genees uzelf, voordat je anderen probeert te genezen." Een uitnodiging tot zelfreflectie, een herinnering dat transformatie vanbinnen begint, en pas als men de eigen zwakheden en vooroordelen overwint, kan men werkelijk anderen bijstaan op hun pad naar genezing.

Toelichting: In logion 27 werd verteld hoe je als kind opgenomen wordt in de wereld van je opvoeders.

Logion 32

Jezus zei: "Een stad die op een hoge berg gebouwd wordt en sterk is, kan niet vallen, noch zal hij verborgen kunnen zijn"

In de stille dans van zelfverloochening en onthechting ontvouwde zich een verhaal waarin de paradox van onaantastbaarheid en onopvallendheid zich als een subtiel schouwspel openbaarde. Ergens aan de rand van het bekende, waar status was afgelegd als een overbodig gewaad, waar meningen en belangen als ballast waren achtergelaten, ontstond een staat van zijn waarin men niets meer te verliezen had. In deze staat van bevrijding werd men onaantastbaar, de ketens van wereldse bindingen waren verbroken, en men danste vrij in de ruimte van innerlijke leegte.

De paradox manifesteerde zich echter op verrassende wijze: "Toch zul je opvallen." Juist wanneer men dacht onopvallend te zijn, straalde de leegte helderder dan de meest uitbundige vormen. De afwezigheid van status, meningen en belangen creëerde een aura van mysterie, een aantrekkingskracht die de aandacht trok zonder dat men het besefte In de schijnbare leegte ontdekten anderen een rijkdom, een ongekende vrijheid die de zwaarte van wereldse bekommernissen had afgeschud. Het ongrijpbare werd een bron van fascinatie, terwijl de onaantastbaarheid voortkwam uit het innerlijke evenwicht dat gevonden was.

En zo danste het verhaal voort, als een viering van bevrijding. Een herinnering dat ware kracht niet ligt in wereldse bindingen, maar in de moed om de lasten van status en belangen af te werpen. De paradox van onaantastbaarheid in eenvoudige vrijheid, en toch opvallend in de stralende leegte van authentiek zijn.

Toelichting: Dit logion maakt opnieuw duidelijk dat de volgorde van de logia in het Thomas Evangelie niet willekeurig is, maar een zorgvuldige opbouw heeft. Het vorige logion ging over het verzamelen van moed om je eigen weg door het leven te gaan vanuit de verbondenheid met je innerlijke bewogenheid. Het ging over de angst voor de eenzaamheid die een grote barrière kan zijn om je eigen weg te gaan. Eenmaal die sprong gewaagd, ontdek je dat er een weten in je schuilt waar je steeds meer op zult durven vertrouwen. Dat legt een fundament onder

je handelen in de wereld en dat wordt uiteindelijk een rotsvast vertrouwen, als een hoge berg. Het is innerlijk te voelen als een aanwezigheid. Het maakt je bijna letterlijk onkwetsbaar. Hoe verdrietig het leven soms misschien ook is, hoe verraden je je misschien soms voelt door je medemens, in jou schuilt een zachte, maar onoverwinnelijke kracht die zelfs door de zwaarste levenspijn niet meer kapot te krijgen is.

Logion 33

Jezus zei: "Verkondig van de daken wat je met uw oor zult horen. Want niemand ontsteekt een lamp en plaatst haar onder de korenmaat, noch zet hij haar op een verborgen plaats; veeleer zet hij haar op een kandelaar, opdat allen die binnenkomen en uitgaan, haar licht zullen zien."

"Als je tot verlichting gekomen bent, hou het dan niet voor jezelf," klonk als een fluistering van de ziel. Een herinnering dat de vonk van inzicht niet alleen de drager ervan verlicht, maar ook bedoeld is om te schijnen voor anderen. "Als je verstandig bent, verkondig je het niet van de daken," resoneerde als een subtiel advies. In de delicatesse van de wijsheid lag de kunst van bescheidenheid, een uitnodiging om niet te schreeuwen maar eerder te fluisteren, wetende dat de zachte bries soms de krachtigste boodschap draagt. "Wees listig als een slang en argeloos als een duif," klonk het als een levensles in evenwicht. De wereld, doordrongen van weerstand tegen verandering, vereiste behendigheid en onschuldige openheid om de boodschap van verlichting door te geven.

En dan, als een diepe waarheid die uit de woorden sprak: "Mensen vechten zich liever dood dan dat ze hun ongeluk opgeven." Hier lag het besef van de menselijke aard, de neiging om vast te klampen aan bekende pijn in plaats van de onbekende vreugde te omarmen. Het verhaal danste verder als een uitnodiging tot bewustzijn. Een oproep om het licht van inzicht te laten schijnen, niet als een wapen, maar als een gids voor degenen die bereid waren om te zien. Een herinnering dat wijsheid niet alleen in het begrijpen ligt, maar ook in het zorgvuldig delen, als een zachte lamp op een kandelaar, die zijn licht verspreidt in de duisternis van onwetendheid.

Toelichting: Dit logion neemt op krachtige wijze stelling in een debat over wereldverzaking versus deelname aan de wereld. Moet je als spiritueel mens letterlijk de woestijn in? Moet je je als een monnik terugtrekken uit de wereld? Moet je afzien van alles wat lichamelijk is, zoals de 'geestelijken' in de rooms-katholieke kerk geacht worden te doen door celibatair te leven? Dat was een veel gehoord standpunt in de tijd van Jezus. Het komt van

de Griekse filosoof Plato en het heeft grote invloed gehad op het zich vormende christendom. Maar dit logion is het daar niet mee eens. In de tijd van Jezus staat het jodendom onder invloed van de Griekse filosofie, met name die van Plato. Die is gericht op verachting van het lichaam en alles wat materie is. De aarde is een droevig tussenstation in het verwerven van eeuwige zaligheid in het hiernamaals. De aarde is 'het ondermaanse tranendal'. Door nu al tijdens het leven celibatair te leven, en zich terug te trekken uit de wereld, neemt men alvast een voorschot op het louter geestelijk bestaan na de dood. Ook het geloof begint in die tijd de overhand te krijgen op het gedrag. Alleen door het geloof zou men de eeuwige zaligheid kunnen verwerven, niet door gedrag, zoals Paulus leert in zijn Brief aan de Romeinen.

Dit logion protesteert daar fel tegen. In de gnostiek speelt het geloof geen rol van belang. Men treft daar zelfs een grote argwaan aan tegen een geloof, omdat het geloof in een absolute waarheid het contact met de innerlijke gnosis verduistert. In de gnostiek, tot en met de katharen in Zuid-Frankrijk in de twaalfde eeuw, heerst dan ook de opvatting dat men christen is door zijn gedrag, niet door geloof. Alleen het handelen in de wereld bepaalt of je wel of niet christen bent. In de gloed van spirituele inzichten en universele waarheden ontvouwde zich een verhaal, doordrenkt met de wijsheid van Jezus' aanmoediging aan zijn volgelingen.

Logion 34

Jezus zei: "Als een blinde een blinde leidt, vallen ze allebei in een kuil."

In het doolhof van onzekerheid en zoekende harten ontvouwde zich een verhaal, geweven met de draden van wijsheid en waarschuwing. Ergens aan de rand van het bekende, waar de horizon zich vermengde met de mist van onzekerheid, begon het verhaal te fluisteren. "Als je je laat leiden door mensen die het ook niet precies weten," klonk als een zachte zucht. Een herinnering aan de kwetsbaarheid van het volgen van zij die zelf nog in het duister tasten. "Door zoekers die niet gevonden hebben," vervolgde als een melancholisch refrein. In de schaduwen van gedeelde twijfel en onbeantwoorde vragen ontstond een beeld van gezamenlijk dwalen, waar degenen die zochten elkaar vasthielden zonder duidelijke bestemming. "Als je samen op weg gaat en niet weet waar naartoe," weergalmde als een mysterieuze melodie. De paden van het leven, gehuld in de waas van onzekerheid, leidden tot een gezamenlijke reis zonder vastgestelde bestemming.

"Zul je samen blijven dwalen en ten onder gaan," fluisterde als een ernstige waarschuwing. In de duisternis van gedeelde onwetendheid en gebrek aan helderheid wachtte het gevaar van collectieve ondergang, waar de blinden de blinden leidden. En zo danste het verhaal verder, als een weefsel van levenslessen. Een uitnodiging tot zelfreflectie, een herinnering dat de reis van het leven begeleid moet worden door zij die het pad kennen, om samen op te staan boven de nevels van onzekerheid en te streven naar een heldere bestemming.

Toelichting: In het vorige logion werd gezegd dat niet je geloof, maar je gedrag je tot christen maakt. En als je zo nodig iets wilt uitdragen, doe het dan door je gedrag. Dus ga niet proberen je medemens een geloof op te dringen. Want dan maak je die ander juist blind voor de gnosis in hemzelf, en voor je het weet maak je jezelf ook nog gelovig in je bekeringsijver. Maar ook wordt er vooruitgelopen op een volgend thema in het Thomas Evangelie. Stel, je bent erin geslaagd om de verbinding te maken tussen je hart en de wereld, zodat je je gedraagt vanuit de inspiratie van je hart. Hoe voorkom je dat je weer in een spirituele gevangenis

stapt? Je hoort iemand aan en je denkt: dat is het. Daar kun je wel gelijk in hebben, maar misschien ook niet. Misschien is dit ook weer zo'n dwaalleraar die alleen maar uit is op het strelen van zijn eigen ego. Hoe voorkom je dat je in de ban raakt van zo iemand, die wel probeert de indruk te wekken dat hij je zou kunnen leiden voorbij wat voor spirituele horizonten dan ook, maar wiens esoterische vergezichten geheel aan zijn eigen fantasie zijn ontsproten?

Logion 35

Jezus zei: "Niemand kan het huis van een sterke binnendringen en het met geweld innemen, tenzij hij zijn handen bindt. Dan zal hij zijn huis leegruimen."

In de stille tuin van zelfontplooiing ontvouwde zich een verhaal doordrenkt met de essentie van innerlijke doorbraak en bevrijding. Ergens tussen de schaduwen van zelfverdediging begon het verhaal te weven. "Pas als je door je eigen afweer heen breekt," klonk als een zachte fluistering van de ziel. Een uitnodiging tot moed, om de barrières die we rondom onszelf hebben opgeworpen te doorbreken. "Zul je je denken kunnen legen," volgde er, als een melodie van bevrijding. De gedachtestroom, als een kabbelende rivier, vond ruimte om tot rust te komen wanneer de muren van afweer werden neergehaald. "En ontdoen van alles wat aangeleerd en dus niet eigen is," danste het als een mantra van zuivering. In de leegte die ontstond na het doorbreken van afweer, vonden aangeleerde patronen en oneigenlijke bagage geen voedingsbodem meer. En zo ontvouwde het verhaal zich verder, als een reis naar de kern van authentiek zijn. Een herinnering dat ware bevrijding begint wanneer we onszelf toestaan om door de eigen afweer heen te breken, om de ballast van aangeleerde conditioneringen los te laten en de ruimte te creëren voor een heldere, zuivere geest.

Toelichting: In jouw binnenwereld heerst totale vrijheid. Als je je ergens aan hecht in de wereld, dan doe je dat zelf. Gehecht of onthecht, waaraan wel en waaraan niet, dat bepaal je helemaal zelf. Dat is jouw vrijheid, de vrijheid die het kenmerk is van ieders binnenwereld. Dat is het uitgangspunt om dit logion te kunnen begrijpen. Want het gaat over hechten. En onthechten. De symboliek van handen duidt op je handelen in de wereld. En je handen (of voeten) binden: je handelen in dienst stellen van een waarheid buiten jezelf.

Logion 36

Jezus zei: "Wees niet van 's morgens tot 's avonds en van 's avonds tot 's morgens bezorgd over wat je zult aantrekken."

In het rijke tapijt van zelfontplooiing klonk een verhaal doorspekt met de waarheid over kleding, zelfbeeld en de invloed van cultuur. "Maak je niet druk over je kleren," klonk als een kalme herinnering. Een uitnodiging om voorbij oppervlakkige lagen te kijken en te erkennen dat de ware essentie van een individu dieper ligt dan uiterlijkheden. "Zolang je dat belangrijk vindt," weergalmde het als een vraag naar zelfinzicht. Een uitnodiging om te onderzoeken of kleding dient als een schild tegen innerlijke onzekerheden. "Besef je niet dat je dat alleen doet om je onzekerheid te verhullen," fluisterde het als een onthulling. Een confrontatie met de mogelijkheid dat kleding, in plaats van een expressie van persoonlijkheid, een masker kan zijn dat diepere twijfels verbergt. "Je schept met je kleren een onnatuurlijke buitenkant," klonk als een observatie. Een reflectie op hoe de mens soms natuurlijke pracht overschaduwt in een poging tot schoonheid. "Om de natuurlijke schoonheid van je lijf te verbergen," fluisterde het als een treurige herinnering. Een contemplatie over de transformatie van baby tot volwassene, beladen met de stempels van maatschappelijke normen. "En als je dat doet om je misvormingen te camoufleren," resoneerde het als een uitnodiging tot compassie. Een erkenning van de littekens van het leven en een mogelijkheid tot acceptatie van het unieke verhaal dat elk lichaam draagt. "Realiseer je dan wat het leven in een cultuur met je lijf heeft aangericht," klonk als een roep tot bewustwording. Een ontleding van de impact van cultuur op het lichaamsbeeld en een uitnodiging om authentiek te zijn, voorbij de schijn van uiterlijk vertoon.

Toelichting: Dit logion gaat over een heel speciale levenshouding. Eerst is er het oordeelloze zien, zonder allerlei gefixeerde gedachten over goed en kwaad. Dan is er de bereidheid geraakt te worden in je hart. Vanuit die geraaktheid vloeit je handelen in de wereld voort. Als je zo in het leven staat, zal zich een liefdevolle kracht in jezelf aandienen. Maar bovenal

zul je dan de ervaring 'opdoen' het gevoel een vervuld leven te leiden. De zin van het bestaan is geen gedachte. Het leven heeft zin voor jou als je handelen in de wereld samengaat met de ervaring van zinvolheid. Of, bondig gezegd: Het leven heeft zin als je er zin in hebt.

Maar stel dat je vandaag gehandeld hebt vanuit de geraaktheid van je hart. Je hebt zin aan je leven gegeven. Dan bestaat het gevaar – en daar gaat dit logion over – dat je dan denkt: nu weet ik wat de zin van mijn leven is, namelijk dat ik altijd ..... (vul maar in). En dan ga je morgen de zinvolheid van vandaag proberen te herhalen door precies op dezelfde manier te handelen. Maar dan is niet meer je hart je innerlijk kompas, maar je herinnering.
En dat is precies dezelfde zielsbeweging als wanneer je jezelf uitlevert aan een externe autoriteit, zoals besproken in het vorige logion. Alleen lever je je dan uit aan de waarheid van gisteren.

Wil je zo leven dat je beloond wordt met de innerlijke ervaring van zinvolheid, wees dan bereid elke dag weer opnieuw de vensters van je ziel open te zetten. Als je zo leeft, als dat je voorgenomen levenshouding is, zul je kunnen ervaren dat de kracht in jou waar we eerder over spraken, niet alleen steeds liefdevoller wordt, maar ook zeer creatief is. Dan word je, als dus je handelen in de wereld voortvloeit uit de geraaktheid van je hart, en dus vanuit de verbondenheid met de bron in jezelf, medeschepper van het leven op aarde, elke dag weer opnieuw.

Logion 37

Zijn leerlingen zeiden: "Op welke dag verschijnt U? En op welke dag zullen wij U zien?" Jezus zei: "Als jullie je ontkleden zonder te schamen en als jullie je kleding als kleine kinderen onder jullie voeten leggen en erop gaan staan, dan zullen jullie de Zoon van de Levende zien. En jullie zullen niet bang zijn."

In een betoverend stadje, omgeven door groene heuvels en kabbelende rivieren, leefde een jonge ziel die de last van andermans verwachtingen met zich meedroeg. Deze ziel, laten we hem Johannes noemen, dwaalde door de straten op zoek naar erkenning. Op een dag kruiste het pad van Johannes dat van een oude wijze figuur, bekend als de 'Woudziener'. Met een glimlach vroeg de Woudziener: "Wanneer zul je ontwaken?"

Verwonderd keerde Johannes huiswaarts, doordrongen van de woorden van de Woudziener. Een innerlijke zoektocht begon, waarbij hij de lagen van verwachtingen begon af te leggen en zijn ware zelf begon te omarmen. Op een serene heuveltop, verlost van de last van andermans oordeel, voelde Johannes een diepe innerlijke vrede. Tussen naaktheid en het paradijs ontdekte hij een mysterieuze harmonie. Trots en tevredenheid waren zijn metgezellen, want hij had de laatste stap gezet. En zo leefde Johannes voortaan in het ritme van zijn eigen hartslag, vrij van de ketenen van externe verwachtingen. Het stadje fluisterde zijn verhaal als een echo van zelfontplooiing en bevrijding, en de Woudziener glimlachte, wetende dat hij een ziel had geholpen om het pad naar authentieke vrijheid te vinden.

Toelichting: Dit logion is een wonder van beknoptheid. De leerlingen vragen: "Wanneer zul je je aan ons openbaren?" Ze zijn ervan overtuigd dat Jezus de Messias is die in het Oude Testament aan het joodse volk werd beloofd. Wanneer gaat hij nu die rol eindelijk eens openlijk op zich nemen, willen ze weten: "Wanneer zullen we je zien in je ware gedaante als onze verlosser?" Maar Jezus, die de vraag natuurlijk goed begrijpt, geeft wederom een verrassend antwoord, dat geheel buiten de verwachtingen van zijn leerlingen valt. Zij willen dat een

Messias hen komt verlossen, Jezus dus. Maar Jezus wil die rol helemaal niet. Zijn antwoord is verrassend anders: “Wil je me zien in mijn ware gedaante? Dan moet je eerst zelf veranderen. Je moet zelf een ‘zoon van de levende worden.” De weg terug naar de levensboom om ‘een zoon van de levende’ te worden moet je als eenling zelf afleggen. Dat kan een Messias niet voor je doen. Je moet daartoe de kleren van dierenvellen die Jahweh voor de mens gemaakt had afleggen, onder je voeten leggen en vertrappen. Maar je moet dat doen zoals kinderen dat zouden doen, niet in boosheid en wrok, maar spelend, letterlijk in onschuld. De mens had zichzelf verborgen uit schaamte. Jezus roept zijn leerlingen hier op zichzelf te herinneren, terug te gaan naar het kind in zichzelf, en weer naakt te worden, maar dan zonder schaamte.

Logion 38

Jezus zei: 'Vele malen hebt je ernaar verlangd deze woorden te horen die ik tot je spreek. En je hebt niemand anders om ze van te horen. Er zullen dagen komen dat je naar mij zult zoeken en mij niet zult vinden."

In een tijd waarin velen op zoek waren naar het ultieme doel werd het verlangen naar vervulling steeds sterker. Wat bleek, was dat de oplossing eenvoudig was, maar zó verrassend anders dan wat iedereen had verwacht dat het bijna ongeloofwaardig leek. Zoeken had immers geen zin als het niet tot een betekenisvol einde leidde. Mensen verlangden naar leraren, gidsen die hen de weg zouden wijzen door het doolhof van het leven. Maar wat als de echte wijsheid niet kwam van een externe bron, maar vanbinnenin? Dit was een waarheid die voor de hand lag, maar vaak over het hoofd werd gezien. Het verhaal draaide om de essentie van zelfreflectie. Het benadrukte dat, hoewel het hebben van een leraar nuttig kon zijn, het uiteindelijk aan het individu zelf was om naar binnen te kijken en de antwoorden te vinden. Het vertelde over de paradox waarin sommigen, ondanks het hebben van een leraar, niet bereid waren naar zichzelf te luisteren. zelfontplooiing begon pas wanneer men openstond voor de innerlijke stem die altijd aanwezig was, maar vaak genegeerd werd.

Toelichting: Jezus weet dat ze zijn woorden niet echt verstaan hebben. Ze hebben de woorden gehoord, ze praten die na, en ze menen dat dat de vervulling is van hun verlangen. Want natuurlijk is er een verlangen in de leerlingen van Jezus. Het is het verlangen naar de bewustwording van het diepe innerlijke weten in zichzelf. Maar dat verlangen laat zich niet misleiden. Er zal een moment komen dat de leerlingen zullen inzien, ieder voor zich, dat de woorden leeg zijn, niets voorstellen zolang het alleen maar woorden zijn, en dat het napraten van woorden nog geen bewustwording is. Dat inzicht zal een onvermijdelijk gevoel van grote leegte oproepen. Dat gevoel van leegte is de voorbode van de naaktheid. Maar zolang ze die leegte nog ervaren als een tekort, als een

mislukking van hun verlangen, zullen ze de Christus in zichzelf niet kunnen ervaren. En dan? Hebben ze dan de moed om die leegte binnen te gaan, en juist daar te blijven zoeken? Of gaan ze op zoek naar nog weer andere toverwoorden om te proberen aan die leegte in zichzelf te ontkomen? Misschien worden ze wel Schriftgeleerden, zoals in het volgende logion.

Logion 39

Jezus zei: "De Farizeeën en de Schriftgeleerden hebben de sleutelen van de Kennis genomen en die verborgen. Zelf zijn zij niet binnengegaan, noch hebben zij hen die binnen willen gaan, toegelaten. Jullie echter, wees slim als de slangen en argeloos als de duiven."

In een samenleving waar geestelijke leiders en theologen het toneel domineerden, ontstond een verhaal van verwarring en dubbelzinnigheid. Deze leiders, die zichzelf beschouwden als gidsen naar waarheid, werden ontmaskerd als dwaallichten op het pad van geloof. Het vertelsel sprak over de zelfoverschatting van deze leiders, die vasthielden aan hun eigen waarheid zonder de diepere essentie te begrijpen. Ze hadden het kunnen weten, maar hun ijdelheid dreef hen naar de rand van misleiding. In dit verhaal klonk de waarschuwing voor degenen die volgden, degenen die dreigden meegesleurd te worden door de verwarrende leiding van deze dwaalleraren. Ze leefden niet echt, maar hielden anderen gevangen in hun eigen illusies. Te midden van deze chaos klonk de oproep om slimmer te zijn, om het spel voorlopig mee te spelen. Het verhaal benadrukte het belang van innerlijke wijsheid en het vermogen om kritisch na te denken. De hoofdpersonen werden aangespoord om niet volledig onderworpen te zijn aan de woorden van degenen die beweerden de waarheid te bezitten, maar om zelf hun weg te vinden te midden van de schijnvertoning.

Toelichting: Uit deze woorden van Jezus spreekt mededogen met de Farizeeën en Schriftgeleerden. Hoe dicht waren ze bij de bron! Maar ze zijn niet binnengegaan. Ze zijn niet op zoek gegaan in zichzelf om daar te ervaren wat de betekenis is van de woorden die ze hoorden. Misschien zijn ze wel teruggedeinsd voor het gevoel van leegte dat de voorbode is van de naaktheid, waarvan sprake was in de vorige twee logions; het durven loslaten van alle uiterlijke schijnzekerheden. Er is helemaal niets verkeerd met het feit dat we kunnen denken. Ons verstand is een grote gave. Op het spirituele pad van de gnostiek – en op elk spiritueel pad – speelt helder inzicht een belangrijke

rol, bijvoorbeeld inzicht in de aard en de werking van de illusies waarin we gevangen kunnen raken. We moeten dus zo waakzaam, of zo behoedzaam, worden als de slangen. Maar dat is niet genoeg. Om al die inzichten in jezelf tot leven te wekken, om het Bronbewustzijn in jezelf te activeren, moet je bereid zijn je gedachten steeds te koppelen aan een innerlijke toetsing. Gedachten zijn mooi, maar het zijn ook grote verleiders. Ze gaan maar al te makkelijk een eigen leven leiden en nemen dan de plaats in van je eigen directe ervaring van de werkelijkheid. Dan woon je in je gedachten en ben je afgesneden van de bron in jezelf. Ga dus behoedzaam om met je mooie verstandelijke inzichten. Voor je het weet ben je ook een Schriftgeleerde. En omdat ze zelf bang zijn voor die leegte van het niet-weten, durven ze daar natuurlijk ook anderen niet heen te leiden. Integendeel, ze zullen de dorst naar de bron proberen te lessen met woorden, met hun eigen geleerdheid.

Logion 40

Jezus zei: "Een wijnstok werd buiten de Vader geplant, en krachteloos zal hij met wortel en al uitgerukt worden en ten gronde gaan."

In de wirwar van tijd, waarin de mensheid de subtiele melodie van het zelfinzicht verloor, ontvouwde zich een verhaal van zelfvervreemding. Dit verhaal trok parallellen met de oude mythe van Adam en Eva, waarbij de zondeval niet buiten henzelf lag, maar diepgeworteld was binnenin. Het symbolisme van de 'boom van kennis van goed en kwaad' diende als wegwijzer naar het moment waarop mensen meenden de scheidslijn tussen juist en onjuist, gezond en ongezond te beheersen. Net als de mythische voorouders meenden zij zelf de architecten van hun moraliteit te zijn. Doch, in deze vertelling werden de hoofdpersonen geconfronteerd met de verleiding van het ontlopen van verantwoordelijkheid. De vinger werd gewezen naar verleiding, omstandigheden, of anderen, als een poging om de eigen daden te verschonen, een echo van de oude mythe waarin de slang de schuld kreeg. Dit verhaal fungeerde als een spiegel die reflecteerde op het belang van persoonlijke verantwoordelijkheid en de noodzaak om de innerlijke band met natuur en waarheid niet te laten verslappen. Het inspireerde tot introspectie en herinnerde aan de reis terug naar het innerlijke paradijs, waar de oorspronkelijke harmonie tussen mens en natuur hersteld kon worden.

Toelichting: Het vorige logion toonde mededogen met de Schriftgeleerden als mens, omdat de Schriftgeleerden zich in hun grote ijver vervreemden van de bron in zichzelf. Dit logion gaat over de schriftgeleerdheid zelf, en over het kwaad wat die kan aanrichten. Het gaat over gedachten, dogma's, enzovoort die los van de werkelijkheid een eigen leven zijn gaan leiden, en dus geen wortel hebben in de werkelijkheid. Ze zijn geplant 'buiten de Vader'. Gedachten over 'de Vader' die een eigen leven zijn gaan leiden, dus los zijn geraakt van de oorspronkelijke ontroering, zijn het kenmerk van fundamentalisme. Ze hebben het fundament in zichzelf, en niet in 'de Vader'. Dat soort fundamentalisme doodt het hart, doodt de liefde, en moet

daarom radicaal ontworteld worden om het leven, het handelen in de wereld, weer te verbinden met de bron van liefde, 'de Vader,' die in onszelf aanwezig is. Wie is hier 'de Vader'? In het Aramees, de taal die Jezus sprak, betekent het woord letterlijk 'geboortegever.' Dat woord is onzijdig, dus niet mannelijk of vrouwelijk. Je kunt het ook vertalen als de 'bron van zijn'. Er is een bron en daaruit vloeit al het bestaande voort. De werkelijkheid stroomt als een rivier uit een bron. Dat is het beeld van de schepping dat past binnen de gnostiek.

Logion 41

Jezus zei: "Wie iets in zijn hand heeft, hem zal meer gegeven worden. En wie niets heeft, hem zal ook het beetje ontnomen worden wat hij heeft."

In een tijd waarin de roep naar innerlijke verandering weergalmde, ontvouwde zich een verhaal van hoop en waarschuwing. Het vertelde van degenen die oprecht streefden naar verbetering en zelfontplooiing, met de belofte dat zij zouden worden bijgestaan.

In dit verhaal was de sleutel tot verandering het nemen van initiatief om dichter bij de kern van het bestaan te komen. De woorden 'nader tot God dan nadert Hij tot u' waren de leidraad, waarbij het idee van zelfontplooiing en het streven naar waarheid centraal stonden. De waarschuwing weerklonk echter helder. Zij die vasthielden aan hun huidige situatie, verankerd in eigenwijsheid en koppigheid, gingen ten onder aan hun eigen stagnatie. Het verhaal was een oproep tot actie, een herinnering dat de reis naar zelfontplooiing begint met de moed om vooruit te gaan. Het was een verhaal van transformatie, waar de belofte van groei en bijstand samensmolt met de dreiging van stagnatie en zelfdestructie.

Toelichting: We kennen in het Nederlands de uitdrukking 'Hij had het vanavond niet', of: 'Hij had het vanavond helemaal.' Dat gaat over een mysterieuze kwaliteit, waarmee je bijvoorbeeld als muzikant of als spreker een zaal vol mensen kunt boeien. In de klassieke oudheid noemde men dat 'enthousiasme'. De letterggreep 'thous' komt van theos, god. Enthousiasme betekent dus oorspronkelijk 'in god zijn'. Een enthousiast iemand is 'begeesterd' door god, de geest is vaardig geworden over zo iemand. Je handelt dan 'geestdriftig', dus gedreven door de geest, vanuit de verbondenheid met de bron. De hand is in Thomas altijd symbool voor het handelen in de wereld. Wie iets doet vanuit de mysterieuze verbondenheid met de bron, stijgt boven zichzelf uit. Die geeft niet alleen, hij krijgt ook, misschien wel meer dan hij geeft. En in die overkoepelende verbondenheid, vanuit die geestdrift, kun je je medemens

ontmoeten, raken, op een wezenlijk niveau. Maar wie op het toneel van het leven alleen maar een technisch kunstje uithaalt, een tekst toonloos voorleest, de noten perfect speelt, maar geen muziek maakt, die isoleert zich van zijn medemensen. Misschien was er aanvankelijk in deze mens wel het vuur van het oprechte enthousiasme, maar door dat vuur niet in je leven tot uitdrukking te brengen, door dat niet te tonen aan je medemens, kom je tenslotte in de kou te staan, ook met jezelf. Muziek is liefde, zei Mozart. Daar zit muziek in, zeggen we. Of: daar zit géén muziek in. Precies. Wie handelt vanuit liefde, krijgt veel meer terug dan hij geeft, al is het daar niet om te doen. Wie handelt uit koele berekening lijkt misschien uiterlijk wel succesvol, maar ook het weinige wat er in liefde in hem woonde, zal daardoor uitdoven.

Logion 42

Jezus zei: "Word voorbijgaanden."

In een wereld doordrenkt van verwachtingen en materiële lasten ontvouwde zich een verhaal van bevrijding. Het sprak van een eenvoudige waarheid: om ware vrijheid te omarmen, moet men zich ontdoen van bagage en zich niet hechten aan wereldse bezittingen.

Het verhaal schilderde het portret van ware vrijheid als een staat van zijn die ontsnapt aan de ketenen van bezit, meningen en verlangens. De oproep was om te leven als vrije mensen, een leven dat niet gebonden was aan externe invloeden, maar eerder gedreven werd door innerlijke verbondenheid en totale afhankelijkheid van de natuur.

De kern van het verhaal onthulde dat de enige echte vrijheid ontstond wanneer de mens de band met de natuur herstelde, een band die vaak werd verbroken door menselijk ingrijpen. Het was een uitnodiging om sporen van egoïsme en ingrijpen uit te wissen, zowel in de natuur als binnenin de mens zelf.

Dit verhaal vormde een ode aan de zuivere essentie van vrijheid, waar het loslaten van ballast en het herstellen van de band met de natuur leidde tot een staat van ware bevrijding, zowel voor de mens als voor de wereld om hem heen.

Toelichting: Als je niet als een schriftgeleerde wilt worden, zoals in logion 39, als je niet verstrikt wilt raken in een spirituele fantasie, zoals in logion 40, als je 'enthousiast' wilt zijn als in logion 41, leer dan loslaten. De waarheid van vandaag is de spirituele gevangenis van morgen.

Jij bent het water dat door de bedding van de levensrivier stroomt. Probeer niet een dijk van zekerheid op te werpen om de rivier af te dammen, want daardoor zul je een stuwmeer van verdriet en boosheid scheppen. Vroeg of laat zal die dam doorbreken, met alle mogelijke ellende van dien. De rivier kent zijn eigen weg naar de oceaan. Vertrouw daar op. Laat je meevoeren door het leven.

Logion 43

Zijn leerlingen zeiden tot hem: "Wie bent U dat gij deze dingen tot ons zegt?" Jezus sprak: "Begrijpen jullie niet wie ik ben door datgene wat ik tot jullie zeg? Maar jullie zijn als de joden geworden, want zij houden van de boom en haten de vrucht, of houden van de vrucht en haten de boom."

In een wereld waar de zoektocht naar verlichting klonk als een hartenkreet ontvouwde zich een verhaal vol paradoxen. De vertelling begon met de schijnbare arrogantie van de verlichte mens, wiens woorden leken te wedijveren met de groten en geleerden van de wereld. Maar al snel werd onthuld dat de ware wijsheid schuilde in het besef van onwetendheid. De verlichte mens beweerde niet meer te weten, maar verkondigde dat alle kennis menselijke constructies waren, die het leven slechts onnodig belastten. De boodschap was duidelijk: in het vergaren van kennis lag een zware last, een last die afbreuk deed aan de eenvoud van het bestaan. De paradox vervolgde met de stelling dat wie kennis vermeerdert, smart vermeerdert, en omgekeerd. Het idee dat het verminderen van kennis de weg was naar vermindering van smart bracht een unieke kijk op wijsheid. Geen kennis werd gepresenteerd als een staat van vrijheid van smart.

Het verhaal kreeg een reflectieve wending toen de verteller opmerkte dat hoewel mensen genoten van wijsheidsliteratuur, ze vaak terugschrokken voor de absurde consequenties ervan in het dagelijks leven. Het nodigde uit tot nadenken over de balans tussen streven naar kennis en het omarmen van de eenvoud van het bestaan.

Toelichting: Dit logion is misschien al net zo'n radicale vernieuwing binnen de joodse traditie als logion 4. Daar werd gezegd dat je terug moet naar het kind van zeven dagen in jezelf, dus naar het kind van voor de besnijdenis. Het gaat er dus niet om of je een jood bent of niet. Ben je een mens? Zie de mens in de jood en in de niet-jood. Maar de joden leggen traditioneel een sterke nadruk op het jood zijn. Voor Jezus is dat van geen betekenis. Het doet er niet toe welk geloof je aanhangt, dat wil

zeggen: onder welke spirituele boom je schuilt. Wat telt zijn je daden, de vruchten van de liefde die in jou schuilt, en wacht op ontdekking. Wat is je geloof? Aardig dat je dat vraagt, maar verder van geen betekenis. Wat zijn je daden? Ja, die doen er toe, dat is het enige wat telt. De vruchten van de liefde, daar gaat het om.

Logion 44

Jezus zei: "Wie de Vader zal lasteren, hem zal vergeven worden. En wie de Zoon zal lasteren, hem zal vergeven worden. Wie echter de Heilige Geest zal lasteren, hem zal noch op aarde noch in de hemel vergeven worden."

In de schaduw van vergissingen en berouw ontvouwde zich een verhaal doordrenkt van genade en onderscheid. Het sprak over de kracht van vergeving, waarin het verleden zou worden uitgewist als men zichzelf bevrijdde van herhaalde zonden. Het verhaal omarmde de compassie voor degenen die uit onwetendheid handelden. Het benadrukte dat onwetendheid een sluier was die zonden in het leven riep. Voor degenen die hun wegen herzagen en afstand namen van de fouten uit onwetendheid, werd een pad van vergeving beloofd. Echter, de toon veranderde wanneer de focus verschoof naar hen die de geest hadden en verlicht waren, en toch bewust misbruik maakten van hun kennis. Voor hen werd onvergeeflijkheid uitgesproken, als een echo van de gedachte dat ware verlichting gepaard gaat met morele verantwoordelijkheid. Dit verhaal bood een tweeledige boodschap: een uitnodiging tot vergeving voor degenen die in onwetendheid handelden en een waarschuwing voor degenen die met opzet tegen beter weten in handelden. Het vroeg om reflectie op de aard van vergissingen en de verantwoordelijkheid die gepaard gaat met het bezit van kennis.

Toelichting: Het maakt niet uit in welke illusie je gevangen zit, in welke fantasie over de werkelijkheid je gelooft. Denk je dat 'de Vader' een olifant is op de rug van een schildpad? Of een schildpad op de rug van een olifant? Prima. Kan geen kwaad, althans niet meer kwaad dan enige andere illusie. Een parel in de modder of een parel in balsemolie blijft gewoon een parel. Het maakt niet uit in welk geloof je die parel verpakt. Maar, als je door welke gebeurtenis dan ook bewogen wordt in je hart en je doet daar niets mee, ja, dat is anders. Als er een innerlijk protest in je opkomt tegen een voorgenomen daad en je doet het toch, als er barmhartigheid in je opbloeit en je doet er niets mee, ja, dan berokken je schade aan je ziel.

Je mooie geloof en alle genade op aarde en in de hemel die je daar beloofd worden zullen je dan niet kunnen redden. Dan is er meer nodig dan alleen opbiechten en rituele vergeving om weer in het reine te komen met de bron. Dan moet er genezen worden, geheeld.

Logion 45

Jezus zei: "Men plukt geen druiven van doornen en verzamelt geen vijgen van distels. Zij brengen geen vrucht voort. Een goede man brengt goede waren voort uit zijn voorraadschuur, Een slechte man haalt slechte zaken tevoorschijn uit zijn voorraadschuur, zijn hart, en hij spreekt kwaad. Want uit de overvloed van zijn hart haalt hij slechtheid tevoorschijn."

In een wereld doortrokken van raadsels en waarheden ontvouwde zich een verhaal dat de subtiliteiten van het menselijk wezen verkende. Het begon met de eenvoudige stelling: "Aan zijn daden ken je de mens." Een uitnodiging om voorbij de oppervlakkige indrukken te kijken en de kern van iemands karakter te ontdekken door hun handelen. Maar het verhaal nam al snel een diepere duik in de complexiteit van menselijke aard. "Aan zijn meningen ken je zijn vooroordelen," fluisterde het, en het onthulde zo de schaduwen van vooringenomenheid die in de hoeken van de gedachten verborgen lagen. De verhaallijn vervolgde: "Aan zijn emoties zijn gespletenheid," waarmee het de innerlijke strijd van de mens blootlegde, vaak verborgen achter een façade van schijnbare stabiliteit. "Aan zijn uiterlijk herken je zijn innerlijk," luidde de volgende onthulling, waarbij het idee van een uiterlijke reflectie van innerlijke toestand werd verkend. Het vertelde over de zichtbare sporen van ervaringen, vreugde en pijn die zich op het gezicht van een persoon manifesteerden.

Het verhaal omarmde ten slotte de impact van de fysieke en emotionele gezondheid op de authenticiteit van een individu. "Aan zijn ziekten herken je zijn onechtheid," suggereerde dat de ware staat van een persoon vaak weerspiegeld wordt in zijn welzijn. De laatste hoofdstukken van het verhaal onthulden de onderlinge verbondenheid tussen leraar en leerling, ouders en kinderen. Ze stellen dat de echo van een lering vaak hoorbaar is in de daden van de leerlingen, en dat kinderen de spiegels zijn die de reflecties van hun ouders dragen. Dit verhaal weefde een weefsel van menselijke complexiteit, uitnodigend tot diepgaande contemplatie over de ware aard van degenen die onze paden kruisen.

Toelichting: Met logion 39 begon als het ware een nieuw hoofdstuk. Daar werd gezegd dat de Farizeeën de sleutels der kennis hadden ontvangen, maar ze hadden die verborgen, zowel voor zichzelf als voor anderen. En ze wisten niet meer waar. De volgende logions gingen over hoe die sleutels weer terug te vinden zijn.

Logion 40 ging over het benoemen. Dat waar het om gaat, is voorbij alle beelden. Maar niettemin heb je beelden nodig om tot het onnoembare te komen. De vergissing die men daarbij kan begaan is echter dat men in de beelden gaat geloven, in plaats van op zoek te gaan naar datgene waar de beelden naar verwijzen. Het kookboek is niet de maaltijd. Logion 41 liet zien wat er met je gebeurt als je voorbij de beelden zoekt: het geloof in de beelden maakt dood, voorbij de beelden is het leven zelf. Welke houding moet je aannemen om niet in de beelden te blijven steken? "Word voorbijgangers," zei logion 42. In je herinnering maak je het verleden tot beeld. Kijk niet om, want anders verstar je tot een zoutpilaar, zoals de vrouw van Lot. De bijna onuitroeibare neiging om alles in beelden te ketenen, en die voor waar te houden, geldt zelfs voor de leerlingen als ze naar Jezus luisteren. Ze willen hem begrijpen, intellectueel vastgrijpen, door hem te vangen in een onveranderlijk beeld, vertelde logion 43, en ze verlangen zelfs dat Jezus hun dat beeld verschaft. Natuurlijk weigert Jezus dat.

Logion 44 gaat rechtstreeks tot de kern van de gnostiek. Waar je naar zoekt voorbij de beelden, dat moet je eerst in jezelf vinden en daarna zul je het om je heen kunnen ervaren. Maar dat vereist een welhaast radicale trouw aan de innerlijke bewegingen van je gemoed. Alle spirituele prietpraat is totaal onschuldig. Het helpt niet, maar het kan ook geen kwaad. Maar ontrouw aan de bewogenheid van je hart, dat is de bron van alle kwaad. Dit logion, 45, vat dat allemaal nog eens samen. Het wijst op de bedrieglijkheid van beelden. Ze lijken zo waar, maar ze zijn het net niet. De vruchten van de acanthus lijken sprekend op een druif. Maar wie deze schijndruiven wil plukken, zal zich bezeren aan de doornen. Bovendien zullen deze schijndruiven geen wijn opleveren, wijn als symbool van de geest. De vruchten van een distel vertonen enige gelijkenis

met een vijg. En ook deze schijnvijg heeft stekels die pijn doen. Je hoeft alleen te kijken naar de praktijk van allerlei spirituele tradities wat hier bedoeld wordt. Fundamentalisme, het geloof in onveranderlijke beelden, leidt altijd tot strijd, bijvoorbeeld tegen vermeende afvalligen, of tegen zogenaamde ketters die men meent op de brandstapel te moeten zetten. Dat zijn de doornen en de distels van het fundamentalistisch geloof in beelden. Maar wie de vruchten van een leer – de werkelijke betekenis van de beelden – zoekt in zichzelf, zal echte druiven oogsten en echte vijgen plukken, de vruchten van de liefde.

Logion 46

Jezus zei: "Van Adam tot Johannes de Doper staat onder de uit vrouwen geborenen niemand hoger dan Johannes de Doper, opdat zijn ogen niet breken (is er niemand tegen wie Johannes de Doper zou moeten opkijken). Ik heb echter gezegd: wie onder u een kind zal worden, zal het koninkrijk erkennen en zal groter dan Johannes worden."

Te midden van de eindeloze zoektocht naar waarheid en betekenis ontvouwde zich een verhaal dat sprak over degenen die lange paden bewandelden en schatten vonden, maar toch niet alles. Het begon met de erkenning van de vele zielen die gedreven waren door nieuwsgierigheid en verlangen, maar die altijd een stuk van de puzzel misten. Dan kwam het keerpunt, de onthulling dat er een staat van grootsheid was voor degenen die de verlichting bereikten. In hun streven naar begrip en innerlijke helderheid overstegen ze degenen die veel hadden gevonden, maar niet alles. Ze werden beschouwd als groter, niet vanwege materiële verworvenheden, maar vanwege een dieper inzicht in de essentie van het bestaan. Dit verhaal daagde de zoekers uit om verder te gaan dan het vinden van fragmenten van waarheid en aan te sturen op de verheven staat van verlichting. Het was een uitnodiging om te streven naar meer dan materiële schatten, om de diepere lagen van bewustzijn te ontdekken die alleen degenen die verlichting bereiken, konden bereiken. Het was een reis die niet alleen over vinden ging, maar over volledig begrijpen.

Toelichting: Er zijn in oude geschriften meldingen van ruzies onder tijdgenoten van Jezus over wie nu de belangrijkste is, Jezus of Johannes de Doper. Jezus geeft op die hier veronderstelde vraag een zeer elegant, maar ook verrassend antwoord. Hij geeft eerst Johannes de Doper alle eer door te zeggen dat er niemand hoger is dan hij. Dat is natuurlijk heel aardig. Maar nog veel mooier is de daar op volgende toevoeging. Hij zegt: "Het kind in jou is het allerbelangrijkst." Er is hier verwantschap met logion 100, waar Jezus op dezelfde wijze de verrassende derde mogelijkheid kiest die de vraagsteller niet had voorzien.

Logion 47

Jezus zei: "Een mens kan niet tegelijkertijd op twee paarden rijden of twee bogen strekken. Een dienaar kan geen twee heren dienen; of hij zal de één eren en de ander smaden. Nooit drinkt een man oude wijn en verlangt dan onmiddellijk op hetzelfde moment nieuwe te drinken. Nieuwe wijn wordt niet in oude zakken gegoten, voor het geval zij barsten. En oude wijn wordt niet in een nieuwe zak gegoten, opdat het niet bederven zal. Men naait geen oude lappen op nieuwe gewaden, want er zal een scheur ontstaan."

In de schaduw van dualiteiten en innerlijke strijd ontvouwde zich een verhaal van radicale keuzes en fundamentele waarheden. Het begon met de indringende stelling dat trouw zijn aan jezelf onverenigbaar was met het voldoen aan de eisen van de maatschappij. De vertelling schilderde een beeld van een conflict tussen een 'natuurlijk leven' en het deelnemen aan 'een cultuur die onnatuurlijk aanvoelde'. We kunnen geen leven leiden van dubbelhartigheid en compromissen en dan hopen het koninkrijk van de hemel te krijgen. Elk compromis werd geschetst als een inbreuk op integriteit, een concessie die het kernweefsel van waarachtigheid aanrandde. Het verhaal waarschuwde dat rechtvaardigheid onmogelijk was in een onrechtvaardige samenleving en dat het behouden van beide extremen, de kool en de geit, een onmogelijke taak was. De vertelling voerde de lezer mee naar een wereld van zwart en wit, waar nuance niet bestond. Natuur en cultuur werden gepresenteerd als onverenigbare krachten, waarbij de opkomst van het ene ten koste ging van het andere. Een utopie van 100 procent cultuur werd als onbereikbaar beschouwd, terwijl 100 procent natuur werd voorgesteld als het paradijs dat ooit verloren was gegaan.

Het verhaal eindigde met een besef van onvermijdelijkheid. Verandering was niet plotseling, maar een geleidelijke transformatie. Een nieuw leven kon niet naast het oude bestaan; het vereiste volledige overgave en een breuk met oude fouten. Het was een verhaal dat de lezer uitdaagde om diep te graven in de complexiteit van keuzes en de prijs van ware verandering te begrijpen.

Toelichting: De latere christelijke kerken hebben Jezus aan het Oude Testament gekoppeld, als de voorspelde Messias, alleen een beetje anders. De evangeliën uit het Nieuwe Testament doen veel moeite om die continuïteit duidelijk te maken, tot en met fictieve stambomen toe. In de gnostiek gold Jezus echter als een breuk met het Oude Testament, met name met het Godsbeeld van Jahweh als een jaloerse en wraakzuchtige tiran. Wat dit logion hier duidelijk zegt: het Oude Testament en de leer van Jezus zijn niet verenigbaar. Het bevestigt dus de breuk.

Logion 48

Jezus zei: "Als twee mensen in hetzelfde huis in vrede met elkander leven, dan zullen zij tot de berg zeggen: ga ergens anders heen, en hij zal zich verplaatsen."

In de kalme stilte van innerlijke harmonie ontvouwde zich een verhaal over vrede en vervulling. Het begon met de eenvoudige wijsheid dat als je in vrede leeft met jezelf, je de kracht bezit om de hele wereld aan tekunnen. Deze vredige zelfacceptatie werd afgeschilderd als de bron van innerlijke kracht en veerkracht. De vertelling ging verder met een diepere waarheid: het vermogen om vrede te ervaren met anderen ontstaat alleen wanneer er vrede is in je eigen hart. Het schilderde het beeld van een symbiotische relatie tussen innerlijke vrede en externe vrede, waarbij het ene niet mogelijk was zonder het andere. Een nieuwe laag van inzicht doemde op toen het ve rhaal verkondigde dat tevredenheid de sleutel was. Tevreden mensen, zo werd gezegd, hebben niets nodig en zijn in staat bergen te verzetten. Deze tevredenheid werd niet geassocieerd met materiële rijkdom, maar eerder met een diepere vervulling die voortkwam uit de innerlijke rust.

Het verhaal werd een oproep tot introspectie, een uitnodiging om de eigen vrede te cultiveren als een krachtige bron van veerkracht en compassie. Het reikte de lezer een uitgestoken hand aan om de serene kracht van innerlijke harmonie te ontdekken en de wereld met een geopend hart tegemoet te treden.

Toelichting: Het huis is het gebruikelijke symboolwoord in de gnostiek voor het innerlijk van de mens. Het opheffen van de dualiteiten in jezelf biedt dus nogal een interessant perspectief: bergen verzetten! Hoe moeten we dat verstaan? Eerst kijk je naar de berg, en dan zie je je eigen beeld van de berg, niet de berg zelf. Dat zelfgeschapen beeld lijkt de onveranderlijke werkelijkheid van de berg zelf. Maar dat is een vergissing, een dwaling zegt de gnostiek. Het beeld dat je van de berg hebt gemaakt is niet de berg. Als je je bevrijdt van alle beelden, als je ziel maagdelijk is geworden, en je de berg hebt uitgekleed van alle betekenissen zodat de berg naakt is geworden, pas dan zie

je de berg als berg, zoals hij is. Dan heb je de berg verplaatst. En dan kun je in vrijheid elke betekenis geven aan de berg die je maar wilt. Die vrijheid is onbegrensd. In die vrijheid kun je alles verplaatsen, niet alleen bergen, maar zelfs de hele wereld.

Logion 49

Jezus zei: "Zalig de eenlingen en de uitverkorenen, want zij zullen het koninkrijk vinden omdat zij daaruit voorgekomen zijn. Zij zullen wederkeren."

In de schaduw van innerlijke tweestrijd ontvouwde zich een verhaal van zelfontplooiing en terugkeer naar de essentie. Het begon met de zegen voor degenen die, eens verdeeld binnenin, de weg naar eenvoud vonden. Deze zoektocht naar eenheid en simpliciteit werd beschouwd als een pad naar zelfontplooiing. Het verhaal schilderde het beeld van de gelukkige zielen die zichzelf terugvonden door de complexiteit binnenin te ontrafelen en terug te keren naar een staat van eenvoud. Het bracht een boodschap van hoop, dat ongeacht hoe verloren men zichzelf voelde, er altijd een weg was om terug te keren naar de oorspronkelijke staat van zijn. Een diepere waarheid onthulde zich in de bewering dat men kon worden zoals ze waren als kleine kinderen. Dit was geen oproep tot regressie, maar eerder een uitnodiging tot het omarmen van de zuiverheid, de verwondering, en de ongecompliceerde eerlijkheid die vaak kenmerkend zijn voor kindertijd. Het verhaal bood een geruststellende belofte dat degenen die zichzelf verdeeld voelden, een pad naar heelheid konden vinden door terug te keren tot de eenvoud van hun oorspronkelijke staat. Het was een verhaal van hoop, groei, en de tijdloze mogelijkheid om jezelf opnieuw te ontdekken, zoals een klein kind dat de wereld met nieuwe ogen aanschouwt.

Toelichting: Om samen te kunnen vallen met het Ene, moet men eerst in zichzelf één worden, een eenling dus. Het woord eenling kun je ook verstaan als 'een heel iemand'. In het Thomas Evangelie wordt vaak gesproken over 'de twee één maken'. Verrassend is dat ook het woord individu, het Latijnse woord voor eenling, van oorsprong betekent: een ongedeeld mens. Het komt van in = niet en dividere = verdelen. Een in-dividu is dus iemand die niet verdeeld is in zichzelf, een heel mens. Zie ook het vorige logion.

Het woord 'uitverkorenen' slaat niet op de predestinatie, zoals eeuwen later geformuleerd door Augustinus. In Thomas

kan men dat verstaan als: de geliefden. Liefde maakt van een massamens een individu, zei logion 23 al. In die betekenis kan men hier het woord ‘uitverkorenen’ zien.

Logion 50

Jezus zei: 'Als de mensen vragen: waar kom je vandaan, zeg dan: wij zijn uit het licht gekomen, daar waar het licht ontstond. Als mensen vragen: wie ben jij, zeg dan: wij zijn z'n zonen, en wij zijn de uitverkorenen. Als de mensen vragen: wat is het teken van je Vader in jou, zeg dan: het is beweging en rust."

In de stille overgang van een omwenteling in het leven ontvouwde zich een verhaal van ontwaken en verandering. Het begon met de belofte van een totale transformatie, een moment waarop het innerlijke licht helderder scheen en de wereld met nieuwe ogen werd gezien. Maar te midden van deze vernieuwde realiteit waarschuwde het verhaal voor de reacties van anderen. De vertelling voorspelde dat mensen, geconfronteerd met de vernieuwde versie van jou, zouden zeggen dat je veranderd bent. Ze zouden beweren je niet meer te kennen en verklaren dat je niet langer de persoon bent die ze ooit kenden. In dit moment van ontwaking en verandering is het een wijze raad voorzichtig te zijn en het spel mee te spelen.

Het verhaal onthulde dat uitleggen wat er was gebeurd aan anderen vruchteloos zou zijn. Het benadrukte het onbegrip dat vaak gepaard gaat met persoonlijke transformatie. Dus, te midden van de opmerkingen en onbegrip van anderen, werd het advies gegeven het spel mee te spelen, zonder de behoefte te voelen alles uit te leggen. Dit verhaal was een herinnering aan de eenzaamheid van persoonlijke groei, en een waarschuwing om de kostbare ontdekkingen en veranderingen in stilte te omarmen, wetende dat sommige dingen niet altijd gedeeld kunnen worden met degenen die niet hetzelfde pad hebben bewandeld.

Toelichting: In de oudtestamentische traditie schiep God op één enkel tijdstip, namelijk 'in den beginne', de gehele kosmos. Die kosmos bestaat sedertdien geheel op zichzelf. Maar er is in de klassieke oudheid, met name in Egypte, ook een andere scheppingsmythe. In dat andere scheppingsverhaal wordt de wereld elk moment nieuw geschapen. Zoals het licht elke dag weer opnieuw uit de zon straalt, zo vloeit in een nimmer

eindigend scheppingsproces de werkelijkheid voort uit de bron van het zijn. Men noemt dat permanente wordingsproces van de werkelijkheid: een emanatie.

Veel teksten uit het Thomas Evangelie, en vooral dit logion, kan men alleen goed begrijpen tegen de achtergrond van dit Egyptische scheppingsverhaal. Maar daar komt álles voort uit die ene bron. Ook het menselijk lichaam. Lichaam en ziel zijn samen, in hun eenheid, een gelaat van de bron. In het oude Egypte was het emanatieproces de kern van de religiositeit. Vandaar dat men toen in alles de goddelijkheid kon zien. Ook een krokodil komt voort uit de bron, met alles erop en eraan, dus is een krokodil heilig. En evenzo een kat, een koe, een boom of wat dan ook. Want in elk van deze manifestaties brengt de bron een aspect van zichzelf tot expressie. Ook de mens is een manifestatie van de bron en daarom in zijn heelheid heilig, inclusief het lichaam. De hele natuur, de hele kosmos is heilig. Alles daarin, elk verschijnsel is met diens eigenheid een gelaat van de bron.

Logion 51

Zijn leerlingen zeiden tot hem: "Op welke dag zal de dood rusten? En op welke dag zal de nieuwe wereld komen?" Hij sprak tot hen: "Wat jullie verwachten is al gekomen, maar jullie hebben het niet herkend."

In de schaduwen van een wereld die zichzelf in slaap suste, ontvouwde zich een verhaal van de doden, die dachten dat ze leefden, en de slapenden, die dachten dat ze wakker waren. Het begon met de constatering dat deze zielen geen rust kenden. Hun gedachten waren voortdurend geketend aan het verleden en de toekomst, verstrikt in het oplossen van problemen, het vergaren en verdedigen van bezittingen en meningen, en het zoeken naar betekenis in een ogenschijnlijk zinloos bestaan. Te midden van deze eindeloze innerlijke activiteit stelde het verhaal dat er een nieuwe wereld begon wanneer ze ophielden met deze eindeloze zoektocht. Voor de ontwaakte zielen, degenen die al deel uitmaakten van deze nieuwe wereld, was het een realiteit die de slapenden niet konden zien. Het verhaal was doordrenkt van paradoxen en diepe waarheden, waarbij het de aandacht vestigde op het feit dat ontwaken niet altijd duidelijk zichtbaar was voor degenen die nog sliepen. Het schilderde een beeld van een verborgen realiteit die alleen toegankelijk was voor degenen die de last van voortdurende gedachten hadden losgelaten en in het nu waren verankerd.Dit verhaal was een uitnodiging om te ontwaken uit de sluimerende toestand van eindeloze gedachten en naar een nieuwe wereld te stappen, een wereld die al bestaat voor degenen die zich bewust zijn geworden. Het bood een blik op een realiteit die vaak onzichtbaar blijft voor degenen die vastzitten in de eindeloze cyclus van hun eigen gedachten.

Toelichting: Het eerste logion van het Thomas Evangelie begon zo: "Iedereen die deze woorden verstaat, zal de dood niet smaken." In logion 18 en 19 werd op die belofte al een toelichting gegeven. Logion 18 zegt: "Gelukkig is hij die staat in het begin. Hij zal het einde kennen en de dood niet smaken." Logion 19 maakt het nog wat raadselachtiger dan het al was: "Gelukkig hij die was voor hij er was." Er is dus het begin, dat

begin was er kennelijk al voor je bestond en als je daarin staat zul je de dood niet smaken. Logion 2 voegt daar nog aan toe dat je dan rust zult vinden. Mooie beloftes, maar wat betekenen ze? De leerlingen vragen er opnieuw naar. Het is ze kennelijk nog steeds niet duidelijk. En ze voegen aan die vraag over de rust van de doden nog iets toe: wanneer zal de nieuwe aarde komen? Dus nu gaat het niet meer alleen om de persoonlijke verlossing van de dood, maar ook om een nieuwe aarde. Dat is een grote stap verder. Voor je persoonlijke verlossing zou je op zoek moeten naar iets in jezelf dat er al bestond voor je geboren werd. Maar datzelfde geldt voor de gehele aarde! De nieuwe aarde die Jesaja voorspelde is er al. Jesaja zei (65:17): "Zie, ik schep een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Wat er vroeger was raakt in vergetelheid, het komt niemand ooit nog voor de geest." Die zogenaamde nieuwe aarde is er al, is er altijd al geweest. Maar de leerlingen herkennen die niet. Het is onzinnig om je hoop te richten op iets wat nog komen moet. Want juist daardoor denk je het weg uit het heden. Door je hoop op de toekomst te richten ontken je datgene waar je naar verlangt in het heden. Die nieuwe aarde, die dus helemaal niet nieuw is, kan alleen in het hier en nu herkend worden. En dat zal dan het verleden niet in vergetelheid doen geraken, zoals Jesaja zei, maar ook het verleden zal erdoor geheeld worden.

Logion 52

Zijn leerlingen zeiden tot hem: "Vierentwintig profeten hebben in Israël gesproken en zij hebben allemaal door U gesproken." Hij zei tegen hen: "Jullie hebben de levenden in de steek gelaten en hebben over de doden gesproken."

In de spiegeling van profetieën en mystieke visioenen ontvouwde zich een verhaal van een zoektocht en beperkingen. Het begon met de erkenning dat profeten en mystici flarden opvingen van de nieuwe mens, maar moeite hadden om duidelijk de weg te wijzen. Het vertelde over de valkuilen waarin zij verstrikt raakten, soms door de complexiteit van hun boodschap of door toe te geven aan menselijke zwakheden zoals ijdelheid. Te midden van deze zoektocht naar de nieuwe mens werd het verhaal de 'leraar der rechtvaardigheid' geintroduceerd. Deze leraar werd voorgesteld als de gids die de weg naar de waarheid en het leven wees, iemand die de levende onder de doden was. Deze figuur werd gepresenteerd als een bron van leiding, vrij van de valkuilen die anderen hadden belemmerd.

Het verhaal benadrukte de uniciteit van deze leraar, iemand die niet slechts een glimp opving van de nieuwe mens, maar die de weg helder en ondubbelzinnig aangaf. Het schilderde een beeld van hoop, een kompas in een wereld van zoekenden en verwarrende boodschappen. Dit verhaal weefde een verhaal van leiding en helderheid te midden van de complexiteit van spirituele zoektochten, en het belichtte het belang van een leraar die de weg naar waarheid en leven kon tonen.

Toelichting: Hier is Jezus nog duidelijk in zijn mening over de joodse profeten. Zij zijn de doden en hij is de levende. Dat moet je niet letterlijk verstaan. Wie passief afwacht tot God een nieuwe aarde schept, leeft niet. Zo iemand miskent zijn menszijn en is dus spiritueel een dode. In die betekenis zegt Jezus dat de profeten doden zijn: ze wachten tot God in actie komt. Maar Jezus legt de verantwoordelijkheid voor de heelheid van de schepping geheel bij de mens zelf, bij de levenden, bij iedereen die leeft. Wij zijn zelf deel van het leven op aarde. De kwaliteit die wij aan ons eigen leven geven is tegelijkertijd de kwaliteit die we

aan het leven als geheel geven. Je bent je eigen kwaliteit. Als jij een ander mens wordt, verandert daarmee ook de schepping. Wie zichzelf heelt, heelt ook de schepping, hier en nu.

Logion 53

Zijn leerlingen zeiden tot Hem: "Is de besnijdenis nuttig of niet?" Hij zei tot zijn leerlingen: "Als de besnijdenis nuttig was, zouden de vaders hen bij al besneden moeders verwekken. Maar de ware besnijdenis in de geest is in alle opzichten nuttig gebleken."

In het weefsel van biologische logica en menselijke keuzes ontvouwde zich een verhaal van lichamelijke eigenaardigheden en culturele adaptaties. Het begon met een schijnbaar eenvoudige constatering: als de voorhuid schadelijk was, zou de mens zónder zijn geboren. Deze observatie diende als de eerste penseelstreek van een dieper beeld. Het verhaal trok parallelle lijnen tussen de biologische noodzaak en de menselijke aanpassingen. Als het zinvol was geweest voor de mensheid om te vliegen, zouden vleugels een natuurlijk onderdeel van ons wezen zijn geweest. Evenzo zou, als kleding een noodzaak was, de mens met een vacht geboren zijn. Het verhaal bracht een provocerende gedachte naar voren, namelijk dat de diverse verminkingen en aanpassingen waarmee de mensheid zich tooit, niet intrinsiek dienen voor het behoud van het leven, maar eerder als een reflectie van de manier van leven. Het nodigde uit tot een diepere reflectie over de dunne lijn tussen natuurlijke behoeften en culturele gewoonten, waarbij het idee werd benadrukt dat niet alle menselijke keuzes voortkomen uit strikte biologische noodzaak.

Dit verhaal stelde vragen bij de fundamenten van menselijke aanpassingen en nodigde uit tot het overdenken van de rol die cultuur speelt in het vormgeven van ons lichaam en onze levenswijze. Het was een uitnodiging tot introspectie over wat echt essentieel is voor het leven en wat voortkomt uit de complexe dans tussen natuur en menselijke creativiteit.

Toelichting: Hier neemt Jezus, als jood, afstand van het Oude Testament en van het gebod dat iedere jood besneden moet worden. Maar de betekenis is hier ook nog anders: ben je als mens goed genoeg zoals je bent? Moet er nog iets aan jou verbouwd worden, als voorwaarde voor een spiritueel leven?

Nee, dat hoeft niet. Je bent goed zoals je bent. Laat elke illusie over jezelf los, ook dat je nog zou moeten veranderen, val met jezelf samen gewoon zoals je bent, wordt zo een heel mens, en dat is het. De besnijdenis in de geest, dat is het loslaten van allerlei illusies over jezelf.

Logion 54

Jezus zei: "Zalig de armen, want voor jullie is het koninkrijk van de hemel."

In de eenvoudige schaduw van bescheiden bezit en een bescheiden geest ontvouwde zich een lering van ware welvaart. Geluk leek te huizen bij degenen die weinig bezittingen met zich mee droegen en hun geest vulden met slechts een bescheiden schat aan kennis. Het was een lofzang op degenen die weinig hadden om te verliezen, en in dat gebrek aan bezit lag een zekere vrijheid. Deze gelukkige zielen, met hun minimale lasten, hoefden slechts weinig op te geven in vergelijking met de rijken en geleerden. Terwijl anderen worstelden met de lasten van materiële overvloed en de gewichtige ballast van uitgebreide kennis, leefden zij in een staat van vrijheid waarin het weinige dat ze hadden, genoeg was.

Een diepere waarheid onthulde zich, namelijk dat wie bereid was zijn maatschappelijk leven te verliezen, vaak het ware leven zou ontdekken. In de daad van loslaten en eenvoud lag de sleutel tot een leven dat niet werd overschaduwd door de complexiteit van wereldse bezittingen en een overdaad aan kennis. Dit was een lofzang op een leven van eenvoud, waarin de schatten van het hart en de vrijheid van weinig te verliezen hadden geleid tot een ware vorm van welzijn en innerlijke rijkdom.

Toelichting: 'Gelukkig zijn de armen' betreft hier natuurlijk de in het Nieuwe Testament genoemde 'armen van geest'. Dat zijn mensen zonder illusie, of althans mensen die niet in een illusie gevangen zitten. Dat heeft dus niets te maken met materiële armoede en ook niet met nederigheid. Nederigheid is misschien een gevolg van spirituele bevrijding, en er is niets verkeerd met nederigheid, maar dat is niet wat hier bedoeld wordt. De armoede van geest is als begrip verwant aan de 'leegte' van het boeddhisme. Ook daar betreft het een toestand van het bewustzijn, het illusieloze bewustzijn. Het zijn ook daar de 'leeghoofden' die de toestand van 'satori', van allesomvattend geluk, kunnen ervaren. De lege toestand van het bewustzijn betekent niet dat er dan geen voorstellingen, emoties of gedachten zijn. Het betekent dat het toeschouwend bewustzijn

zich daar niet mee identificeert. De innerlijke waarnemer, ook wel de innerlijke getuige genoemd, kan ze oordeelloos zien, zonder erop in te gaan en zonder er strijd mee te leveren. Die toestand van het bewustzijn heet weliswaar leeg, maar is niet zonder eigenschappen. Je kunt die kwaliteiten van dat bewustzijn samenvatten onder: vertrouwen, zijn en goedheid.

Logion 55

Jezus zei: "Wie zijn vader niet haat en zijn moeder, kan bij mij geen leerling zijn. En wie zijn broeders niet zal haten en zijn zusters en zijn kruis niet zal dragen op mijn wijze, zal mij niet waardig zijn."

In de lange reis door de tijd, diep geworteld in het grijze verleden, geven ouders een erfenis door aan hun nakomelingen. Deze erfenis is doordrenkt met hun eigen vooroordelen, angsten, eigenwijsheid, ambities en de littekens van hun persoonlijke reis door het leven. Een eeuwenoud gezegde waarschuwt dat de zonden der vaderen worden doorgegeven tot in het derde en vierde geslacht. Om de breuk met het verleden te herstellen, is het noodzakelijk jezelf te bevrijden van de bagage die je ouders met zich meedroegen, evenals je broeders en zusters. Het is een uitdaging om van ze te houden, terwijl je je ontdoet van hun denkwijzen en daden. Deze opdracht vraagt om moed en vastberadenheid, want het betekent breken met vastgeroeste patronen en vasthouden aan je eigen authentieke pad. Het pad van ontwaken vereist de bereidheid om de ketens van het verleden te verbreken en de vracht van overgedragen bagage af te werpen. Alleen door liefde te behouden voor de essentie van je familie, terwijl je jezelf ontdoet van de belemmerende aspecten, kun je de ware aard van jezelf ontdekken en ontwaken uit de eeuwenoude cycli van overerving.

Toelichting: Het is vast even schrikken als je het woord 'haten' hier leest. Je vader en moeder haten? Hoe kan dat de bedoeling zijn? In de overgeleverde koptische tekst van dit logion staat duidelijk 'haten', dus de vertaling is op zich correct. Maar, de koptische versie was op zich ook weer een vertaling. En klopt die koptische vertaling wel? In het Aramees, de taal waarin Jezus sprak en waarin hoogstwaarschijnlijk de oerversie van het Thomas Evangelie is geschreven, betekent het woord 'haten' ook: 'opzij zetten'. Dat klinkt veel aannemelijker. De vrije vertaling van 'opzij zetten' is 'loslaten'. Je moet dus je vader en moeder loslaten. En ook je broers en zusters. Maar dat betekent ook weer niet dat je ze dan zomaar in de steek moet laten.

Waar het natuurlijk wel om gaat is dat je je kruis zelf draagt, dat je als vrij mens zelf besluit wat je met jouw leven doet en daar zelf de verantwoording voor neemt. Je bent daarvoor geen verantwoording schuldig aan je ouders en ook niet aan je broers of zusters. Wie die verantwoordelijkheid niet op zich neemt, wie zijn eigen kruis niet draagt, maar zijn leven inricht in gehoorzaamheid aan de geboden en verboden van zijn ouders, of aan die van de stam, groep, kerk of politieke partij, zal de Christus, als bron van liefde, in zichzelf niet kunnen vinden. Roep jezelf uit tot de hoogste morele autoriteit in je leven, los van wat anderen daarvan vinden. Alleen op die manier kun je de Koninklijke beschikking verwerven over de liefde die in je hart woont en de goedheid ervaren waarvan sprake was in het vorige logion.

Logion 56

Jezus zei: "Wie de wereld heeft begrepen, heeft een lijk gevonden. En wie een lijk gevonden heeft, de wereld is hem niet waardig."

In het scherpe inzicht van degene die de maatschappij in al zijn zinloosheid, onrechtvaardigheid en tegenstrijdigheden heeft doorgrond, wordt een afstand gecreëerd. Het is een bewuste keuze om niet langer deel te nemen aan een maatschappij die zich kenmerkt door onlogische aspecten, onrechtvaardigheden en interne tegenstellingen. Degene die deze afstand neemt, wordt beschouwd als te goed voor de maatschappij. Het is een erkenning van de innerlijke integriteit en het morele kompas van deze persoon, die zich niet laat meevoeren door de stroom van zinloosheid en onrechtvaardigheid omwille van sociale conformiteit. Deze beslissing om niet langer deel te nemen aan een disfunctionele maatschappij vraagt om moed en een diepgaand begrip van wat werkelijk waardevol is. Het is een uiting van zelfbewustzijn en het vermogen om los te breken van structuren die niet bijdragen aan het welzijn van het individu en de samenleving als geheel.

Toelichting: In het Nieuwe Testament wordt verteld dat Jezus mensen uit de dood opwekte. In de kerkelijke traditie van het christendom is altijd uitgelegd dat Jezus dan een wonder verricht door een lichamelijk dode weer tot een lichamelijk levende te maken. Hij kan dat, zo wordt verteld, omdat hij als een God de macht heeft over leven en dood. Door studie van de oude gnostische teksten die bij Nag Hammadi werden gevonden, en door ander historisch onderzoek, wordt echter steeds duidelijker dat hier sprake is van een werkelijk groot misverstand. Hoe het misverstand ook ontstaan is, het bestaat, en het kan eenvoudig opgehelderd worden. Het Evangelie van Thomas begon met de volgende aanhef: "Dit zijn de geheime woorden die de levende Jezus sprak en die zijn opgeschreven door Judas Thomas de Tweeling." En dan volgt meteen: "Iedereen die de verklaring van deze woorden ontdekt, zal de dood niet smaken."

Wat wordt hier beloofd? Een eeuwig leven? Een leven na de lichamelijke dood? Zo lijkt het wel. Maar veel uitspraken in gnostieke teksten zijn dubbelzinnig, het zijn 'geheime woorden'. Ze betekenen iets anders dan je zo op het eerste gezicht zou denken. Als we het hebben over 'dood' en 'leven', dan hebben die woorden een alledaagse betekenis, maar ze hebben in de gnostiek nóg een andere betekenis. Maar die is 'geheim', in die zin dat hij niet vanzelfsprekend is. Om die betekenis gaat het in de gnostiek en dus ook in deze tekst uit het Evangelie van Thomas.

Binnen de gnostische kringen was de symboolfunctie van deze woorden duidelijk. Ze vormden een soort spiritueel steno, waarbij aan alledaagse woorden nog een symbolische betekenis werd toegekend die duidelijk was voor de leden van de kring waarbinnen die 'geheime woorden' gebruikt werden. Die symbolische betekenissen vormen het levende element van een traditie. Toegang tot zo'n traditie betekent voor een deel toegang tot de 'geheime woorden'. Men leert dan de symbolische betekenis van overigens alledaagse uitdrukkingen kennen.

Logion 57

Jezus zei: "Het koninkrijk van de Vader is gelijk aan een man die (goed) zaad heeft. Zijn vijand kwam 's nachts en zaaide onkruid onder het goede zaad. De man liet hen het onkruid niet uitrukken. Hij zei tot hen: ik ben bang dat als jullie het onkruid uitrukken, dat het graan samen daarmee uitgerukt wordt. Op de dag van de oogst zal het onkruid duidelijk zichtbaar zijn. En het zal uitgerukt en verbrand worden."

Diep in het uitgestrekte universum, waar sterren hun eindeloze choreografie uitvoerden en planeten fluisterden over millennia van bestaan, leefde een wezen. Dit wezen, een manifestatie van zuiverheid, was zich niet bewust van zijn intrinsieke volmaaktheid. Dwalend door de velden van mogelijkheden, gehuld in de stralende energie van het universum, voelde het wezen een onrust. Een verlangen, vaag en onbenoembaar, pulseerde door zijn wezen. Zijn geest was echter vertroebeld door een sluier van eigenwijsheid en hoogmoed, een schaduw die hem blind maakte voor zijn eigen goddelijke essentie. De reis van het wezen door het universum bracht ontmoetingen met zich mee met wezens van diverse aard. Sommigen deelden in de onwetendheid, anderen droegen een zweem van waarheid in hun blik. In die ontmoetingen begon het wezen te beseffen dat de lasten die het met zich meedroeg, zelfgeschapen ketenen waren. Illusoire conflicten, in strijd met de natuurlijke harmonie van zijn wezen, werden ontrafeld.

Langzaam drong het besef door: de sleutel tot bevrijding lag in het begrijpen van de eigen volmaaktheid. De lasten vielen af, en het wezen straalde als een herwonnen glorie. Het keerde terug naar de uitgestrekte velden, niet langer een zoekende ziel, maar een bewuste schepper van zijn eigen realiteit. Deze ontwaakte entiteit werd een bron van inspiratie, een levend voorbeeld van de verlossing die schuilt in het besef van innerlijke volmaaktheid. En zo danste het wezen door de kosmos, niet langer gedreven door onrust, maar door de pure vreugde van zijn eigen goddelijke bestaan. In dit ontwaken realiseerde het wezen zich dat het geheim van het universum niet verscholen lag in verhalen, maar in de stille essentie van het Zijn.

Toelichting: Deze metafoor is niet eenvoudig. Stel, je hebt aardig wat boeken gelezen over spirituele groei. Dan zou het volgende kunnen gebeuren. Je vormt jezelf een beeld van een verlicht iemand, en je ontdekt dat je dagelijkse handel en wandel en de toestand van je gemoed niet overeenkomen met dat beeld. Dan ga je jezelf dwingen om volgens dat beeld te leven. Je gaat oorlog voeren tegen jezelf. Je gaat meteen alle onkruid uit je leven wegschoffelen, volgens je eigen, nieuwe norm. Dat werkt niet. Spirituele bevrijding gedijt niet onder dwang. Je kunt die niet met je wil afdwingen. Daar is dus iets anders voor nodig. Om te beginnen moet je de strijd tegen jezelf staken. Sluit vrede met jezelf. Vanuit die toestand van innerlijke vrede kun je op een heel andere manier tegen je vroegere gebreken leren aankijken. Sommige van die vermeende gebreken zullen helemaal geen gebreken blijken te zijn, maar juist prachtige talenten. Andere eigenschappen verbleken en die kun je daardoor met gemak loslaten. Dat is het moment van de oogst.

Logion 58

Jezus zei: "Zalig de mens die geleden heeft en het leven gevonden heeft."

In de diepten van het menselijk bestaan schuilt een onontgonnen reis, doordrenkt met offers en doortrokken van innerlijke strijd. Het is een hevig gevecht, niet tegen externe krachten, maar een intense confrontatie met de eigen demonen. Wanneer de strijd met jezelf ondraaglijk wordt, rijst de vraag: waarom niet toegeven aan de overmacht? Het is een paradoxale waarheid dat het opgeven van het gevecht met je innerlijke zelf de toegang opent tot een rijk van gelukzaligheid. Een leven zonder de zware lasten van verdriet en pijn. Het is een beloning die niet tastbaar is, maar doordrenkt met de subtiele essentie van vrede en sereniteit. In het weefsel van het bestaan, waar schaduwen en licht elkaar ontmoeten, ligt de keuze om jezelf over te geven aan de stroom van het leven. Soms is de grootste kracht te vinden in de overgave, in het loslaten van de drang om te vechten tegen de onzichtbare vijand binnenin. Want te midden van overgave ontluikt een nieuw begin, een reis naar een onbekende bestemming, waar gelukzaligheid wacht voor degenen die de moed vinden om het gevecht met zichzelf te staken. Het is een oproep tot zelfontplooiing, een uitnodiging om de lasten van het innerlijke gevecht te laten varen en een leven te omarmen dat gedrenkt is in de kalme wateren van vreugde.

Toelichting: Dit logion toont een geheel andere opvatting over het lijden. Waar het steeds om gaat in het Thomas Evangelie is de heelheid als mens. Die heelheid kan men niet verwerven door zichzelf op welke wijze dan ook te amputeren. Maar ook niet door de werkelijkheid te willen veranderen. Het lijden is een onontkoombaar deel van het mens-zijn. Onvoorwaardelijke liefde kan alleen bestaan in combinatie met de onvoorwaardelijke bereidheid tot het ervaren van de pijn die het leven ons soms aandoet. Het zal niet lukken om als 'verlicht' mens alleen maar de helft van de werkelijkheid te willen hebben en te streven naar een leven zonder lijden. Wie een heel mens wil worden, en als heel mens wil samenvallen met de bron, zal

de werkelijkheid als geheel moeten omarmen, met alles erop en eraan, zonder enig voorbehoud. Dat heet overgave. Overgave is onvoorwaardelijk. Alleen die overgave zal de mens ook de diepst mogelijke levensvreugde kunnen brengen. Als men die vreugde wil, zal men ook het lijden erbij moeten nemen. Merkwaardig genoeg sluiten liefde en levensvreugde het lijden niet uit, maar juist in. Ze vormen met z'n drieën de diepte van de werkelijkheid. In de christelijke traditie is het lijden helaas is de ban geraakt van zonde en martelaarschap. Met name het lijden van Christus is in het teken komen te staan van de boetedoening. Maar men kan het verhaal over de nederdaling van Christus op aarde met de bereidheid daar het lijden te aanvaarden ook op een andere manier bezien.

Logion 59

Jezus zei: "Ziet naar de Levende, zolang gij leeft, opdat gij niet sterft en hem zoekt te zien, maar hem niet zult kunnen zien."

In het rijk van bewustzijn en ontwaken is er een waarheid die als een onontkoombaar licht schijnt: wie eenmaal wakker geworden is, kan nooit meer inslapen zonder zichzelf te bedriegen. De sluimerende ziel, gehuld in de dromen van onwetendheid, koestert een collectief zelfbedrog dat verdrongen en onbewust is. In schril contrast daarmee staat het zelfbedrog van de ontwaakte. Het is een bewust gekozen pad, doordrenkt met de wetenschap van de realiteit. Hierin schuilt een zekere laakbaarheid, want het ontwaakte individu draagt de verantwoordelijkheid van de helderheid van inzicht. Het is een bewuste afwijking van de comfortabele onwetendheid, een prijs die betaald wordt voor de waarheid die is ontbloot. Het ontwaken is als het openen van de ogen na een diepe slaap, en eens de ogen geopend zijn, kunnen ze niet meer gesloten worden zonder een act van zelfbedrog. Het is een reis die het individu uitdaagt om de sluiers van illusie af te werpen, om de rauwe realiteit te omarmen die voorbijgaat aan de dromen van de slapende massa. In het licht van bewustzijn is het zelfbedrog niet langer een onschuldige schaduw, maar een keuze die de ontwaakte ziel maakt. Het is een dans op het slappe koord tussen waarheid en illusie, waar elke stap een bewuste afweging is tussen de prijs van de waarheid en de verleidelijke sluimering van onwetendheid.

Toelichting: Dit logion bouwt voort op het volgende. Het vorige gaat over de bereidheid de werkelijkheid in zijn totaliteit te ervaren, en niets daarvan buiten te sluiten. Zodra we onze ervaring op slot zetten voor het lijden, zegt het vorige logion, sluiten we daarmee ook onze emotionele openheid af voor alle andere wezenlijke ervaringen, zoals liefde en levensvreugde. Emotionele openheid is alomvattend en onvoorwaardelijk. Een belangrijk thema in het Thomas Evangelie is het 'zien'. Vaak wordt dan gezegd: Het is er al, maar je ziet het niet. Emotionele openheid is de absolute voorwaarde voor het 'zien',

voor het opheffen van de blindheid voor de Christus-natuur van de werkelijkheid, en dan hier met nadruk voor het zien van de Christus-natuur in de medemens. Maar Jezus voegt daar nog iets belangrijks aan toe. De betekenis zit hem vooral in de tegenstelling met de uitspraak van Paulus: (1 Korintiërs 13:12) "Nu kijken we nog in een wazige spiegel, maar straks staan we oog in oog. Nu is mijn kennen nog beperkt, maar straks zal ik volledig kennen, zoals ik zelf gekend ben.." En dat 'straks', dat is volgens Paulus na de dood, in de hemel. Maar dit logion corrigeert die opvatting. Het gaat niet over het schouwen na de dood, maar over het 'zien' nog in dit leven. Steeds, en dus ook hier weer, is dat de terugkerende boodschap van het Thomas Evangelie: niet in de hemel, niet na de dood, niet aan het eind der tijden, maar in het hier en nu.

Logion 60

(Zij zagen) een Samaritaan onderweg naar Judea een lam dragen. Jezus zei tegen zijn leerlingen: "Waarom draagt hij het lam met zich mee?" De leerlingen zeiden tot hem: "Om het te doden en op te eten." Hij sprak tot hen: "Zolang het leeft, zal hij het niet eten, maar alleen als hij het doodt en het een kadaver wordt." Zij zeiden: "Anders kan hij het niet doen." Hij sprak tot hen: "Zoeken jullie ook een plaats om te rusten, opdat jullie geen kadaver worden en opgegeten worden,"

In de schaduwen van een schijnbaar normaal bestaan schuilt een diepere waarheid: zolang je niet het ware leven leidt, ben je 'dood' in de meest wezenlijke zin. Een sluimerende schaduw strekt zich uit over het pad van degenen die zichzelf gevangen houden in de illusie van het alledaagse. Dit 'dode' bestaan kenmerkt zich door meer dan alleen fysieke aanwezigheid. Het is een staat van zijn waarin de ziel onderhevig is aan ziekten van de geest en emoties die als vraatzuchtige wormen aan het gemoed knagen. In deze schijnbaar onbewogen staat, gaan de ware essentie en betekenis van het leven verloren. De roep om het ware leven is een oproep tot ontwaken, tot het doorbreken van de ketenen die de ziel gevangenhouden in een eindeloze cyclus van oppervlakkigheid. Het is een zoektocht naar de diepere betekenis, de vonk die het leven tot leven wekt. Dus, in plaats van te blijven dwalen in de schaduwen van het 'dode' bestaan, wordt het hart aangemoedigd om het ware leven te zoeken. Het is een zoektocht diep in de kern van het bestaan, waar de ware kleuren van het leven zich manifesteren en waar de ziel zichzelf vindt in een dans van authentieke emoties en vervulde betekenis. Het is een reis die de 'dood' transformeert tot een levendige expressie van het menselijk wezen, bevrijd van de ketenen van oppervlakkigheid en vervuld van de ware essentie van het leven.

Toelichting: Hier wordt gespeeld met de letterlijke en figuurlijke betekenis van dood en eten. In het Nieuwe Testament komen allerlei beelden voor die duiden op de illusieloze toestand van de geest, zie ook logion 54. De maagdelijkheid van Maria is ook zo'n

beeld. Het gaat dan niet om de letterlijke historische betekenis van Maria als moeder van Jezus, maar om de vrouw als symbool van de menselijke ziel. De ziel van de mens moet eerst maagdelijk worden, voor de Christus in je geboren kan worden. Dat is de symbolische betekenis.

Een ander beeld is dat van de Samaritaanse vrouw. In die tijd bevonden de Samaritanen zich aan de onderkant van de joodse sociale ladder. Maar juist deze nietswaardige Samaritaanse vrouw beschikt in het bekende verhaal over de bron van het levende water. Dan is er ook nog het verhaal van de barmhartige Samaritaan. Ook hij is een nietswaardige. Maar juist hij is in staat tot waarachtige liefde. Ook het lam is zo'n beeld, en dan vooral van de nog niet met beelden gevulde ziel van de mens. Het beeld van het lam is vergelijkbaar met het nog onbesneden kind van zeven dagen uit logion 4. Hier, in dit logion, zien we dus een Samaritaan die een lam in zijn armen draagt. Hij is – heel betekenisvol – op weg naar Judea. Hij zou misschien wel een wettische jood willen worden en zich laten besnijden. Maar daardoor zal hij het lam – het kind in zichzelf – moeten doden. Maar zover is het nog niet. Jezus maakt zijn leerlingen opmerkzaam op dat beeld van die Samaritaan met een lam in zijn armen op weg naar een spirituele illusie. De leerlingen begrijpen de figuurlijke betekenis niet. Hun opmerking laat zien dat zij zijn woorden letterlijk verstaan. Jezus drijft daarna de spot met ze, door verder te spreken in de symbooltaal die de leerlingen – en allen die zijn woorden letterlijk willen verstaan – natuurlijk absurd zullen vinden.

Logion 61

A) Jezus zei: "Twee zullen op één bed rusten, de één zal leven, de ander sterven."
B) Salomé sprak: "Wie zijt gij, mens? Als uit één. Gij hebt mijn bed bestegen en van mijn tafel gegeten." Jezus zei: "Ik ben Hij die bestaat uit de Onverdeelde. Mij werd gegeven wat van mijn Vader is." Salomé zei: "Ik ben uw leerlinge." Jezus zei: "Daarom zeg ik: als hij onverdeeld is, zal hij vervuld worden van licht; als hij echter verdeeld is zal hij vervuld worden met duisternis."

Diep in het wezen van de mens huist een complexe dualiteit. Hij heeft zich verwijderd van zijn ware aard en draagt nu twee zielen in zijn borst: de wijze en de eigenwijze. Deze twee entiteiten, als tegenpolen, strijden om de heerschappij over het levenspad van de mens. De ene ziel, de wijze, draagt het licht van inzicht en begeleidt naar het leven. Ze fluistert wijze lessen en biedt een kompas naar een vervuld bestaan. Maar de andere ziel, de eigenwijze, is als een dwalend schip dat het leven naar de afgrond voert. Ze omarmt koppigheid en draagt de last van de dood in haar schaduw. In de verlichte mens, die de eenvoud heeft omarmd, rust de vrede van een gestorven eigenwijze ziel. Hier is de harmonie tussen de twee zielen bereikt, en de verlichte ziet de dans van het leven zonder de druk van de eigenwijsheid die leidt tot de dood. Het is een innerlijke strijd die elke ziel ondergaat – de worsteling tussen de wijze en de eigenwijze. En in die strijd ligt de sleutel tot verlichting, tot het laten sterven van de eigenwijze ziel. Alleen dan kan de mens zichzelf openen voor het schouwspel van het leven, geleid door de wijsheid die in de eenvoud van verlichting is gevonden.

Toelichting: A) Dit logion gaat over ego en zelf. Als je tot innerlijke rust komt, zal het ego sterven en het zelf wakker worden. Het ego, dat is het beeld dat je van jezelf gemaakt hebt en waarvan je denkt dat je dat bent. Het zelf is je ware identiteit die tevoorschijn zal komen als je je valse zelfbeeld durft los te laten. Het begrip egoloosheid is in de kerkelijke traditie zijn oorspronkelijke betekenis volkomen kwijtgeraakt. Men verbindt het ego daar vooral met egoïsme. Egoloosheid betekent dan

dat je niet egoïstisch mag zijn. Het is dus, geheel ten onrechte, een moraliserend begrip geworden. Wat werd er dan wel mee bedoeld? Het beeld dat iemand zo van zichzelf vormt is zijn ego, als deel van een denkbeeldige werkelijkheid, die door een collectiviteit gedragen wordt. Dat beeld maakt blind voor je eigen unieke zelf, maar ook voor het zelf van de ander. Om die blindheid op te heffen is het nodig dat je dat zelfbeeld durft loslaten, dat je dus egoloos wordt. In de afwezigheid van het ego zal het zelf zich 'vanzelf' aandienen. Om egoloos te kunnen worden is nodig dat je een innerlijke 'plaats van rust' schept, een veilige plek in je bewustzijn, waar je samenvalt met je innerlijke toeschouwer. Van daaruit kun je je eigen egoconstructen leren zien. Zie daarover ook logion 54. Het zien is de verlossing.

B) Opmerkelijk is hier weer dat de vraag: mens wie ben jij?, wordt gesteld door een vrouw die bij haar naam wordt genoemd, Salomé, net zoals Maria Magdalena in logion 21. Opmerkelijk is hier ook dat Salomé Jezus aanspreekt met 'mens'. En dan vraagt ze: "Wie ben jij?" Salomé kijkt door de sociale maskers van Jezus heen. Ze ziet hem als een 'mensenzoon', een mens dus zonder masker. Maar wie is hij dan, als hij geen sociaal masker heeft? Ze geeft zelf ook al een voorlopig antwoord: 'Het lijkt alsof je namens iemand komt'. Het is kennelijk voor haar net alsof Jezus niet zichzelf is, maar als een soort ambassadeur zichzelf wegcijfert om namens een superieur te spreken, namens God bijvoorbeeld, zoals de oudtestamentische profeten. Maar Jezus maakt meteen duidelijk dat het zo niet is: 'Ik kom namens een gelijke,' zegt hij. Een gelijke!

Profeten zijn geen God, ze zijn niet Gods gelijke. Ze zijn slechts spreekbuis van het goddelijke. Jezus is geen spreekbuis. Hij is wezensgelijk aan het goddelijke. Salomé begrijpt nu wat Jezus bedoelt, en hoe bijzonder dat is. Ze wil zijn leerling worden. Maar Jezus waarschuwt haar meteen opnieuw. Als ze een onderscheid zou aanbrengen tussen haar en Jezus, als ze zou denken dat alleen Jezus goddelijk is en zij niet, dan raakt ze juist daardoor verdeeld in zichzelf. Want dan plaatst ze haar goddelijke wezenskern buiten zichzelf. Daardoor zal ze duisternis scheppen over haar eigen ware aard, net als Heinrich. Ze zal ook dan sterven in spirituele zin, en een lijk worden.

Logion 62

Jezus zei: "Ik zeg mijn geheimenissen aan diegenen die mijn geheimenissen waardig zijn. Laat uw rechterhand niet weten wat uw linkerhand doet."

In de stilte van het bestaan, waar de kern van waarheid fluistert, ligt een boodschap voor degenen die bereid zijn een ander leven te omarmen en verlangen naar rechtvaardigheid. Diep geworteld in deze boodschap schuilt de kracht van begrip, maar alleen degenen met een open hart en een onverzadigbare dorst naar rechtvaardigheid kunnen deze woorden volledig vatten. Het pad naar begrip en rechtvaardigheid wordt verlicht door de eenvoudige daad van handelen zonder bedoelingen. In deze zuivere handelingen, vrij van verborgen agenda's, weerklinkt de resonantie van oprechtheid. Het is een handelen dat voortkomt uit een diep verlangen naar gerechtigheid, een verlangen dat de ziel voortstuwt zonder de druk van persoonlijk gewin. Voor degenen die deze waarheid omarmen, is handelen zonder bedoelingen een kunst die de grenzen van het ego overstijgt. Het is een daad van puurheid, waarbij de intentie wordt opgelost in de stroom van het moment. Alleen in deze staat van onbaatzuchtigheid kan men de diepe betekenis van rechtvaardigheid begrijpen, omdat het niet langer bezoedeld wordt door persoonlijke belangen. Zo reist degene die het pad van rechtvaardigheid en begrip bewandelt, verlicht door de kracht van zuivere intenties. Het is een reis die de ziel verbindt met de universele waarheid, en waarin de woorden, diepgaand en helder, resoneren in het hart van hen die bereid zijn te luisteren.

Toelichting: Het werkelijke contrast is natuurlijk tussen gnosis en geloof. Dat onderscheid speelde een belangrijke rol in het vroege christendom. Het is een van de belangrijkste controverses tussen kerk en gnostiek. De kerk heeft een geloofsbelijdenis. In de gnostiek gaat het om het vinden van de werkelijkheid in jezelf, en niet om een verhaal over de werkelijkheid dat je voor waar zou moeten houden. Iedereen kan geloven, waarin dan ook. Er bestaat een ruim aanbod van allerlei geloven. Kies maar uit. Voor veel mensen, ook ongelovigen is

geloof hetzelfde als religie of godsdienst. Ten onrechte spreekt men bijvoorbeeld over het boeddhistisch geloof. Maar het boeddhisme is helemaal geen geloof. Het is een spirituele traditie die je de weg wijst en oefeningen aanbiedt om illusie en werkelijkheid van elkaar te leren onderscheiden. Net als de gnostiek. De weg van de gnostiek eist dat je eerst de moed verzamelt om elk geloof los te laten. De weg naar de gnosis naar het ervaringsweten, is niet tweedehands verkrijgbaar. Die weg moet je zelf gaan. Natuurlijk kun je samen optrekken met anderen en onderweg ervaringen uitwisselen. Dat is de waarde van een spirituele traditie. Maar de weg moet zelf gegaan worden. Desnoods alleen.

Logion 63

Jezus zei: "Een rijk man had vele goederen. Hij zei: ik zal mijn goederen benutten om te zaaien, te oogsten, te planten en mijn schuren met vrucht te vullen, opdat ik aan niets gebrek lijde. Dat was wat hij in zijn hart dacht. En die nacht stierf hij. Wie oren heeft om te horen, hij hore."

In de eindeloze race om de toekomst veilig te stellen en de voortdurende zoektocht naar geluk, lijken mensen vaak te vergeten wat het werkelijk betekent om te leven. De dagen glijden voorbij terwijl ze vastberaden streven naar een ongrijpbaar morgen, verblind door de druk om alles in hun leven te regelen. De zekerheid van morgen lijkt een dwangbuis te worden, en het najagen van geluk lijkt soms meer op een verre horizon dan een actuele ervaring. In deze voortdurende zoektocht naar morgen missen mensen vaak het kostbare heden. Het echte leven lijkt voorbij te glippen te midden van deadlines, verantwoordelijkheden en de voortdurende drang om alles 'op orde' te hebben.Ironisch genoeg, wanneer ze eindelijk denken alles geregeld te hebben, kan het te laat zijn. Het leven, dat ongemerkt voorbij is gegaan terwijl ze bezig waren met plannen en organiseren, blijkt ongrijpbaar. Het verlaten van deze wereld gebeurt dan zonder dat ze echt hebben ervaren wat het betekent om volledig en diep te leven.

In deze race om te plannen, te regelen en geluk na te streven, lijken sommigen te vergeten dat het heden de enige zekerheid is die ze hebben. Werken, zonder aandacht voor het leven zelf, kan leiden tot een leven dat voorbijgaat zonder ooit werkelijk te zijn geleefd. Het is een reflectie op de kostbare balans tussen vooruitgang en het waarderen van het huidige moment.

Toelichting: Rijk zijn in de gnostische symbooltaal betekent: kennis, gnosis bezitten. Wie het pad van de gnostiek betreedt of van vergelijkbare spirituele tradities die gericht zijn op bevrijding, leert illusies doorzien, leert manipulaties herkennen. Je leert de wanen 'zien' waarin mensen zichzelf gevangenhouden. En dat schept onvermijdelijk macht over anderen die nog op onbevangen wijze in hun eigen illusies

geloven. En even onvermijdelijk kom je dan op in de situatie die zo prachtig geschilderd is in het verhaal over de verzoeking van Jezus in de woestijn. De grote verleiding is dat je je nieuw verworven inzichten aanwendt ter meerdere glorie van jezelf, tot macht over anderen, tot zelfverheerlijking, tot geldelijk gewin. Het is in de praktijk van het leven overigens niet de duivel die je probeert te verleiden. Die staat slecht symbool voor de slaafse volgelingen, de hielenlikkers, de meelopers, de profiteurs, en helaas ook van die tragische verdoolden die niet meer in zichzelf durven geloven en hun zieleheil menen te kunnen vestigen in de slaafse aanbidding van een guru. Wie ontwaakt is, opgestaan is uit de spirituele dood, loopt een reële kans ooit voor de verleiding komen te staan van de aanbidding van zichzelf onderdanig opstellende volgelingen. En wie die verzoeking niet kan weerstaan, zal opnieuw sterven in spirituele zin. De ontwaakte die zichzelf laat aanbidden, die zich door zijn medemensen boven hen laa verheffen, ketent daarmee niet alleen zijn volgelingen aan zichzelf, maar zichzelf ook aan zijn aanbidders. Hij wordt de slaafse gevangene van zijn slaafse volgelingen, een slaaf van slaven.

Logion 64

Jezus zei: "Toen een man een maal bereid had, zond hij zijn knecht uit om gasten uit te nodigen. Die kwam bij de eerste en zei hem: 'Mijn heer nodigt u uit.' De man zei: 'Kooplieden zijn mij geld schuldig. Vanavond komen zij bij me en ik zal ze richtlijnen geven. Ik verzoek u mij voor het maal bij uw heer te verontschuldigen.' De knecht kwam bij een andere man en zei tegen hem: 'Mijn heer heeft u uitgenodigd'. Hij zei hem: 'Ik heb een huis gekocht en men vraagt mij om een dag. Ik heb geen tijd.' De knecht kwam bij een andere man en zei tegen hem: 'Mijn heer nodigt u uit.' Die man zei hem: 'Mijn vriend gaat trouwen en ik moet het maal verzorgen. Ik kan niet komen. Ik verzoek u mij voor het maal te verontschuldigen.' De knecht ging naar een andere man en zei tegen hem: 'Mijn heer nodigt u uit.' Die man zei tegen hem: 'Ik heb een dorp gekocht. Ik ga erheen om pacht te innen. Ik kan niet komen. Ik verzoek u mij te verontschuldigen.' De knecht kwam bij zijn heer en zei: 'Zij die U tot het maal hebt uitgenodigd, hebben mij verzocht zich bij u te verontschuldigen.' De heer zei tot zijn knecht: 'Ga uit op de wegen en breng naar hier wie je vindt, opdat zij het feestmaal houden. De zakenlieden en kooplieden zullen niet binnengaan in de Plaatsen van mijn Vader'."

Voor diegenen die hun bezigheden in de maatschappij boven het leven plaatsen, voor diegenen die hun identiteit ontlenen aan materiële bezittingen en weigeren zich daarvan te onthechten, voor diegenen die vastzitten in hun comfortabele kooi en de angst voor het onbekende niet durven te trotseren, voor diegenen die gevangen zitten in de cyclus van kortstondige genietingen en niet bereid zijn los te laten, voor diegenen die zich verliezen in de illusie van macht zonder het onrechtvaardige daarvan in te zien, blijft het feest van het ware leven onbereikbaar. Het ware leven is een viering van vrijheid, van het loslaten van de ketenen die ons binden aan oppervlakkige bezigheden en kortstondige genoegens. Het vraagt om de bereidheid om de kooi van comfort te verlaten

en het onbekende te omarmen, zelfs als dat gepaard gaat met angst en onzekerheid.

Voor wie vasthoudt aan materialisme en zich blind staart op de schijnbare waarde van bezittingen, zal het feest van het ware leven altijd op afstand blijven. Ware vreugde komt voort uit de eenvoud van het bestaan, niet uit de complexiteit van materiële verworvenheden. Het feest van het ware leven nodigt uit tot de deugden van onthechting, moed, en het besef van rechtvaardigheid. Alleen zij die deze deugden omarmen, kunnen deelnemen aan het ware festijn van het leven, waar vrijheid, eenvoud en ware vreugde samenkomen in een dans van existentiële vervulling.

Toelichting: Durf tijd te maken om je roeping te volgen.

Logion 65

Hij zei: "Een goed man had een wijngaard. Hij gaf hem aan pachters zodat zij de gaard zouden bewerken en hij van hen vrucht zou krijgen. Hij zond zijn knecht opdat de pachters hem de vrucht van zijn wijngaard zouden geven. De pachters grepen de knecht, sloegen hem en het scheelde niet veel of zij hadden hem gedood. De knecht zei het aan zijn heer. Zijn heer zei: 'Wellicht herkenden zij je niet,' en hij zond een andere knecht. De pachters sloegen ook de andere knecht. Toen zond de heer zijn zoon. Hij zei: 'Wellicht hebben zij schroom voor mijn zoon.' De pachters, die wisten dat de zoon de erfgenaam van de wijngaard was, grepen hem en doodden hem. Wie oren heeft om te horen, hij hore."

In de schenking van de aarde, een plek vol weelderige natuur en wonderen, hebben mensen de kans gekregen om te leven, te gedijen en te genieten van de overweldigende schoonheid die de natuur te bieden heeft. Echter, in hun dwaasheid, hebzucht en ijdelheid hebben velen het oorspronkelijke evenwicht vernietigd, de natuur geteisterd en blijven ze dit onverminderd voortzetten. De arrogantie van de mens, die zichzelf buiten en boven de natuur plaatst, maakt hem schuldig aan deze verwoesting. De mensheid lijkt blind voor de verbondenheid met de aarde en heeft zich in haar hoogmoed onttrokken aan het begrip dat zij slechts een deel van dit uitgestrekte ecosysteem is. De profeten, wiens stemmen als waarschuwingen klinken, worden bespot en belachelijk gemaakt als onpraktische dwazen. Deze visionairs, die de gevolgen van menselijke hebzucht en onachtzaamheid voorspellen, vinden vaak weinig gehoor in een wereld die verstrikt is in haar eigen drang naar kortstondige winsten.

Het tragische is dat de ware mens, die in harmonie met de natuur leeft, vaak wordt overstemd en soms zelfs fysiek wordt vernietigd. De mensheid lijkt haar eigen geweten te vermoorden, zich afkerend van de roep om verantwoordelijkheid en respect voor de aarde. In deze voortdurende strijd tussen mens en natuur blijft de aarde getekend door de littekens van hebzucht, terwijl de stemmen van waarschuwing verdrinken in het tumult van onverschilligheid.

Toelichting: Naar een steen kan ik wijzen, en zeggen: 'Dat is een steen'. Dan kan mijn medemens datgene zelf ook zien waar ik naar wijs. Maar de toestand van mijn ziel kan ik niet aanwijzen. Die kan ik niet laten zien. Om een medemens te laten mee-ervaren wat ik in mijn binnenste ervaar, moet ik muziek maken, een gedicht schrijven, een verhaal vertellen, om zo te proberen mijn medemens ook te laten ervaren wat ik ervaar. Dat is dus behoorlijk ingewikkeld. Nog lastiger wordt het als ik een innerlijk proces zou willen beschrijven, dus niet alleen maar een stabiele toestand, maar een ontwikkeling, een verandering. De manier waarop Jezus dat doet is in de vorm van gelijkenissen. Dat is een vorm van spirituele psychologie. Dat gaat niet over iets waar je in zou moeten geloven of niet, het is niet een mening, of een oordeel. Het is een poging om een proces te beschrijven dat plaatsvindt in het innerlijk van de mens. Ook deze gelijkenis van logion 65 geeft een inzicht weer over het menselijke innerlijk. Het gaat over de boodschappers van de ziel. Wat kunnen we daaronder verstaan?

Als je iets meemaakt, iets leuks of iets naars, verandert daardoor de toestand van je gemoed. Je wordt er blij of verdrietig van. De toestand van je gemoed is een antwoord op je beleving van de werkelijkheid. Dat kun je niet plannen of programmeren. Dat gebeurt gewoon. Een gevoel is een bericht van je ziel over de kwaliteit van de levenssituatie waarin je je bevindt. Hoe werkt dat? Je doet iets en je ervaart daarbij een gevoel van onbehagen. Dat gevoel van onbehagen is een boodschapper van je ziel die je laat weten je dat je verkeerd bezig bent. Het is een uiting van gnosis, het weten van de liefde. Wat doe je dan? Je kunt dat gevoel negeren. Ja, dat kun je, als mens. Je slaat dan die boodschapper. En nog een. En nog een. Maar als je daarmee doorgaat, zal er ooit een diep innerlijk protest in je ontstaan, een wanhoop misschien over je bestaan. In deze gelijkenis is dit de zoon, je eigen wezenskern, de Christus in je. Sla je die dood? Dan kruisig je de Christus in jezelf. Daar word je zelf een dode van. Het is een soort zelfmoord van je ziel.

Maar je zult in je leven ook andere boodschappen krijgen. Je bent met iets bezig en dat geeft je een tintelend gevoel van

plezier. Je ziel vertelt je dat dit jouw pad is. Het is een innerlijke bevestiging dat dit de zin van je bestaan is. Misschien was je wel iets heel anders van plan en komt het niet zo gelegen. Misschien durf je niet op te treden tegen je omgeving die je dit niet wil toestaan en je erom uitlacht. En dan sla je die boodschapper toch ook maar. En nog een. En nog een. Ook dan zal er vroeg of laat een diep innerlijk protest in je oprijzen, een depressie misschien. En als je daar niet naar luistert, dan zul je ook dan de Christus in jezelf kruisigen. Ook daar ga je spiritueel dood van. Wie oren heeft, die hore!

Logion 66

Jezus zei: "Toon mij de steen die de bouwlieden verworpen hebben. Het is de hoeksteen."

Het maatschappelijke bouwwerk, de uitgestrekte cultuur, en de imposante toren van Babel, allen rusten ze op de fundamenten van de ontaarde mens. In de kern van dit immense bouwwerk, als de mens terugkeert tot zijn oorsprong, dreigt het gehele systeem in te storten. Het is alsof het hele bouwwerk afhankelijk is van de ontaardheid van de menselijke natuur. In de terugkeer naar zijn oorsprong ontdekt de mens een waarheid die eenvoudig en krachtig is: hijzelf, in zijn ware staat van zijn, is voldoende. Het is een realisatie dat de complexe structuren en systemen die de samenleving heeft gecreëerd, in wezen afgeleid zijn van de essentie van de individuele mens. Wanneer de mens zichzelf begrijpt en terugkeert naar zijn ware aard, wordt de kunstmatige structuur van het maatschappelijk bouwwerk onthuld als een kaartenhuis dat kan instorten bij de minste beroering. Deze ontaarde mens, die afgedwaald is van zijn oorspronkelijke staat, draagt de last van de systemen die hij heeft gecreëerd.

Echter, in het besef van de genoegzaamheid van zijn eigen wezen, kan de mens een nieuwe weg bewandelen. Een pad dat niet afhankelijk is van externe constructies, maar geworteld is in de intrinsieke waarde van de mens zelf. Het is een kans om het bouwwerk van de samenleving te herbouwen op fundamenten die de menselijke waardigheid respecteren en de harmonie met de eigen natuur omarmen.

Toelichting: Als we geboren worden, stappen we in een verhaal. Onze ouders, en allerlei andere mensen met hen, vertellen via dit verhaal de wereld aan ons. En daarmee geven ze ons een rol in de grote mensenwereld. Je ligt in je wieg. Je ouders, en allerlei mensen met hen, kijken naar je. Wat zien ze? Zien ze jou zoals je werkelijk bent? In elk mens heerst een nagenoeg onweerstaanbare drang tot zelfontplooiing, to realisatie van je persoonlijke eigenheid. Dat is de opdracht die het leven aan eenieder van ons geeft. Maar die drang kan heftig in conflict komen met je sociale omgeving. We moeten leren om

de sluitsteen van ons wezen, onze natuurlijke eigenheid, ons ware zelf, te onderdrukken. Onze eigenheid past niet in het sociale welbevinden van ons alledaags bestaan. Maar hoezeer we ook onze best doen, onze persoonlijke kwaliteiten blijven hun kop opsteken. Dat is hun aard. En het kan dan lijken alsof er in onszelf een verborgen kwaad is dat ons er voortdurend toe aanzet de vanzelfsprekendheid van ons alledaagse leven te verzieken.

Alles wat je onderdrukt, duikt vroeg of laat in je leven weer op. En meestal in een of andere demonische vorm. Als je in zo'n situatie terecht bent gekomen, dan is het niet de duivel die je heeft verleid, maar je schaduw, het onderdrukte deel van jezelf, dat aandacht opeist, erkend wil worden, en verstorend optreedt in je 'normale' leven.

Logion 67

Jezus sprak: "Wie gelooft dat het Al onvolkomen is, is zelf helemaal onvolkomen."

In de perceptie van de natuur weerspiegelt zich de innerlijke overtuiging van de mens. Degene die gelooft dat de natuur onvolmaakt is, draagt deze overtuiging als een spiegel van zijn eigen zelfbeeld. Het is een reflectie van de gedachte dat, net zoals de natuur tekortschiet, ook het individu inherent onvolmaakt is. Aan de andere kant, zij die geloven dat de natuur verbeterd kan worden, koesteren het geloof dat zelfontplooiing mogelijk is. In deze overtuiging schuilt het vertrouwen dat net zoals de natuur evolueert en kan worden aangepast, ook het individu in staat is tot groei en verandering.

Het geloof in de volmaaktheid of onvolmaaktheid van de natuur is een spiegel die de perceptie van het zelf kleurt. Het vormt de lens waardoor men naar de eigen capaciteiten kijkt. Het is een innerlijke dialoog die de koers van persoonlijke ontwikkeling kan beïnvloeden. Uiteindelijk weerspiegelt de relatie tussen de mens en de natuur niet alleen de fysieke wereld om ons heen, maar ook de diepere overtuigingen die onze visie op onszelf vormgeven. Het is een erkenning dat onze opvattingen over de natuur parallel lopen met hoe we onszelf zien, en in dit inzicht schuilt de mogelijkheid tot zelfreflectie en groei.

Toelichting: "Wie alles weet maar niet zichzelf kent, die mist het Al." Dit is natuurlijk de kerntekst van het Thomas Evangelie, maar ook van het hermetisme, en de latere gnostiek. Dit logion krijgt daarom hier geen eigen uitleg, omdat alle andere logions beschouwd kunnen worden als de uitleg bij deze kerntekst.

Het gnostische Evangelie van de Waarheid, één van de Nag Hammadi-geschriften, zegt het zo: het openbaarde zich in hun harten, het levende boek van de levenden, dat geschreven stond in het denken en bewustzijn van de Oorsprong en dat reeds voor de grondlegging van het al bestond in dat deel van hem dat onbegrijpelijk is. (...) Zij die de leer zullen ontvangen zijn de levenden die geschreven staan in het boek van de levenden; en zij ontvangen de leer alleen voor zichzelf. Daarom, wanneer

iemand kennis bezit, neemt hij dat wat van hemzelf is en betrekt het op zichzelf, opdat u in uw hart zult zeggen dat u het bent die deze volmaakte dag is, dat u in dit licht woont dat niet verdwijnt, en dat u zult spreken over de waarheid met hen die daarnaar zoeken. U bent de kinderen van het begrijpen van het hart. Daarom spreken zij onder elkaar over Christus, opdat zij aan hen die in verwarring zijn geraakt, een terugweg kunnen geven, (...) terwijl zij niet streven naar waarheid, of verwikkeld zijn in het zoeken naar waarheid, want zij zijn zelf de waarheid.

Logion 68

Jezus zei: "Zalig zijt gij als men u haat en vervolgt. Waar gij ook vervolgd wordt, daar zullen zij geen plaats hebben."

Wanneer de weg die je bewandelt gekenmerkt wordt door haat en vervolging, weet je dat je misschien wel op de juiste koers zit. In een wereld die vaak oneerlijk en onrechtvaardig is, worden eerlijkheid en rechtvaardigheid soms genadeloos bestraft. Het pad van integriteit kan een eenzame reis zijn, waar de scherpe randen van waarheid in botsing komen met de compromissen van een onrechtvaardige samenleving. In de schaduw van tegenstand en afwijzing kan echter de bevestiging schuilen dat je vasthoudt aan principes die niet altijd gemakkelijk te handhaven zijn. Als eerlijkheid en rechtvaardigheid in strijd zijn met de normen van een maatschappij die geneigd is tot onrecht, kan het pad een beproeving zijn. Maar juist in die moeilijke momenten, waarin je geconfronteerd wordt met haat en vervolging, wordt de kracht van je overtuigingen op de proef gesteld. Het kan een teken zijn dat je op de goede weg bent, dat je de moed hebt om te staan voor wat juist is, zelfs als de omstandigheden tegenwerken. Soms is de prijs voor het streven naar eerlijkheid en rechtvaardigheid hoog, maar het kan ook de weg zijn naar verandering en vooruitgang, waar uiteindelijk de kracht van waarheid en rechtvaardigheid zal zegevieren.

Toelichting: Er was eens een jongeman, Joyce, die een held wilde worden. Hij meldde zich aan bij de commando's, een elite-eenheid van het leger, en werd tot zijn grote vreugde aangenomen. Maar er deed zich een probleem voor. Wanneer hij tegenover een vijand stond, oog in oog, lukte het hem niet om de dolk in zijn hand in het lijf van de vijand te krijgen. Hij kon niet, zoals hij op de stropoppen had geoefend, koelbloedig doden. Het was steeds alsof zijn hand op een geheimzinnige manier werd vastgehouden. In de wereld van de commando's was hij dus een lafaard. En daarom werd hij, in de woorden van dit logion, door zijn medecommando's gehaat en vervolgd. Hij verweet zichzelf dat hij een lafaard was, dus haatte en

vervolgde hij ook zichzelf. Hier zien we een model van een mens die opgenomen is in een 'wereld' en wiens hele streven erop is gericht te voldoen aan de normen van die wereld. Dit is hoe we in de gnostiek het woord 'wereld' dienen te verstaan.

Zoals de wereld van de commando's zijn er nog veel meer werelden. Ze berusten op afspraken over goed en kwaad, vriend en vijand, held en lafaard. Het zijn de buiten de mens geplaatste kaders van zingeving. Het zijn de buitenwerelden die door collectiviteiten gedragen en in stand gehouden worden, meestal met behulp een instituut ter behoeding van 'de waarheid'.
Los van deze buitenwerelden is er ook iets anders. Dat is in dit verhaal de binnenwereld van Joyce, maar dat geldt natuurlijk ook voor alle andere mensen. Iedereen heeft een binnenwereld. In Thomas 22 staat dat het erom gaat de buitenwereld in overeenstemming te brengen met je binnenwereld, met andere woorden: dat je handelen in de buitenwereld correspondeert met je eigen binnenwereld. Maak de twee één, zegt dit logion. Bij Joyce is dat duidelijk niet het geval. Er is een conflict tussen die twee, ze zijn met elkaar in strijd. Joyce is verdeeld in zichzelf. Dat komt omdat Joyce zich geheel identificeert met zijn rol in de wereld van de commando's. 'Ik ben een lafaard' zegt hij tegen zichzelf. Als hij 'ik' zegt, bedoelt hij dus zichzelf als commando, in dit geval als de mislukte commando, de lafaard volgens de normen van de commandowereld. Dat is zijn ego. De innerlijke weigering om koelbloedig te doden, ervaart hij als vreemd aan dit ik-besef.

Logion 69

Jezus zei: "Zalig zijn zij die vervolgd worden in hun hart. Zij zijn het die de Vader waarlijk zullen kennen. Zalig zijn de hongerige want de buik van hen die verlangen zal gevuld worden."

In de dans van het leven zijn er die schijnbaar onaantastbaar zijn, gevierd en gewaardeerd door de samenleving. Hun weg lijkt geplaveid met succes en erkenning, en de behoefte om hun leven te veranderen is ver te zoeken. Deze bevoorrechte mensen, die de top lijken te hebben bereikt, ervaren vaak geen dringende reden om hun koers te wijzigen. Aan de andere kant van het spectrum staan zij wiens rug tegen de muur is gedrukt, degenen die als verliezers worden bestempeld, zij die de rechten zijn ontnomen en zij die hongeren naar gerechtigheid. Voor hen is verandering geen luxe, maar een noodzaak, een kans om te ontsnappen aan de verstikkende greep van tegenspoed.

Het zijn de momenten waarin men geconfronteerd wordt met de harde realiteit van het leven dat de bereidheid tot verandering ontstaat. Het is vaak in de diepte van het lijden, in de schaduw van onrechtvaardigheid, dat de menselijke geest veerkrachtig wordt. De drang naar een ommekeer in het leven wordt aangedreven door een innerlijke honger naar rechtvaardigheid en een verlangen naar een betere toekomst. Voor degenen die aan de zijlijn van de maatschappij staan, kan verandering de enige uitweg zijn uit de duisternis. Het is een roep omhoog, een streven naar gerechtigheid, en een kans op een nieuw begin. In hun bereidheid om verandering te omarmen, onthullen zij de veerkracht van de menselijke geest en het vermogen om te gedijen, zelfs te midden van de meest uitdagende omstandigheden.

Toelichting: Misschien is dit wel een van de meest kenmerkende teksten over de historische betekenis van Jezus. De naastenliefde is, zoals natuurlijk bekend, een kernthema van het christendom. Maar we kennen dat via de kerkelijke traditie vooral als een gebod, als een 'Gij zult', of als een oproep ter navolging. Hier, in dit logion, wordt er de nadruk op gelegd dat

liefde niet alleen maar een moreel gebod is, hoe waardevol ook ter navolging, maar dat liefde tot de werkelijkheid behoort.

Als je de Vader hebt leren kennen, wordt hier gezegd, zul je als vanzelf bereid zijn geraakt te worden in je ziel. Dan is er ook het vanzelfsprekende eenheidsbesef met al-wat-is. Dan is de afgescheidenheid opgeheven. Dan is naastenliefde een vanzelfsprekendheid, want dan zullen we in onze ziel geraakt worden door al wat om ons heen gebeurt. Dan is de pijn en de vreugde van onze medemens en andere schepselen ook onze eigen pijn en vreugde.Omgekeerd geldt eveneens: als we bereid zijn in onze ziel geraakt te worden door wat er om ons heen gebeurt, dan zal die bereidheid ons bij de bron in onszelf brengen. Want als we ons emotioneel open willen stellen voor wat er om ons heen gebeurt, zal die emotionele openheid ons ook een innerlijk verlangen in onszelf doen kennen.

In elk mens woont een innerlijk verlangen, een honger naar heelheid, naar de verbinding met de bron. Dat is een natuurlijk verlangen. We worden ermee geboren. Als we ons emotioneel afsluiten voor de gebeurtenissen om ons heen, dan zullen we ook dat innerlijke verlangen niet kunnen waarnemen. Je kunt je emotionele ervaringen niet selectief afsluiten. Je kunt niet alleen maar leuke ervaringen hebben en je voor alle andere afsluiten. Ook als je maar één ervaring wilt buiten sluiten, kun je dat alleen doen door de hele poort van je ziel op slot te doen.

Als we ons echter emotioneel willen openstellen, dan kan dat alleen voor alle ervaringen, zonder enige uitzondering. Als we daartoe bereid zijn, als we dus ook de pijnlijke kanten van het menselijk bestaan willen en durven ervaren, zonder onszelf te wapenen met allerlei oordelen, openen we daarmee ook de poort van onze ziel voor de ervaring van de liefde. Als we ons gemoed onvoorwaardelijk durven openstellen, zullen we ook het eigen innerlijke verlangen, de honger naar heelheid, in onszelf kunnen ervaren. Dat verlangen zal ons voeren naar de bron, naar de Christus-natuur in onszelf. Dat verlangen wordt dan onze innerlijke spirituele gids.

Logion 70

Jezus zei: "Dat wat je in je hebt zal je redden als je het uit jezelf voortbrengt. Wanneer je dat wat je in je hebt niet zult voortbrengen, zal het je doden."

Het fluisteren van het geweten, een innerlijke stem die de richting van goedheid en eerlijkheid aanwijst, is als een reddingsboei in de woelige zee van het leven. Wie de tijd neemt om naar deze innerlijke gids te luisteren, zal ontdekken dat het geweten de sleutel is tot overleven en bloeien in de complexiteit van het bestaan Eerlijkheid, als een krachtige metgezel van het geweten, is de wegwijzer naar de uiteindelijke triomf. In de strijd tussen het duister van oneerlijkheid en het licht van eerlijkheid, zal die laatste altijd zegevieren. Het is een langzaam maar gestaag voortschrijdend proces, waarbij de kracht van eerlijkheid de fundamenten van bedrog en misleiding uiteindelijk zal afbreken.Maar voor degenen die doof blijven voor het gefluister van hun geweten, die weigeren te luisteren naar de innerlijke stem van moraliteit, ligt een onvermijdelijk lot te wachten. Zonder de leiding van het geweten is het leven een lege reis, verstoken van betekenis en doordrenkt van oppervlakkigheid. Zonder een morele kompasnaald die wijst naar eerlijkheid en goedheid dreigt het individu te zinken in de diepte van een bestaan zonder werkelijke betekenis.

De essentie is duidelijk: het geweten is een betrouwbare gids die de weg wijst naar een vervuld leven, en eerlijkheid is de onwrikbare kracht die de weg effent voor uiteindelijke overwinning. Zonder deze innerlijke kompassen zal het leven voorbijgaan zonder ooit werkelijk geleefd te zijn, en zal men afdrijven in de schaduwen van de eigen onachtzaamheid.

Toelichting: in logion 68 werd het voorbeeld gegeven van Joyce, een jongeman die niet koelbloedig kon doden volgens de normen van de wereld van de commando's, ook al wilde hij dat. Wanneer hij oog in oog stond met een vijand, was het alsof zijn hand op een geheimzinnige manier werd vastgehouden. Zou hij deze innerlijke weigering serieus nemen, dan zal hij zich verbinden met zijn Christus-natuur. Als hij die weigering dus tot grondslag maakt van zijn handelen in de wereld, zal dat hem redden.

Hij komt daarmee in een andere werkelijkheidsbeleving terecht. Hij zal leven. Als hij daarentegen die innerlijke weigering niet in acht neemt, als hij dus die innerlijke weigering negeert, dan zal hij daarmee zichzelf doden in spirituele zin. Als hij toch voldoet aan de eis om koelbloedig een medemens te doden, als hij in zijn handelen tevoorschijn brengt wat niet in hem is, maar van buitenaf tot hem komt, dan zal hij een innerlijke dood sterven. Dit is de dood waarvan logion 1 zegt dat je die niet zult smaken wanneer je de betekenis van deze woorden vindt.

Logion 71

Jezus zei: "Ik zal dit huis vernietigen en niemand zal in staat zijn het te herbouwen."

"Jezus, doordrenkt van een overtuiging dat zijn boodschap een radicale verandering teweeg zou brengen, voorspelde een ommekeer in de cultuur en het leven vol schijn. In zijn visie anticipeerde hij op de idee dat de mensen massaal zouden terugkeren naar een leven van eenvoud, bereid om alles wat voortgebracht was door de bestaande maatschappij te vernietigen. Hij voorspelde dat geen enkele steen op de andere zou blijven staan. Deze profetie getuigt van een diepgeworteld geloof in de kracht van eenvoud en waarachtigheid. 'Jezus' zag zijn boodschap als een katalysator voor een revolutie van de ziel, die het fundament van de toenmalige maatschappij zou schudden. Het was niet slechts een oproep tot spirituele verandering, maar ook een waarschuwing voor de onvermijdelijke ineenstorting van kunstmatige structuren.

Zijn visie weerspiegelde de kracht van een eenvoudige levenswijze, vrij van de complexiteit en valsheid die de maatschappij omhulden. In zijn profetie klonk de overtuiging dat de mensheid, eenmaal geconfronteerd met de zuivere waarheid van zijn boodschap, bereid zou zijn om de gevestigde orde te ontmantelen en te streven naar een leven dat in harmonie was met de diepste essentie van het menselijk bestaan.

Hoewel de werkelijke vervulling van deze profetie openstaat voor interpretatie, getuigt het van de krachtige visie van 'Jezus' op een wereld getransformeerd door eenvoud, waar de fundamenten van onwaarachtigheid zouden worden weggevaagd om plaats te maken voor een nieuwe, waarachtige manier van leven.

Toelichting: Het huis, dat is gnostische symboliek voor het innerlijk van de mens. Uit de canonieke evangeliën kennen we de uitspraak: "Ik zal die door mensenhanden gemaakte tempel afbreken en in drie dagen een andere opbouwen die niet door mensenhanden gemaakt is." (Marcus 14:58). Zoals steeds bij Thomas moeten we ook hier beseffen dat er een innerlijke tempel wordt bedoeld, en niet de materiële tempel in Jerusalem. Drie dagen, dat is de tijd tussen de kruisdood en de opstanding.

‘Drie dagen’ is ook symbolisch: ‘zoveel tijd als nodig is.’ Drie is het getal van de heelheid. Drie dagen is symbolisch de tijd die nodig is om heelheid te bereiken.

Wat voor waarden en normen bevinden zich nu op je innerlijke altaar, in het huis of de tempel van je ziel? Die van een uiterlijke wereld? Die van horen zeggen? Die van een of ander machtig instituut dat meent de waarheid in pacht te hebben? Dan ben je een spiritueel dode, zoals in het vorige logion ter sprake kwam. Zie ook de toelichting bij logion 35 en 68 . Die uiterlijke wereld moet eerst afgebroken worden. Want die moet plaats maken voor iets anders. Maar dat andere was er eigenlijk al. Het is er altijd al geweest. Maar misschien wist je dat nog niet, of was je het vergeten. Maar als je dat andere eenmaal hebt leren kennen, dan kan dat niet meer stuk, want het is de werkelijkheid in jezelf. En die innerlijke werkelijkheid is deel van de alomvattende werkelijkheid. Zo ervaar je dat: jouw zelf als deel van het Al, in eenheid daarmee. En als je die werkelijkheid in jezelf eenmaal hebt leren onderscheiden van de lege schijn, van de doodsheid van die externe wereld, dan heeft die z’n greep voorgoed op je verloren. Dat zijn momenten op het spirituele pad waarop je bewustzijn wezenlijk verandert, en waarvan geen terugkeer mogelijk is.

Dat bedoelt Jezus hier met ‘en niemand zal het weer kunnen opbouwen’. Geen enkel instituut, politiek of religieus, zal nog macht over je innerlijk huis kunnen uitoefenen.

Logion 72

Iemand zei tot hem: "Zeg mijn broeders dat zij de bezittingen van mijn vader met mij delen." Jezus sprak tot hem: "O mens, wie heeft Mij een verdeler gemaakt?" Hij keek naar zijn leerlingen en sprak tot hen: "Ik ben toch geen verdeler?"

De boodschap van Jezus reikte dieper dan slechts een eerlijke verdeling van bezittingen; het strekte zich uit naar de essentie van menselijke eenheid en rechtvaardigheid. Zijn leringen wezen op het herstellen van de verloren eenheid tussen mensen, waarin het concept van bezit vervangen zou worden door een gedeelde verantwoordelijkheid voor het welzijn van allen. In de kern van zijn visie stond de gedachte dat in een rechtvaardige samenleving het idee van bezit zou vervagen. In plaats daarvan zou alles beschikbaar zijn voor iedereen, waardoor de kunstmatige grenzen van bezit zouden verdwijnen en plaats zouden maken voor een gezamenlijke zorg voor het gemeenschappelijke welzijn. De boodschap was een oproep tot een verschuiving van het individuele naar het collectieve, van het egoïstische naar het altruïstische. In een dergelijke rechtvaardige samenleving zouden de behoeften van de gemeenschap prevaleren boven individuele accumulatie van rijkdom. Het was een visie die gebaseerd was op een diepere erkenning van de onderlinge verbondenheid van alle mensen en de mogelijkheid om samen een rechtvaardige en harmonieuze wereld te creëren. Hoewel het concept van bezit een kernpunt is in veel samenlevingen, wees 'Jezus' op een hogere waarheid, waarin de ware rijkdom niet gemeten wordt in individuele bezittingen, maar in de gezamenlijke zorg voor elkaar. Het was een oproep tot een samenleving waarin de grenzen tussen 'jou' en 'mij' zouden vervagen in het licht van een gedeelde menselijke broederschap.

Toelichting: Als je enigszins tot de wereld van het Thomas Evangelie bent doorgedrongen, ga je van sommige uitspraken ook de humor inzien. Dit is een woordspel over een erfenis.

In de gnostiek gelden de mensen als erfgenamen van de bron van alle zijn. Wij komen uit die bron voort zoals lichtstralen uit de zon. De zon is zuiver licht, en de stralen die ze uitzendt zijn weliswaar niet de zon zelf, maar ze zijn zelf ook zuiver licht. De zon en de stralen zijn wezensgelijk. In menselijke zin is er ook

zo'n wezensverwantschap tussen vaders en moeders en hun kinderen. De ouders en de kinderen zijn allen mens en daarin aan elkaar wezensgelijk. In een vergelijkbare betekenis geldt in de gnostiek dat de mensen erfgenamen zijn van de bron van alle zijn. Zoals kinderen op hun ouders lijken, zo heeft de mens een 'oorspronkelijk gelaat.' Dat is de goddelijke wezenskern van de mens, het ware zelf. De opvatting dat de mens een erfgenaam is van de bron, en daaraan dus wezensgelijk, is kenmerkend voor de gnostiek tegenover die andere opvatting dat God 'gans anders' zou zijn en er dus een wezensverschil is tussen God en mens. Nu klopt die vergelijking van de mens als erfgenaam van de bron niet helemaal met de menselijke situatie tussen ouders en kinderen, zoals elke vergelijking mank gaat. En over dat verschil gaat dit logion.

In het mensenbestaan wordt de erfenis van de ouders gewoonlijk verdeeld tussen de kinderen onderling. Daar krijgt ieder een eigen en apart deel. De een krijgt iets anders dan de ander. Maar hier dus, bij verrassing, niet. Waarom niet? Omdat de wezensgelijkheid van de mens met de bron ook betekent dat mensen onderling wezensgelijk zijn. Er mogen dan allerlei uiterlijke verschillen zijn en die zijn op zich ook van betekenis, maar in de kern is er geen wezenlijk verschil tussen de ene mens en de andere. Ja, we zijn allen erfgenamen van de bron, maar we erven allemaal hetzelfde, allemaal dezelfde wezenskern van de bron. Jezus, zo zou je kunnen zeggen, beheert weliswaar de erfenis van de bron, maar in plaats van de erfenis te verdelen onder de erfgenamen, geeft hij iedereen de hele erfenis. Hij is dus geen verdeler. Als we beseffen dat we allemaal in onze wezenskern gelijk zijn met de bron, als we die fundamentele gelijkheid onder elkaar erkennen, kunnen we zelfs tegen een medemens zeggen, sprekend vanuit je eigen wezenskern: 'Jij bent mij in een andere vorm'. Het is slechts een andere manier van zeggen van de groet uit het hindoeïsme: 'Ik groet het licht in jou', of 'Jij bent dat', waarmee ook erkend wordt dat die ander en jijzelf, beiden 'dat' zijn, samen deelnemend in dezelfde bron. Jezus is dus geen verdeler. Hij deelt wel uit, zoals bij de wonderbaarlijke vermenigvuldiging van vis en brood. Eie manden met vis en brood zijn onuitputtelijk. En iedereen krijgt alles, de hele erfenis.

Logion 73

Jezus zei: "De oogst is groot maar de arbeiders zijn weinig. Smeek de Heer daarom, dat hij arbeiders uitzendt naar de oogst."

De wereld draagt een overweldigende last van ellende, en velen voelen zich machteloos tegenover de uitdagingen van het leven in deze maatschappij. Te midden van deze overweldigende realiteit zijn er echter maar weinigen die het dieperliggende spel doorzien. Als roependen in de woestijn proberen zij anderen bewust te maken van de verborgen waarheden die de basis vormen van de menselijke ervaring. De roependen in de woestijn zijn degenen die, in hun doorgronden van het spel, zien dat het systeem gebreken vertoont. Ze erkennen de onrechtvaardigheden, de ongelijkheden en de uitdagingen waarmee velen worstelen. Hun roep om bewustwording is als een echo in de woestijn, waarbij hun boodschap verloren lijkt te gaan in de uitgestrektheid van onbegrip. Deze weinigen proberen anderen wakker te schudden, hen te laten inzien dat er meer is dan wat aan de oppervlakte zichtbaar is. Ze wijzen op de complexiteit van het spel dat wordt gespeeld, waarin velen gevangen zitten zonder zich bewust te zijn van de regels. Het is een eenzame strijd om bewustzijn te verspreiden te midden van een wereld die zich soms lijkt af te sluiten voor de harde realiteiten.

Desondanks blijven de roependen in de woestijn volhardend. Ze hopen dat hun boodschap uiteindelijk de harten en de geesten van anderen zal bereiken, en dat het bewustzijn over de ware aard van het spel zal groeien. Het is een uitdaging die gedreven wordt door mededogen voor degenen die lijden en de wens om een positieve verandering teweeg te brengen, zelfs als de weg moeilijk en eenzaam is.

Toelichting: In Matteüs 9:37-38 vinden we nagenoeg dezelfde tekst als van dit logion: Hij zei tegen zijn leerlingen: "De oogst is groot, maar er zijn weinig arbeiders. Vraag dus de eigenaar van de oogst of hij arbeiders wil sturen om de oogst binnen te halen." Traditioneel wordt deze tekst uitgelegd als een oproep tot zending, tot bekering van anderen tot het christelijk geloof. Maar daar gaat Thomas helemaal niet over. De arrogantie dat

er buiten het christendom geen verlossing zou zijn, en dat daarom de heidenen bekeerd moeten worden tot het christelijk geloof, is vreemd aan Thomas. Lees bijvoorbeeld nog eens logion 14. Steeds moeten we bedenken dat de teksten van Thomas 'geheime woorden' zijn. Ze gaan niet over historische gebeurtenissen, ook niet over het verspreiden van een geloof, maar over het ontdekken van de rijkdom in het innerlijk van de mens. Thomas is een praktisch handboek voor spirituele groei.

Dit logion is een uiting van verbazing van dat schijnbaar zo weinig mensen zich ertoe zetten die oogst binnen te halen. Het aantal arbeiders is gering, dat wil zeggen: het aantal mensen dat zich inzet om te werken aan de realisatie van de eenheid met de bron lijkt verbazingwekkend klein als je beseft hoe groot de oogst is die elk van ons zou kunnen binnenhalen. Natuurlijk wil je je medemens op de rijke oogst wijzen van spirituele groei. Maar maak je geen zorgen over je zogenaamd ongelovige of niet spirituele medemens. Laat het lot van die ander aan de landheer over als iemand horende doof blijkt voor wat jij zou willen vertellen over de innerlijke rijkdom die ook in hem op ontdekking wacht. Vertrouw erop dat elk mens zijn eigen weg te gaan heeft. Wie ben jij om daarover te oordelen? Er zijn geen heidenen. Alle mensen zijn onderweg, ieder op haar of zijn eigen pad, waarheen dan ook.

Logion 74

Hij zei: "O Heer, velen staan rond de drinkbak, maar er is niets in de put."

In de schaduw van onvervulde verlangens spreidt zich een landschap uit waar velen dorsten naar het volle leven. Rond de put van hoop verzamelen zich zoekende zielen, maar de woorden die hun leiders uitspreken, blijken leeg en hol. De leiders, belast met de verantwoordelijkheid om richting te geven aan de hongerige menigte, blijken slechts dragers van loze retoriek. Hun beloften, als lege vaten, vullen de put van verwachting niet. Het is een spiegel van teleurstelling, waarin de zoekenden, die hunkerend staan rond de drinkbak van het leven, geconfronteerd worden met de leegte van holle woorden.

De smeekbede naar betekenis en vervulling weerklinkt in de harten van degenen die verlangen naar meer dan oppervlakkige beloften. Het is een roep om waarachtigheid te vinden in de woorden van leiders, om te ontdekken dat de beloften niet slechts klanken zijn. In de schijnbare kloof tussen verlangen en realiteit openbaart zich de noodzaak voor leiderschap dat doordrongen is van oprechtheid. Het is een uitdaging om lege beloften te transformeren tot daden die de dorstige harten van de menigte werkelijk vervullen, en zo het pad te banen naar het volle leven waar zo velen intens naar verlangen.

Toelichting: Waar je in Thomas of in de evangeliën van het Nieuwe Testament het woord 'velen' of 'een menigte' tegenkomt, moet je erop bedacht zijn dat dit een symboolwoord kan zijn voor een groep mensen die samen een onderling afgesproken identiteit delen, bijvoorbeeld 'wij blanken' als superieur aan niet-blanken, 'wij christenen' als superieur aan de heidenen. Bij 'een menigte', of bij 'velen' hoort een collectief wij- en zij-gevoel. En het woord 'de put' dienen we hier te verstaan als de bron van alle zijn.

De gemeenschap tussen mensen zoals in logion 72 bedoeld, is gebaseerd op het inzicht dat alle mensen in werkelijkheid één zijn doordat ieder mens deel is van de bron. Dat is de gemeenschap van heiligen in de betekenis van hele mensen, waar niemand van buitengesloten kan worden. Het besef dat we allen één

zijn, ondanks alle uiterlijke verschillen, laat juist een oneindige verscheidenheid van vormen toe, en laat daar ook de schoonheid van inzien. Je kunt ook zeggen: elk mens is op haar of zijn manier een kind van God. Dat besef van eenheid in verscheidenheid is de essentie van naastenliefde, niet alleen maar als moreel gebod maar als een ervaren besef van die eenheid.

Logion 75

Jezus zei: "Velen staan voor de deur. Maar het is de eenling die het bruidsvertrek zal ingaan."

In de zoektocht naar een gelukkig leven staan velen voor een innerlijke verdeeldheid, een tweestrijd tussen verschillende verlangens en compromissen. Het is een paradox die de wens naar geluk belemmert, omdat velen niet bereid zijn om volledig afstand te doen van hun innerlijke verdeeldheid. Het pad naar gelukzaligheid vraagt om de moed om te kiezen, om niet langer de kool en de geit te willen sparen. Alleen de eenvoudigen, zij die bereid zijn om duidelijke keuzes te maken en niet verstrikt te raken in tegenstrijdigheden, zullen uiteindelijk de ware gelukzaligheid bereiken.

De innerlijke verdeeldheid kan manifesteren als conflicterende verlangens, tegenstrijdige overtuigingen of het vasthouden aan zaken die niet bijdragen aan het diepere streven naar geluk. Het vraagt om een innerlijke helderheid en vastberadenheid om het compromis los te laten en te kiezen voor de eenvoudige weg naar vervulling. In het laten varen van de verdeeldheid vinden de eenvoudigen een weg naar innerlijke rust en harmonie, een pad dat leidt naar de ware essentie van gelukzaligheid. Het is een reis die vraagt om opoffering, maar de beloning is de diepe vreugde van een leven dat in overeenstemming is met de eigen innerlijke waarden en heldere keuzes.

Toelichting: Het woord eenling is bijna een letterlijke vertaling van het Latijnse woord individu. Het woord individu komt van in = niet en dividere = verdelen. Een individu is dus niet-gedeeld, een heel mens, een eenling. Een heel mens is oorspronkelijk de betekenis van een heilig mens, een heilige. In het Engels zie je die verwantschap nog duidelijker: *whole* en *wholy*. Opmerkelijk is hier in dit logion dat je eerst een eenling moet zijn voor je het bruidsvertrek kunt binnengaan. Je moet eerst een individu worden. Hier wordt een belangrijk onderscheid aangegeven met sommige andere spirituele tradities die sterk gericht zijn op egoloosheid. In de gnostiek speelt egoloosheid geen rol. Het is daar als begrip niet aanwezig. De gnostiek legt juist de nadruk

op de verwerkelijking van je persoonlijke individualiteit. Je eigen unieke en oorspronkelijke identiteit is van wezensbelang.
De realisatie daarvan in de praktijk van het leven, woekerend met je talenten, is ieders persoonlijke goddelijke opdracht

Logion 76

Jezus zei: "Het koninkrijk is gelijk aan een koopman die een zending koopwaar heeft en daarin een parel ontdekte. De koopman was schrander. Hij verkocht de koopwaar en hield de parel voor zichzelf. Ook gij zoekt een onvergankelijke, blijvende schat waar geen mot bij komt om te vreten en waar geen worm vernietigt."

In de stilte van een bezinningsmoment drong de roep om authenticiteit door tot het hart van een zoekende ziel. "Ontdoe je van alles wat de mens niet eigen is," weerklonk een fluistering in de diepten van het bewustzijn, als een zachte bries die de sluier van illusies deed wijken. De uitdaging lag in het loslaten van valse behoeften, van de kunstmatige lasten die de mens zichzelf had opgelegd. In de maalstroom van het moderne leven ontdekte de zoekende ziel dat er een overvloed aan oppervlakkige behoeften was ontstaan, behoeften die waren geweven in het weefsel van sociale verwachtingen en externe druk. Het leek alsof de mensheid zich had verloren in een doolhof van verlangens die haar ware aard vertroebelden. Te midden van deze verwarring klonk de oproep om te ontdoen, om te bevrijden wat niet authentiek was.

De reis naar zelfontplooiing vroeg om een kritische introspectie, een eerlijke evaluatie van wat werkelijk nodig was en wat slechts een schaduw was van externe invloeden. Het was een proces van onthechten, waarbij de ziel zichzelf bevrijdde van de ketenen van overbodige verlangens en schijnbare behoeften.Het pad naar welzijn onthulde dat de ware essentie van de mens onaantastbaar was. Te midden van het komen en gaan van externe omstandigheden was er iets wat niet afgenomen kon worden: de authentieke kern van het individu. Het was het geboorterecht van eenvoud, van zijn wie je werkelijk bent, zonder de last van kunstmatige lagen die de ware glans van het zelf verduisterden. Zo, in het loslaten van wat niet eigen was, in het afschudden van valse behoeften, vond de zoekende ziel de bevrijding om simpelweg zichzelf te zijn. Het was een thuiskomen bij de eigen essentie, een herontdekking van de onveranderlijke waarheid dat de meest waardevolle schat van de mensheid altijd al binnenin had gelegen.

Toelichting: Eerst moet je een eenling worden, zegt het vorige logion, worden zoals je bedoeld bent, dan pas kun je het bruidsvertrek binnengaan. Om een eenling te worden moet je allerlei aanslibsels loslaten over wie je bent. Dit ben je niet, dat ben je niet, afpellen, afpellen, laag na laag. Ten slotte blijft er een ondeelbare kern over. Die kern is onbenoembaar, en heeft ook geen etiket nodig. Maar wanneer je op die kern stoot, is er een onmiskenbare ervaring: 'ik ben.' Die ervaring zal zich vanzelf aandienen wanneer we alle beelden over onszelf durven loslaten. Die ervaring overstijgt alle vergankelijkheid. Alle getob en alle fantasieën over een leven na de dood verdwijnen als sneeuw voor de zon. Je weet dat je ten diepste deelnemer bent in iets dat de lichamelijk dood overstijgt. Je lichaam is niet meer dan een tijdelijke vorm van die eeuwige bron van leven. Eeuwig betekent niet: eindeloze tijd. Want in die eeuwigheidservaring speelt tijd geen enkele rol meer. Daarin bestaat geen tijd. Juist de tijdloosheid is het kenmerk van die ervaring. Maar het is niet zo dat je dan beseft een lichaam te hebben, én dat eeuwige. Er is in die Bronervaring, waarin je zelfbewustzijn zomaar samenvalt met al-wat-is, geen dualiteit. Er is geen ik en het andere. Alles is heilig. Ook je lichaam is heilig, en onlosmakelijk deel van de alomvattende heelheid. Je weet dat jij, in je verschijning in de tijd, een vorm bent waarin die bron zichzelf manifesteert en ervaarbaar maakt. Je lichaam is een tempel waarin, als een parel in een oester, het heilige zich lijkt te verschuilen. Maar voor wie goed kijkt zal ook in dat lichaam de bron kunnen herkennen. In het vergankelijke woont het eeuwige. In al het vergankelijke toont zich het eeuwige, in een oneindige verscheidenheid aan vormen.

Logion 77

Jezus zei: "Ik ben het die het licht boven allen is. Ik ben het die het Al is. Uit mij is het Al voortgekomen, en tot mij spreidt het Al zich uit. Splijt een stuk hout, en ik ben daar. Hef de steen op, en je zult mij daar vinden."

Diep in de stilte van zelfreflectie ontvouwde zich een reis voor haar, een reis naar de kern van het bestaan, verweven met de kosmos en alle levende wezens. Het was geen verhaal dat verteld kon worden, maar eerder een ontdekkingsreis van de ziel, een reis zonder woorden. Er waren momenten van mystieke extase, waarin ze één was met alles om haar heen. Vluchtige begrippen als briesjes, die kwamen en gingen, en haar hart vulden met een diepe verbondenheid met de schepping en haar schepselen. Die momenten waren als glimpen van een hogere werkelijkheid, waarin de grenzen tussen het zelf en het universum vervaagden. In haar zoektocht naar innerlijke verlichting ontdekte ze een blijvende staat van mystiek ervaren. Geen eindpunt, maar eerder een continuüm van bewustzijn dat haar omarmde. Ze werd doordrongen van een pantheïstisch gevoel, waarin God niet buiten, maar binnenin haar te vinden was, verweven met elke vezel van haar bestaan.

De reis naar zelfontplooiing was geen lineair pad, eerder een dans van momenten, een symfonie van ervaringen die haar ziel verhieven naar nieuwe hoogten van begrip. Ze had zichzelf gevonden, niet als een vaststaand verhaal, maar als een voortdurende ontvouwing van het mysterie van het zijn, een dansende reis door de eindeloze horizon van bewustzijn.

Toelichting: Het eeuwige, waarover we in het vorige logion spraken, is alomtegenwoordig. Alles, zonder uitzondering, is een manifestatie van de bron. Het is dus niet alleen in jou aanwezig, maar ook in alles om je heen. Dat is de indrukwekkende ontdekking die je kunt opdoen als je een eenling bent geworden, als je je los hebt gemaakt van allerlei identiteiten die niet bij je wezenskern passen, zoals in logion 75 werd verteld, en het eeuwige in jezelf hebt ervaren, als in logion 76. Wie het eeuwige in zichzelf heeft ervaren, zal het daarna ook zien in alles om

zich heen. Alles om je heen is niet meer 'het andere', je bent er wezenlijk mee verbonden. Alles is een vorm van het Ene, waar ook jij deel van bent. Overal ontmoet je dat Ene, waar je ook bent of wat je ook ziet. Jij bent alles. Dat alles ben jij. En dan kun je, net als Jezus hier, zeggen: Til een steen op en daar zul je mij vinden.

Logion 78

Jezus zei: "Waarom zijn jullie naar buiten de woestijn in gegaan? Om het riet te zien dat door de wind bewogen wordt? Om een mens te zien die fijne kleren draagt, zoals uw koningen en grote mannen? Zij dragen fijne kleren en zij zijn onmachtig de waarheid te onderscheiden."

Waarom betreed je de maatschappij? Is het om je te laten bedwelmen door de schone schijn? Door de ogenschijnlijke prachtige buitenkant die bederf en verval verhult? Kijk je naar de groten der aarde, terwijl ze eigenlijk klein zijn in hun menselijkheid? Bewonder je hun geleerdheid en kennis, terwijl dit slechts een sluier is voor hun onwetendheid? En wat te denken van de kunstige bouwwerken die de mens heeft opgericht? Zijn ze niet nietig in vergelijking met de wonderbaarlijke grootsheid van de schepping zelf? Het is alsof de mensheid zich laat verblinden door oppervlakkige pracht, terwijl de echte schoonheid te vinden is in de overweldigende natuur en de intrinsieke waarde van eenvoudige menselijke verbondenheid.

De maatschappij lijkt soms een illusie te zijn, vol glitter en glamour, maar onder die façade schuilen vaak verborgen gebreken en tekortkomingen. Misschien is het tijd om voorbij de oppervlakkige schijn te kijken, naar de essentie van wat het betekent om werkelijk mens te zijn en deel uit te maken van een grotere, meer authentieke realiteit.

Toelichting: De reis is hier het symbool van het leven, van de levensreis. Kleren zijn hier in eerste instantie het symbool van illusies, van wanen. Ze bestaan niet werkelijk, evenmin als de kleren van de keizer in het sprookje van Hans Andersen. De vraag: waarom ben je op reis gegaan, betekent hier: waarom ben je geboren? Of: wat is de zin van je leven? Toch niet om bevend als een riet te buigen voor de machten?

Ben je geboren om gehoorzaam te zijn? Om angstig achter heersers aan te lopen? Om je te bekleden met uniformen van dienstbaarheid aan de machten? Dat zal je geen vervulling geven. Want dan ben je in de greep geraakt van het niet-bestaande. Daar ben je dus niet voor geboren.

Je bent geboren om deel te nemen aan het leven vanuit je eigen kracht en om je eigen bestemming te zoeken. Maar om dat te kunnen, moet je wel de moed hebben om die niet-bestaande kleren af te leggen, zoals logion 37 ook zegt, om naakt te worden met alleen je eigen wezenskern.

Kleren zijn ook het symbool van de betekenis die je zelf aan het leven kunt geven, niet als onderwerping aan een illusie, maar als creatieve toevoeging aan het leven. Nadat je de uniformen van dienstbaarheid aan de machten hebt afgelegd, ga je zelf je eigen kleding maken, zelf zin aan jouw leven geven, vanuit je eigen, werkelijk bestaande wezenskern. Daar ben je voor geboren.

Logion 79

Een vrouw uit de menigte zei tot Jezus: "Zalig de schoot die u gedragen heeft. En de borsten die u gezoogd hebben." Jezus zei tegen haar: "Zalig diegenen die het woord van de Vader gehoord hebben en het in waarheid bewaard hebben. Want er zullen dagen komen dat gij zegt: zalig de schoot die niet ontvangen heeft en de borsten die geen melk gegeven hebben."

In de schaduwwereld waarin hij geboren werd, lag geen verdienste in het verlaten ervan. Het was eerder een kronkelig pad dat hem, gedwongen door de onvermijdelijke omstandigheden, leidde naar de onbekende terreinen van de ware wereld. Zijn ouders konden geen aanspraak maken op lof, noch kon hij zelf zijn lot als een persoonlijke triomf beschouwen. Het was een reis zonder vooraf bepaald doel, een zoektocht naar iets ongrijpbaars dat hij uiteindelijk vond zonder te weten dat hij het zocht. In deze tijd was er weinig reden om medelijden te hebben met degenen die kinderen in de maatschappij plaatsten. Opvoeden betekende niet alleen koesteren, maar ook het vormgeven van individuen die in deze gespleten wereld pasten. Ze moesten leren dat verdriet, pijn en onrechtvaardigheid onontkoombare metgezellen waren in het weefsel van het leven.

Daarom staat er geschreven: het zou beter voor hen zijn als een molensteen om hun hals werd gehangen en ze in de diepten van de zee werden geworpen, dan dat ze een van deze kleinen verleidden tot zonde. De last van verantwoordelijkheid rustte zwaar op de schouders van degenen die de taak hadden om de jeugd te begeleiden door de complexiteit van het bestaan. De schaduwwereld moest plaatsmaken voor de harde realiteit, en degenen die de overgang begeleidden, wisten maar al te goed dat de prijs van onschuld soms ondraaglijk hoog was.

Toelichting: Voor de betekenis van dit logion kunnen we te rade bij Jesaja. Bij hem (Jesaja 54:1) lezen we: "Jubel, onvruchtbare vrouw, jij die nooit een kind hebt gebaard; breek uit in gejuich en gejubel, jij die geen weeën hebt gekend. Want, zegt de Heer, de kinderen van deze verstoten vrouw zullen talrijker zijn dan die van de gehuwde." Curieus is dat Jesaja eerst spreekt over een

onvruchtbare vrouw, die later toch nog kinderen krijgt. Dat komt zo. De tekst van Jesaja gaat niet in de eerste plaats over vrouwen. Die gaat over verstoten zijn, zoals een onvruchtbare vrouw verstoten kan worden. De vrouw die verstoten wordt om haar onvruchtbaarheid is hier het beeld voor de allerergste vorm van verstoten zijn. Dat zal eerst een ramp lijken, om zo verstoten te worden. Maar daarna kan het juist een bevrijding blijken te zijn, een bevrijding uit een onvruchtbaar bestaan. Dat is wat hier verteld wordt, want de aanvankelijk om haar onvruchtbaarheid verstoten vrouw zal daarna nog talrijke kinderen baren. Ze komt in nieuwe levensomstandigheden die juist wel vruchtbaar zijn. En ze zou daar niet gekomen zijn als ze niet eerst verstoten was uit die eerste staat van zijn. Die aanvankelijk onvruchtbare staat van zijn is die van de gevangenschap in de onwerkelijkheid van illusies. De verstoting kan het begin zijn van de weg naar een illusieloze staat van verbondenheid met de werkelijkheid. Daarmee is dit logion een aanvulling op het vorige. Dat ging over de bevrijding uit de wanen van de machthebbers, en dat je daar jezelf van zou kunnen bevrijden, dat je dat zelf bewust en actief doet.

Logion 80

Jezus zei: "Wie de wereld herkend heeft, heeft het lichaam gevonden. Wie echter het lichaam heeft gevonden is groter dan de wereld."

In de diepten van het begrip van de maatschappij, met al haar complexe tegenstrijdigheden en bedrieglijke façades, ontrafelde hij niet alleen de draden van de samenleving, maar ook de labyrinten van zijn eigen ziel. In dat inzicht ontmoette hij zichzelf, vond hij de kern van zijn wezen te midden van de chaos van de wereld. De ultieme wijsheid, die als een bergtop boven het landschap van kennis uitstak, werd zijn eigendom. Hij was groter dan de groten der aarde, niet vanwege macht of aanzien, maar vanwege het begrip dat zijn ziel omarmde. In zijn doorgronden van de maatschappelijke structuren besefte hij dat deze ultieme wijsheid niet exclusief voor enkelen was gereserveerd, maar toegankelijk was voor eenieder die bereid was te zien, te begrijpen en zichzelf te vinden.

Het was een ontdekkingsreis die niet gebonden was aan status of afkomst. Hij werd een filosoof van het dagelijks leven, een ziener van de waarheden die verborgen lagen achter de schermen van schone schijn. In het licht van zijn begrip realiseerde hij zich dat de weg naar zelfontplooiing en ultieme wijsheid open lag voor allen die durfden te kijken, die durfden te graven, die durfden te zijn. En zo werd hij niet alleen de meester van zijn eigen lot, maar ook de wegwijzer voor anderen die dezelfde reis wilden ondernemen.

Toelichting: Dit logion is nagenoeg gelijk aan logion 56. Dat luidt zo: Jezus zei: "Wie de wereld kent heeft een lijk ontdekt, en wie een lijk heeft ontdekt, hem is de wereld niet waardig."

Het gaat vooral over het intellectuele inzicht in de aard van de schijnwerkelijkheid, de schaduwwereld. Het doorzien daarvan is een belangrijk moment op het spirituele pad. Maar dat intellectuele inzicht is nog maar het begin. Het intellectuele inzicht kan het lijk herkennen, maar intellectueel inzicht is geen gnosis. Gnosis is een stap verder. Gnosis is de ervaring van het werkelijk bestaande, van het lichaam, het levende lichaam van de werkelijkheid, ofwel de Christus-natuur van de werkelijkheid, of,

in nog weer een andere zegswijze: het werkelijk bestaande als het lichaam van Christus.

In de middeleeuwen sprak men spottend over de zogenaamde scholastici die met hete hoofden discussieerden over de vraag hoeveel engelen er op de punt van een speld konden zitten. Wie de leegheid daarvan doorziet, die heeft een lijk ontdekt, en die is zo'n wereld van woorden en gedachten niet meer waardig. En wie vervolgens durft vertrouwen op de eigen levende ervaring van de werkelijkheid in zichzelf, wie dus het lichaam heeft gevonden, de levende werkelijkheid, die heeft in dogma's, leerstelligheden, en alle andere vermeende waarheden evenmin nog iets te zoeken.

Logion 81

Jezus zei: "Laat hem die rijk geworden is Koning zijn, en laat hem die macht heeft deze verzaken."

In de diepe stilte van zelfontplooiing vond hij het ware leven, en met dat inzicht doordrong hij de complexiteit van de maatschappij en zijn medemensen. Het was als een sleutel die toegang gaf tot een kennis die zowel kracht als macht in zich droeg. In de palm van zijn hand lag het potentieel om meester te worden over leerlingen en de maatschappij zelf. Het ware leven ontsluierde de subtiliteiten van menselijke interacties en de mechanismen van sociale structuren. Hij kon de mensheid leiden, zijn kennis gebruiken voor persoonlijk gewin en zich wentelen in de macht die zijn begrip met zich meebracht. Maar te midden van deze verlokkingen fluisterde een innerlijke stem hem toe: weersta de verleiding om deze macht te misbruiken.

De ware meester begreep dat de kracht van kennis niet bedoeld was voor onderdrukking of manipulatie, maar voor verlichting en leiding. Het was een test van zijn morele kompas, een confrontatie met de verleidingen van egoïsme en de duistere zijde van macht. Het ware leven, gevonden in de stilte van zelfbewustzijn, riep op tot verantwoordelijkheid en wijsheid. Zo stond hij op het kruispunt van mogelijkheden, de sleutel tot macht in zijn hand, en koos ervoor om niet alleen meester te zijn over anderen, maar ook over zichzelf. In die keuze vond hij de ware betekenis van het leven en de kracht om te leiden zonder te misleiden, om te heersen zonder te onderdrukken.

Toelichting: Rijk zijn, is in de gnostiek het symboolwoord voor het bezit van gnosis. Wie gnosis heeft is rijk. Laat hij die rijk geworden is, betekent dus: laat hij die gnosis verworven heeft. Een koning is in de symbooltaal van de gnostiek iemand die de Christus-natuur in zichzelf heeft gerealiseerd. Het woord 'Christus' is de Griekse vertaling van het joodse woord voor 'gezalfde', en met die term werden de joodse koningen aangeduid, als een 'gezalfde des Heren'. Het woord Christus betekent dus gewoon 'koning'. Paulus zegt het zo: "Jullie zijn al rijk geworden, zonder ons zijn jullie al Koning geworden."

(1 Korintiërs 4:8). Dat is zuiver gnostische beeldentaal.
Het woord 'Koning' of 'Christus' slaat hier natuurlijk niet op de wereldlijke vorm van heerschappij. Een wereldlijke Koning heeft macht over anderen. Maar een Koning of een Christus in de gnostische betekenis dient juist afstand te doen van alle macht over andere mensen. Jezus zegt in Marcus 10:42-43: 'Jullie weten dat de volken onderdrukt worden door hun eigen heersers en dat hun leiders hun macht misbruiken. Zo mag het bij jullie niet gaan.

Logion 82

Jezus zei: "Wie dicht bij mij is, is dicht bij het vuur. En wie ver van mij is, is ver van het koninkrijk."

In de intieme nabijheid van het zelf ontvouwt zich de weg naar verlichting. Daar, waar de afstand tussen innerlijk en uiterlijk minimaal is, straalt het heldere licht van begrip. Maar zie, wanneer de kloof tussen het innerlijke en het uiterlijke groeit, ontstaat er een schaduwrijk terrein van onechtheid en duisternis. Dicht bij zichzelf zijn, is als dwalen door een verlicht bos waar de bomen van zelfkennis en zelfacceptatie hun bladeren laten dansen in het zachte briesje van innerlijke rust. Het pad is helder verlicht, elke stap is doordrenkt van bewustzijn, en het einddoel, de verlichting, lijkt binnen handbereik. Maar wanneer de kloof tussen binnenwereld en buitenwereld zich uitbreidt, ontstaat er een schaduwrijk gebied waar de echo's van onechtheid weerklinken. De duisternis sluipt binnen en vertroebelt het heldere licht van authenticiteit. Het pad wordt hobbelig, en elke stap lijkt te worden genomen in de schaduwen van zelfbedrog.

Zo staat men op de tweesprong, waar de afstand tot het ware zelf bepalend is voor de mate van verlichting. In de nabijheid van het innerlijke heerst het stralende licht, maar wanneer de kloof groeit, wordt de duisternis een meester over het schijnbare zelf. Het is in die momenten van beslissing, van bewuste keuze, dat de weg naar verlichting helderder wordt of verdwijnt in de schaduwen van zelfvervreemding.

Toelichting: Deze uitspraak is verrassend. Er bestonden verwachtingen over het 'koninkrijk' onder het joodse volk in de tijd van Jezus. Naar de joodse overtuiging was ooit Kanaän dat beloofde koninkrijk. Dat land van melk en honing was hun beloofd door Mozes, namens de Heer. Maar dat liep in de praktijk anders. Ramp na ramp voltrok zich. Dat was het gevolg, zo legt het Oude Testament steeds weer uit, van de weerspannigheid van het joodse volk. En de brandende toorn van God werd uitgelegd als de terechte straf op hun zonden.

Deze mislukte oudtestamentische droom van geborgenheid kreeg een geheel nieuwe inhoud na de Babylonische ballingschap, ongeveer 600 v.Chr. toen het joodse volk door

buurland Babylonië was veroverd. Dat leidde namelijk tot een ontmoeting met de leer van Zarathustra. Hij voorspelde een kosmische strijd aan het eind der tijden tussen de machten van de Duisternis en van het Licht. Dan zou een laatste veldslag plaatsvinden en in die eindstrijd zal het Licht overwinnen. Het kwaad zal dan uit de schepping zijn verdwenen.
Dat idee van een eindstrijd en het herstel van een gelukzalige samenleving vinden we vervolgens in het oudtestamentische verhaal van Daniël, waarvan wordt verteld dat hij een van de joodse ballingen was die een tijdlang in Babylon had verbleven. Er zal aan het eind der tijden, lezen we in het bijbelboek Daniël, na veel strijd een nieuw koninkrijk komen. Dan zullen alle mensen die ooit geleefd hebben en gestorven zijn, uit de dood opgewekt worden en, samen met de dan levenden, voor een rechtbank verschijnen die een eeuwig oordeel over hen zal vellen.

De belangwekkende àndere boodschap is nu dat je het koninkrijk kunt binnengaan door je te verbinden met de innerlijke kern van je bestaan, de Christus in jou. Wie ver van zichzelf is afgedwaald, zichzelf vergeten is, is ver van het koninkrijk. Wie zichzelf nabij is, zich verbonden heeft met de tweeling in zichzelf, is dicht bij het heilige vuur, het oerlicht, en is één met de bron van zijn. Tragisch genoeg is in de kerkelijke traditie Jezus opgenomen in het verhaal van Zarathustra en Daniël. Jezus die zei 'Gij zul niet oordelen' en die leerde dat men ook zijn vijand dient lief te hebben, is daarin tot rechter gemaakt, die gezeten aan de rechterzijde van God aan het eind der tijden oordeelt over de levenden en de doden. In dat beeld van Jezus als keiharde en onverbiddelijke rechter is de liefde werkelijk geheel zoek. Daarover gaat logion 83.

Logion 83

Jezus zei: "De beelden openbaren zich aan de mensen, maar het licht in hen blijft verborgen in het beeld van het licht van de Vader. Hij zal geopenbaard worden, maar zijn beeld zal verborgen blijven door zijn licht."

In de momenten van diepe verbondenheid voelt de mens zich één met de uitgestrektheid van de schepping. In deze eenheid ontdekt hij dat wat zijn innerlijke wezen doordringt, ook de levenskracht is die door de hele schepping stroomt. Het is een ervaring die verder reikt dan de zintuigen, een subtiele dans van energie die de grenzen van het zelf overstijgt. Te midden van deze eenheid zal hij het goddelijke ervaren, een kracht die alles doordringt maar tegelijkertijd ongrijpbaar blijft voor de fysieke zintuigen. Het is als kijken naar de wind die door de bomen waait zonder de wind zelf te kunnen zien. Het goddelijke is voelbaar in de adem van het leven, maar het blijft onzichtbaar voor het blote oog.

In de ervaring van deze eenheid wordt de mens een waarnemer van het onzichtbare, een ontvanger van een universele energie die de bron is van alle leven. Hij ziet 'god', niet als een fysieke entiteit, maar als een onzichtbare kracht die de kosmos doordrenkt. Het is een diepgewortelde ervaring van spiritualiteit, waarin het zien met het hart belangrijker is dan het zien met de ogen, en de connectie met het goddelijke transcendent is aan de fysieke wereld.

Toelichting: Dit is een waarschuwing. Je hebt misschien een beeld van God, van de Christus of van wat dan ook. Je dacht dat jouw voorstelling van God zelf was. Maar dat beeld is maar een beeld; elk beeld is op z'n best goed gelijkende namaak van iets dat werkelijk bestaat. Maar als je gelooft in een beeld alsof dat beeld het werkelijk bestaande was, dan plaats je daarmee het werkelijk bestaande zelf in het duister. Als je leeft in een spirituele fantasie en je gelooft in jouw beeld van 'het licht van de Vader', dan zal het licht van de Vader verborgen raken door het geloof in het beeld daarvan. Het geloof in een illusie verduistert het werkelijk bestaande. De waarschuwing hier is dat je op het spirituele pad voorbereid moet zijn op een pijnlijke

teleurstelling. Al die prachtige beelden en verhalen waaraan je zo gehecht was, waarin je oprecht geloofde, zullen onderweg hun werkelijkheidsgehalte verliezen. Ze zullen verbleken in het licht van de werkelijkheid, in je eigen overgave aan het werkelijk bestaande. Maar op een andere manier krijgen die beelden en verhalen dan ook weer een nieuwe betekenis. Ze bestaan niet op zichzelf, maar ze zijn een teken geworden, een verwijzing naar iets anders dat in de ervaring gekend kan worden. En dat is hun bestaansrecht, meer niet. De 'kaart is niet de reis', maar wel een middel tot de voorbereiding daarop.

Logion 84

Jezus zei: "Wanneer jullie je evenbeeld zien, zijn jullie gelukkig. Maar wanneer jullie beelden zien die vóór jullie in het bestaan kwamen en noch sterfelijk noch zichtbaar zijn, hoeveel zullen jullie dan moeten verdragen?"

Wanneer je werkelijk aanschouwt wie je bent, kan vreugde je hart vervullen. Maar stel je voor, wat als je dan de aanwezigheid van het het niet geschapene ervaart, een alles doordringende essentie die de grenzen van het geschapene overstijgt? Zou je zo'n overweldigende ervaring aankunnen? De spiegel van zelfreflectie kan het authentieke zelf onthullen, een ontdekking die een glimlach op je gezicht kan toveren. Het is een moment van innerlijke vreugde, waarin je jezelf omarmt zoals je werkelijk bent. Maar dan komt de uitnodiging om voorbij de grenzen van het gecreëerde te kijken, om het niet-geschapene te ervaren, een kracht die voorbij de menselijke vorm reikt. Deze confrontatie met het grenzeloze, het niet-geschapene, kan overweldigend zijn. Het is als staan aan de rand van een eindeloze afgrond, waar de diepte van het mysterie zich uitstrekt tot in het oneindige. Het is een ervaring die de begrenzingen van het menselijk begrip overstijgt, een ontmoeting met iets dat niet gevat kan worden in woorden of concepten. De vraag blijft dan: ben je klaar om zo'n diepgaande ervaring te omarmen? Kun je de overvloed van het niet geschapene verwelkomen zonder verloren te raken in de oneindigheid? Het is een uitdaging die dieper gaat dan het kennen van het zelf, en het antwoord ligt verscholen in de bereidheid om jezelf open te stellen voor het onbekende, voor het grenzeloze mysterie dat schuilgaat achter de sluier van het geschapene.

Toelichting: Als je je spiegelbeeld ziet, scheppen je daar behagen in. Maar als je je oorspronkelijk gelaat ziet dat al bestond voordat jij er was, en dat niet sterft, noch ontstaat, hoeveel vreugde zul je dan ervaren! Dit is een nadere uitwerking van logion 83. Daar ging het over het verlies van beelden. Hier gaat het over de winst die dat kan opleveren. Wie gelooft in beelden, zoals beschreven in het vorige logion, plaatst de kern van zijn eigen bestaan buiten zichzelf, namelijk in die schijnbaar los van

hemzelf bestaande beelden. Maar wie leert de werkelijkheid te ervaren waarnaar die beelden als een teken verwijzen, zal steeds dichter bij zichzelf komen, en ontdekken dat 'het licht van de vader' uit het vorige logion in hemzelf aanwezig is, dat al die beelden een beeltenis zijn van je eigen wezenskern, hier je oorspronkelijk gelaat genoemd. Er is iets in de mens dat los staat van de tijd. In de proloog van het Thomas Evangelie noemden we dat de Christus-natuur. De winst van het verlies van de beelden is de vreugde van de ontdekking van de tijdloze Christus-natuur als werkelijk bestaand in jezelf.

Logion 85

Jezus zei: "Adam is ontstaan uit grote macht en grote rijkdom, maar hij was u niet waardig. Want als hij u waardig was geweest, zou hij de dood niet hebben geproefd."

In het prille begin was de mens een schitterend en ongerept wezen, harmonieus verweven met de natuur. Echter, door niet te luisteren naar zijn innerlijke kompas, zijn geweten, raakte hij vervreemd van zowel zijn eigen wezen als de natuur om hem heen. Zo plaatste hij zichzelf en zijn nakomelingen buiten het oorspronkelijke harmonische raamwerk, en in die vervreemding begon een vorm van innerlijke 'dood' zijn intrede te doen. De oorspronkelijke puurheid, ooit inherent aan de mens, bleef voortbestaan in de onbevangenheid van kleinkinderen. Ze belichamen nog steeds de essentie van ware menselijkheid, onaangetast door de omstandigheden die later zouden volgen. Echter, deze kinderen worden, zonder zich er bewust van te zijn, geleid naar wat lijkt op een onderwereld, weg van hun inherente verbondenheid met de natuur en hun eigen oorspronkelijke staat.

Ouders, wellicht zonder opzet, voeren hun kinderen langs de rand van deze onderwereld. Ze leiden hen weg van de onschuldige wijsheid die kinderen van nature bezitten, en in plaats daarvan introduceren ze hen in de complexe lagen van de wereld die is gevormd door de keuzes en fouten van voorgaande generaties.De tragiek schuilt in het feit dat deze kinderen, geleid naar een wereld die afwijkt van hun oorspronkelijke aard, zich vaak niet bewust zijn van de afwijking. Ze worden meegenomen in een stroom van normen, waarden en omstandigheden die ver verwijderd zijn van de eenvoud en puurheid van hun oorspronkelijke staat. Het is een verhaal van verlies, van een prachtig begin dat vervormd wordt door de onvermijdelijkheden van de menselijke reis.

Toelichting: Dit logion met de uitspraak over Adam kunnen we alleen begrijpen vanuit die heel andere interpretatie, door de gnostici van het paradijsverhaal in het Oude Testament. Een sleutelpassage daarover uit een ander gnostisch evangelie, dat van Filippus, luidt: "In de tijd dat Eva in Adam was, was

er geen dood. Toen zij zich van hem scheidde, ontstond de dood. Als hij weer volledig wordt en tot zichzelf komt, zal er geen dood meer zijn." We weten dat Adam voortkwam uit een grote macht en grote rijkdom omdat hij een kopie was van het 'beeld' en de 'gelijkenis' van God; hij was zowel mannelijk als vrouwelijk (Genesis 1:26-27). Hij was echter niet waardig voor gnostische gelovigen, want hij zondigde door te groeien en te vermenigvuldigen, door verdeeld te worden in mannelijk en vrouwelijk toen Eva uit zijn rib werd genomen.

Logion 86

Jezus zei: "De vossen hebben hun holen, de vogels hebben hun nesten. Maar de Mensenzoon heeft geen plaats om zijn hoofd neer te leggen en te rusten."

In een afgelegen bos, waar de bladeren fluisterden en de bomen hun eeuwenoude verhalen vertelden, leefde een gemeenschap van verschillende dieren. Ze deelden harmonieus hun wereld, elk schepsel vervulde zijn rol zoals de natuur het had bedoeld. In deze weelderige omgeving, waar het ritme van het leven werd bepaald door de seizoenen en de zon die hoog aan de hemel rees en weer onderging, heerste een serene balans. De dieren, van de majestueuze herten tot de bedrijvige eekhoorns, hadden geleerd te luisteren naar de subtiele melodieën van de natuur. Ze begrepen de taal van de wind en de zachte fluisteringen van de rivier.

Te midden van dit idyllische schouwspel bevond zich echter een wezen dat anders was. De mens, met zijn rechtopstaande gestalte en schijnbaar onbegrensde verbeelding, had zich verwijderd van de oorspronkelijke dans van het leven. In plaats van te luisteren naar de harmonie om hem heen, koos hij ervoor om zijn eigen weg te banen. De mens, gedreven door eigenwijsheid en verlangen, begon te vechten tegen de natuurlijke orde. Hij schiep zijn eigen regels, zijn eigen normen, en legde ze op aan de wereld om hem heen. In zijn zoektocht naar macht en controle vergat hij echter dat hij ook slechts een bescheiden deelnemer was in het eeuwige spel van het leven. Nooit kende zijn geweten rust. Terwijl de andere wezens rustten onder de sterrenhemel, worstelde de mens met zijn innerlijke conflicten. Hij bouwde steden die de lucht verstikten, hij plunderde de Bronnen van de aarde zonder acht te slaan op de gevolgen. Zijn hart was zwaar, beladen met de last van zijn eigen keuzes. Toch was er hoop, want de natuur is veerkrachtig. De andere dieren in het bos observeerden de mens met mededogen. Ze wisten dat, ondanks zijn dwalingen, er ergens diep vanbinnen een verlangen was om terug te keren naar de eenvoudige wijsheid van de natuur. De vraag was of de mens ooit zou luisteren naar het fluisteren van de wind en de roep van zijn eigen natuur, en zo de harmonie herstellen die ooit verloren was gegaan.

Toelichting: Er wordt doorgaans aangenomen dat deze uitspraak een jammerklacht zou zijn. Hoe tragisch toch dat de vossen en de vogels een thuis hebben, maar de zoon des mensen niet. En de zoon des mensen, dat is dan in die opvatting de historische Jezus in zijn eenzame rol als de Christus, als de enige 'zoon des mensen.' Maar dit logion is in de samenhang van het Thomas Evangelie beslist geen jammerklacht. Het gaat hier over iets heel anders, namelijk dat we als 'een zoon des mensen', dat wil zeggen: als de hele mens die we allemaal kunnen worden, de moed zouden kunnen verzamelen om bewust spiritueel dakloos te zijn, dat we geen geloof of wat dan ook nodig hebben om te weten wat we hier op aarde te doen hebben. Dan zijn we gewoon en eenvoudigweg mens met de mensen. Dan is er geen wij en geen zij, dan zijn er geen gelovigen en ongelovigen.

Elke leer, elk geloof, elke ideologie, schept een onderscheid tussen 'wij' en 'zij': de joden en de niet-joden, de christenen en de heidenen, de proletariërs en de kapitalisten, de uitverkoren volgens 'ons geloof' en de verlorenen. Maar wie niet tot een 'wij' behoort, kent ook geen 'zij'. Wie nergens bij hoort, hoort overal bij.

Vanuit deze betekenis kunnen we ook opnieuw de teksten bekijken in het Nieuwe Testament. In Lucas 9:57-62 lezen we: "Terwijl ze hun weg vervolgden, zei iemand tegen hem: 'Ik zal u volgen waarheen u ook gaat.' Jezus zei tegen hem: 'De vossen hebben holen en de vogels hebben nesten, maar de Mensenzoon kan zijn hoofd nergens te ruste leggen.'" Hier waarschuwt Jezus iemand die hem wil volgen: pas op, wat ik je te bieden heb is geen nieuw geloof. Het is niet net zo'n geloof als wat je nu meent te moeten verlaten, zoals het geloof van je vaderen. Het heeft geen zin om het ene geloof te verlaten voor een ander geloof. Wat ik te bieden heb, zegt Jezus, is wezenlijk anders. Wil je mij volgen? Besef dan dat ik geen schuilplaats te bieden heb waarin je jezelf kunt verbergen, waarin je kunt vluchten voor jezelf, waarin je kunt ontsnappen aan je eigen verantwoordelijkheid, aan het gebod van de liefde in jezelf. Wie begrijpt waar het Jezus werkelijk om gaat verlangt niet meer naar een schuilplaats, zoals de vossen naar hun holen of als de vogels naar hun nesten. Juist niet.

Logion 87

Jezus zei: "Ellendig is het lichaam dat afhankelijk is van een lichaam. En ellendig is de ziel die afhankelijk is van deze twee."

In het rijk van de ontwaakten, waar de sluier van onwetendheid is opgetrokken, is de aanblik van slapenden een vreemd schouwspel. Het observeren van de ene slapende, die gedachteloos wordt geleid door een andere slapende, of het luisteren naar een dialoog tussen twee die nog in hun dromen verkeren, lijkt als het ware op het samenspel van twee gemaskerde figuren. Er heerst een sfeer van uiterlijkheden, als twee personen die praten zonder hun ware zelf te onthullen.

In deze wereld van schijnbare rust is de last van het geweten voelbaar, hoewel verstikt door het ongezonde verstand. Het geweten fluistert zachtjes, als een vergeten stem die smeekt om gehoord te worden. Maar in plaats van te luisteren naar deze innerlijke stem laten de slapenden zich leiden door oppervlakkige gedachten en vooroordelen, zoals gemaskerde dansers die worden meegevoerd op het ritme van een onzichtbare melodie. De ellende van het geweten, begraven onder lagen van zelfbedrog, wordt overschaduwd door het ongezonde verstand dat als een mist de helderheid vertroebelt. Het is een dans van misleiding, waarbij de waarheid wordt verdoezeld door de schaduwen van oppervlakkigheid.

In dit schouwspel van slapenden is de ontwaakte toeschouwer getuige van een paradox. Hij ziet de mensheid worstelen in een wereld van schijn, waarin de diepe stem van het geweten wordt overstemd door het vluchtige geroezemoes van het verstand. De vraag blijft hangen in de lucht van deze merkwaardige vertoning: wanneer zullen de slapenden ontwaken voor de waarheid die zich verschuilt achter de maskers van hun eigen illusies?

Toelichting: Deze cryptische uitspraak (vergelijk logion 112) minacht het sterfelijke lichaam, dat geboren wordt uit een ander lichaam. Het is het beste voor de ziel om zo onafhankelijk mogelijk te zijn van het lichamelijke leven. Als je afhankelijk bent van een ander persoon om je gelukkig te maken (je partner), zul je nooit gelukkig zijn. En als je een kind (een zuivere ziel)

hebt met deze persoon, zal die lijden onder de wervelwind van problemen van deze codependentie. Het is dwaas om je geluk in de handen van een ander mens te leggen. Dit logion gaat ook over slavernij. Van de slavernij aan het lichaam valt niet zo moeilijk in te zien wat daarmee hier bedoeld zou kunnen worden. Wie zijn handelen geheel laat bepalen door zijn lichamelijke driften kan wel de illusie hebben een vrij mens te zijn – ik doe lekker waar ik zin in heb en trek me nergens wat van aan – maar die is in werkelijkheid een speelbal van luimen en begeertes. En hoe aantrekkelijk dat misschien ook kan lijken, het is een zeer onvrije staat waar je beslist niet gelukkig van wordt. De sleutel tot het verstaan hiervan is de veelvuldige utspraak in Thomas dat we 'de twee één moeten maken'. Het gaat dus om het begrip 'de twee'.

In Thomas 22 zegt Jezus: 'Wanneer je de twee één hebt gemaakt (...) dan zul je binnengaan in het koninkrijk.' En in logion 106 zegt Jezus: 'Als jullie de twee één maakt, zul je een zoon van de mens worden.'

Het koptische woord dat in logion 22 en 106 vertaald is met 'de twee' vinden we ook hier in logion 87. Dus ook hier kunnen, en misschien wel móéten we dat zelfs vertalen met 'de twee'. En zeker ook wat de betekenis betreft dienen we de overeenkomst te zien. Goed, van de twee één maken is dus belangrijk. Thomas gaat over heelheid, omdat de mens in z'n heelheid deel is van de bron. En bij die heelheid hoort ook het lichaam. Maar hoe kun je nu als ziel slaaf zijn van 'de twee'? In de tijd van Jezus gaat er een grote invloed uit van het dualisme van Plato op het religieuze leven. En daar verzet dit logion zich tegen. Het is een sneer naar het dualisme van lichaam en ziel zoals dat door Plato werd gepopulariseerd, waarin 'de twee' juist wordt verheerlijkt, en zelfs als voorwaarde gesteld voor een zuiver spiritueel leven. Plato was een Griekse wijsgeer. Hij leefde zo'n 300 jaar v.Chr. in Athene. Zijn invloed op het zich in de eeuwen na Jezus vormende christendom is immens groot geweest. Plato verdeelde de werkelijkheid in twee zijnssferen: materie en geest. Dat is 'de twee' waar dit logion zich tegen keert. Alle materie is voor Plato minderwaardig, verachtelijk. Het geestelijke zag hij als het enig goede, ver boven de materie

verheven. Het lichaam van de mens behoort tot de zijnssfeer van de materie, en de ziel van de mens behoort tot de zijnssfeer van de geest, aldus Plato. Zo bracht hij een tweedeling aan tussen het lichaam van de mens – dat louter materie is – en de ziel van de mens – die zuiver geestelijk is. Hij bedacht zo 'de twee' waarvan dit logion nogal venijnig zegt dat je daar slaaf van kunt zijn.

Logion 88

Jezus zei: "De engelen en de profeten zullen naar jullie komen en jullie geven wat jullie al bezitten. Geef hun ook wat jullie bezitten, geef de dingen die jullie hebben en zeg onder elkaar: wanneer komen ze om hun eigen dingen te nemen?"

In de staat van ontwaken zullen boodschappers en profeten naar voren treden, gewapend met woorden die trachten te geven wat je innerlijk al bezit. Ze zullen zich bezighouden met het ontcijferen van de waarheid die je al kent, en trachten je te overtuigen van inzichten die reeds in jouw wezen verankerd zijn. Het kan verleidelijk zijn om aandachtig te luisteren naar hun stemmen, maar onthoud dat het essentieel is om standvastig te blijven en tracht niet te vergeten wat je in de diepste kern van jezelf weet.

De boodschappers en profeten, hoe goedbedoeld hun intenties ook mogen zijn, dragen zelf twijfels en onzekerheden met zich mee. Ze tasten in het duister, slechts fragmenten van het geheel begrijpend. Het is een paradoxale dans waarin zij trachten te delen wat ze niet volledig doorgronden. In deze fase van ontwaken is het van cruciaal belang om onvoorwaardelijk naar je eigen innerlijke stem te luisteren. Laat je niet verleiden door de overredingskracht van anderen. Jij draagt de sleutel tot je eigen begrip en groei.

Het pad van zelfontplooiing vereist moed en vastberadenheid. Terwijl je standvastig blijft in je eigen weten, kan het nuttig zijn om anderen uit te nodigen om hun eigen innerlijke stem te horen. Vraag je af wanneer zij zullen begrijpen dat de ware wijsheid zich niet alleen in woorden verschuilt, maar ook in de stille ruimte van zelfreflectie. Wellicht zullen zij ooit inzien dat de kracht om te begrijpen reeds in hen ligt, net zoals het in jou ligt.

Toelichting: Wanneer je hard werkt om te zuiveren, zul je krijgen wat je nodig hebt. Raak niet gehecht aan aardse dingen, wees bereid om ze op te geven. Spirituele tradities zijn een tweesnijdend zwaard. Je kunt erin gevangen raken, maar je hebt ze ook nodig voor de verlossing. De gevangenschap is niet een

eigenschap van de traditie, maar van de manier waarop je met een traditie kunt omgaan. Neem je die letterlijk, als een leer, als een geloof? Dan zal die traditie je doden.Maar om weer tot leven gewekt te worden, kan een spirituele traditie je tot grote steun zijn. Een spirituele traditie is op z'n best een spiegel waarin je je eigen, oorspronkelijke gelaat herkent. De beelden en de verhalen van een traditie kunnen een diep innerlijk verlangen in jou bevestigen, een verlangen dat je naar de eenheid met de bron kan leiden. Een spirituele traditie kan je steunen om dat innerlijke verlangen te herkennen en erop te vertrouwen. De engelen en de profeten, hier het beeld van een spirituele traditie, zullen je geven wat van jou is, als je op de juiste wijze, in vrijheid, met ze omgaat. En op jouw beurt zul je de traditie kunnen verrijken met je eigen ervaringen en inzichten: geef wat je zelf hebt.

Maar pas op: elke traditie verleidt je ook maar al te makkelijk tot een vast geloof waardoor je ontworteld kunt raken van je eigen ervaring. Dan ontneemt de traditie je wat van jou is. Wat van jou was, daarvan zullen ze zeggen: het is van ons. Wees daar dus op voorbereid als je je met een spirituele traditie in laat. Vertrouw op je eigen verlangen. Volg je eigen intuïtie. Doe op jouw manier je voordeel met de wijsheid die een traditie je kan bieden.

Logion 89

Jezus zei: "Waarom was je de buitenkant van de beker? Denk je niet dat degene die de binnenkant heeft gemaakt, dezelfde is die de buitenkant maakte?"

Waarom besteden velen onder jullie zoveel aandacht aan de buitenkant? Waarom zijn jullie zo bezig met het reinigen en verfraaien van jullie lichamen? Het innerlijke weerspiegelt het uiterlijke. Een gezond innerlijk resulteert in een gezond uiterlijk, terwijl een verstoord innerlijk zich manifesteert in een verstoord uiterlijk. Het lichaam fungeert als de spiegel van de ziel.Het is een intrigerende overpeinzing: wat bereikt men werkelijk door de buitenkant op te tooien? Schoonheid die slechts huiddiep zit, heeft weinig betekenis. De waarachtige gaafheid van iemand komt voort uit het innerlijke welzijn. Een zorgvuldig gemodelleerde buitenkant kan nooit de leegte of misvorming van het innerlijk compenseren.

In de huidige tijd tekent zich een treurig schouwspel af. De moderne mens, met zijn lichaam dat zowel van buiten als vanbinnen misvormd is, toont een armoedige aanblik. Ziekte wordt zichtbaar in zowel het uiterlijke voorkomen als in de diepste krochten van het innerlijk. Een verband is duidelijk: hoe ongezonder het uiterlijk, des te ongezonder het innerlijk. De opsmuk van het uiterlijk dient vaak als een façade, een masker om de innerlijke onvolkomenheden te verbergen.

In dit schouwspel van opgedofte buitenkanten rijst de vraag: hoeveel valt er werkelijk te verbergen? Hoe meer men tracht te verhullen, des te groter de innerlijke wanorde lijkt te zijn. Ware schoonheid en gaafheid ontstaan niet door uiterlijke schijn, maar door de diepgang van het innerlijke welzijn. Het pad naar werkelijke harmonie begint vanbinnenuit, en pas wanneer men zich bewust wordt van deze waarheid, kan echte transformatie plaatsvinden.

Toelichting: Dit citaat van Jezus zegt dat te veel mensen zich zorgen maken over hun uiterlijke verschijning, en zich nooit zorgen maken over de binnenkant. De Schepper heeft ons allemaal vanbinnen en van buiten geschapen en alles zou gereinigd moeten worden. De werkelijkheid is uiterst veelzijdig. Merkwaardig genoeg zijn er nogal wat tradities die

een deel daarvan proberen te verdonkeremanen. Ze splitsen dan gewoonlijk de werkelijkheid op in twee delen. Het ene deel noemen ze goed en het andere kwaad. Ze zijn dualistisch. Het christendom heeft bijvoorbeeld het menselijk lichaam in de verdomhoek geplaatst. Alleen het 'geestelijke' is daar goed. De westerse wetenschap heeft op zijn beurt argwaan geschapen tegen menselijke gevoelens en het denken verheerlijkt.

Dit logion laat weten dat geen enkel deel van de werkelijkheid kan worden buitengesloten. Dat is de essentie van non-dualisme. Niets van 'dat wat is' is in zichzelf goed of slecht. Het goede of kwade behoort niet tot een domein van de werkelijkheid, maar komt voort uit menselijke daden. Het is in het handelen van de mens dat het goede of kwade gestalte krijgt. Dat betekent ook dat de verantwoordelijkheid voor goed en kwaad bij mensen berust.

Logion 90

Jezus zei: "Komt tot mij, want mijn juk is licht en mijn gezag is mild. Jullie zullen rust vinden voor jezelf."

Keer naar binnen en staak de strijd met jezelf, want in die innerlijke strijd zal je uiteindelijk altijd de verliezer zijn. Het is een uitputtende onderneming om voortdurend te proberen iets anders te zijn dan wie je werkelijk bent, om voortdurend te trachten je innerlijke tegenstrijdigheden met elkaar in overeenstemming te brengen.De weg naar vrede en harmonie begint met zelfacceptatie. Omarm de complexiteit van wie je bent. Laat de spanning los en streef niet naar een onrealistisch ideaal. Erken dat je innerlijke conflicten een integraal deel zijn van jouw unieke reis.

De kracht ligt niet in het veranderen van wie je bent, maar in het begrijpen en omarmen van jouw eigenheid. Omhels jezelf met al je eigenaardigheden en ontdek de rust die voortkomt uit authentieke zelfaanvaarding. Het is een bevrijdende reis, waarin je niet langer vecht tegen de golven, maar leert te surfen op de stroom van jouw eigen wezen.

Toelichting: Als je anders wilt zijn dan je werkelijk bent, dan moet je voortdurend strijd tegen jezelf leveren. Maar wie met zichzelf samenvalt kan alle strijd tegen zichzelf staken, en met zichzelf in vrede leven. Dat slaat natuurlijk ook op het vorige logion, waarin werd gezegd dat het lichaam evengoed deel is van de eenheid als de ziel. Wie strijd levert tegen het lichaam, omdat het lichaam verachtelijk zou zijn en alleen het geestelijke goed, is gedoemd tot een levenslange strijd tegen zijn eigen menselijke natuur, met alle ellende van dien. En hier wordt natuurlijk ook de opvatting verworpen dat we in zonde geboren zouden zijn, zoals wordt gezegd in psalm 51. Die opvatting zou later leiden tot de opvatting van de erfzonde binnen het christendom.
Alle opvattingen over een zogenaamd menselijk tekort leiden de mens slechts af van zijn ware aard. Jezelf zijn kent geen strijd, geen negatief oordeel over jezelf, geen onderdrukking van welk menselijk aspect dan ook. Zelfrealisatie en daarmee ook het herstel van de eenheid met de bron, begint met zelfaanvaarding.

Logion 91

Zij zeiden tot hem: "Zeg ons wie je bent zodat wij in u kunnen geloven" Hij zei tot hen: "Jullie onderzoeken het aangezicht van de hemel en de aarde, maar jullie hebben degene die voor jullie staat, niet herkend en jullie weten hoe jullie dat moeten testen."

Beeld je in dat er iemand opstaat en verklaart dat hij verlicht is. In de zee van meningen en overtuigingen dringt de vraag zich op: hoe kan hij zijn authenticiteit bewijzen? Wie zou hij moeten zijn om geloofwaardig te zijn in de ogen van anderen? Hoe herkennen mensen zijn ware staat van verlichting? Het antwoord rust niet alleen op zijn woorden, maar op de resonantie van zijn wezen. De waarheid van zijn uitspraken zou niet enkel in zijn betoog moeten liggen, maar ook in de diepte van zijn handelen en het licht van begrip dat uit zijn ogen straalt. Ware verlichting is voelbaar, eerder dan enkel hoorbaar. De authentieke meester spreekt niet enkel met zijn mond, maar met zijn hele aanwezigheid.

De leerlingen, op zoek naar leiding, moeten hun innerlijke kompas vertrouwen. Ze moeten afstemmen op de frequentie van waarheid en oprechtheid, en de resonantie voelen die uitgaat van degenen die beweren verlicht te zijn. Het is geen kwestie van louter geloven wat gezegd wordt, maar eerder het herkennen van de waarheid die zich in stilte manifesteert.

In de zoektocht naar authenticiteit moeten de leerlingen niet alleen luisteren naar de woorden, maar ook naar de stilte tussen de woorden. Ze moeten hun intuïtie volgen, zich laten leiden door het innerlijke weten dat als een zachte bries fluistert wanneer de waarheid in nabijheid is. Zo, te midden van vele stemmen en beweringen, zullen ze de ware meester herkennen, niet door uiterlijk vertoon, maar door de innerlijke resonantie van wijsheid en waarheid.

Toelichting: De leerlingen willen een geloof. Ze willen dat Jezus vertelt wat ze zouden moeten geloven over hem. Ze willen misschien wel een god van Jezus maken, heel anders dan zijzelf, ver boven henzelf verheven, zodat ze hem op passende wijze zouden kunnen vereren. Maar dan zouden ze juist datgene wat in henzelf aanwezig is buiten zichzelf plaatsen, namelijk in het

beeld dat ze zo graag van Jezus willen maken. Maar het gaat Jezus niet om een geloof. Een geloof maakt maar al te makkelijk blind. Jezus wil die blindheid juist opheffen, Hij wil de leerlingen laten zien wat ís. Jezus wil niet dat ze een beeld van hem maken en in dat beeld gaan geloven. Hij wil dat ze in hem iets herkennen dat ook in henzelf aanwezig is.

Logion 92

Jezus zei: "Zoek en je zult vinden. Maar de dingen die je mij vroeg in eerdere dagen, die heb ik je toen niet verteld, en die wil ik je nu graag vertellen zodat je niet langer hoeft te zoeken."

De meester beweegt met voorzichtigheid, want de waarheid herken je vaak aan het ongemak dat het veroorzaakt wanneer je het hoort. Het is een onaangename ontdekking om te realiseren dat je misschien je hele leven in een soort van sluimer hebt doorgebracht. De ontwaking brengt een scherpe pijn met zich mee. Toch, als je deze waarheid deelt met anderen, stuit je vaak op weerstand. Mensen verkiezen vaak hun comfortabele slaap boven de ontwakende realiteit, tenzij ze gedwongen worden, met hun rug tegen de muur.

Het is een spel dat velen blijven spelen, zonder zelfs maar te overwegen of ze het zouden moeten spelen. De mensheid lijkt de voorkeur te geven aan de schijnveiligheid van het bekende spel boven de onzekerheid van de waarheid. Pas wanneer ze geconfronteerd worden met de harde realiteit van hun eigen keuzes, wanneer ze met hun rug tegen de muur staan en geen kant meer op kunnen, overwegen ze de mogelijkheid om te ontwaken.De meester begrijpt de tederheid van deze ontwakingsreis. Hij weet dat de waarheid vaak een bittere pil is, en daarom benadert hij het met zorg. Hij reikt uit naar hen die klaar zijn om te luisteren, die misschien ongemak voelen in hun slaap, maar zich nog niet bewust zijn van de bron ervan. Het is een subtiel spel van onthullingen, waarin de meester als gids dient voor degenen die de moed hebben om te kijken voorbij de illusies van het spel en de waarheid onder ogen durven te zien.

Toelichting: Zoek en je zult vinden. Een ware en wijze uitdrukking. Maar zij meenden het bij jou gevonden te hebben en hielden zelf op met zoeken. Het verlangen dat je eerst aanraakte, en dat je wilde laten ontwaken, werd wel herkend, maar je woorden deden niet wat je beoogde. Ze dachten dat jij het antwoord was op hun verlangen. In plaats van hen wakker te maken, susten je woorden hen opnieuw in slaap. En toen je verder wilde, zeggen waar het werkelijk om ging, keken ze

verbaasd. Ze geloofden toch in jou? Je was toch hun anker, hun zekerheid? Waarom moesten ze zich van jou losmaken? Nee, de geborgenheid die je hen verschafte willen ze niet kwijt. Liever dan zelf de verantwoordelijkheid voor hun leven op zich te nemen waar je hen toe wilde opwekken, liever dan te ontwaken en vrij te zijn, wilden ze alleen een andere droom van geborgenheid.

Logion 93

Jezus zei: "Geef geen heilige dingen aan de honden, opdat zij het niet op de mesthoop gooien. Werp geen paarlen voor de zwijnen opdat zij niet vergiftigen."

Deze woorden dragen een teerheid die gedeeld moet worden met de eigenwijzen, maar wees op je hoede. Als zij vasthouden aan hun pad van onwaarachtigheid, wees dan terughoudend. Ze kunnen deze woorden verdraaien en misbruiken voor hun eigen agenda. Als je merkt dat ze woorden proberen te manipuleren voor hun eigen gewin, wees dan niet terughoudend om afstand te nemen.

Soms is zwijgen een krachtige boodschap. Het is niet altijd noodzakelijk om de waarheid te delen met degenen die er niet klaar voor zijn, vooral als ze geneigd zijn om die te misbruiken. De waarheid blijft onveranderd, maar de interpretatie ervan kan variëren, afhankelijk van de ontvanger. Laat deze woorden een baken van inzicht zijn voor hen die openstaan voor groei, maar wees waakzaam voor degenen die proberen de waarheid te buigen naar hun eigen onwaarheden. Soms is de grootste wijsheid niet alleen weten wanneer je moet spreken, maar ook wanneer je moet zwijgen.

Toelichting: Geef vrijgevig, zonder voorwaarden. Help iedereen en verwacht niet dat je terugbetaald wordt. Verwacht geen terugbetaling voor gunsten die in het verleden zijn gegeven. En dat is een grote verleiding voor spirituele leraren. De zwijnen zullen dankzij jouw aanbidders hun kans schoon zien om macht te verwerven. Ze zullen zeggen dat ze je steunen, maar ze plaatsen zich tussen jou en de anderen, en oefenen zo in jouw naam macht uit over de goedgelovige honden. En als je verandert en groeit, zullen ze je isoleren en een eeuwige en onveranderlijke waarheid van je maken. En zo ben je voor iedereen onbereikbaar geworden. Maar hoe moet je je dan gedragen als je meent iets te zeggen te hebben wat er werkelijk toe doet? Vertel ze: wat je ziet ben je zelf. Leer ze en bemoedig ze in zichzelf te zoeken naar datgene wat ze in jou meenden gevonden te hebben. Zie het volgende logion.

Logion 94

Jezus zei: "Wie zoekt zal vinden en wie klopt zal binnengelaten worden."

Het pad naar de enge poort is er een van vastberaden zoeken, een reis die je tot het uiterste dwingt. Alleen zij die volharden in hun zoektocht, zonder halt te houden tot het einde, zullen de poort kunnen betreden. Maar wees gewaarschuwd, voorbij de poort is geen ruimte voor ballast; alles wat niet essentieel is, moet worden losgelaten. Het is een beproeving van de ziel, een tocht waarop je de overtollige lasten van overbodige bagage moet afwerpen. Slechts na het ontdoen van deze ballast zul je in staat zijn om door de enge poort te gaan. Hier, aan de drempel van het transcendente, is er geen plaats voor wat niet wezenlijk is. De deur staat open, maar niet voor hen die aarzelen of slechts oppervlakkig zoeken. Het is een uitnodiging voor diegenen die bereid zijn alles achter te laten wat hen tegenhoudt. Kloppen is overbodig, want de deur is altijd open voor degenen die zich volledig aan de zoektocht hebben toegewijd. Het is een uitnodiging tot bevrijding, maar alleen voor diegenen die de moed hebben om alles los te laten en onbevreesd de enge poort binnen te gaan.

Toelichting: Deze uitspraak was oorspronkelijk bestemd voor joodse oren. Want de uitspraak 'Wie zoekt zal vinden' valt geheel buiten het betekeniskader van Mozes. Hij is dus revolutionair anders en opent een nieuw perspectief. Het voornaamste kenmerk van het joodse geloof is trouw aan de wet van Mozes. In Deuteronomium zegt Mozes het overduidelijk. Wie zich aan de door god gegeven wetten houdt zal door God beloond worden met geluk en voorspoed. Wie zich niet aan de wetten houdt zal door God gestraft worden met ellende en narigheid. Maar deze tekst past ook niet binnen het christendom volgens Paulus, dat geheel op het geloof is gebaseerd. De verlossing kan binnen dat kader alleen verkregen worden door het geloof, en niet door te zoeken. Op eigen kracht, het eigen verlangen volgend, zoekend naar de zin van het bestaan, heet daar hoogmoed. Zelfs het geloof moet je geschonken worden, zoals dat in de Roomse kerk en binnen het protestantse

christendom in vele toonaarden is bezongen. Dit logion belooft dus iets heel anders. Buiten de wetten van Mozes, buiten het christelijke geloof, is er een spirituele weg die vertrekt bij jezelf. Maar waar moet je dan naar zoeken? Stel die vraag maar eens aan jezelf. Want er is in elk mens een vermoeden, een verlangen, een heimwee dat je, los van elk uiterlijk gezag, zal leiden op je spirituele pad als je de moed hebt om daarop, en alleen daarop, te vertrouwen. Dit logion biedt dus, naast de trouw aan de joodse wet en naast het geloof een derde spirituele mogelijkheid, de weg van de gnosis. Op die weg geldt: 'Wie zoekt zal vinden.'

Logion 95

Jezus zei: "Als je geld hebt, leen het dan niet uit tegen rente, maar geef het liever aan iemand van wie je het niet terugkrijgt."

Het pad van bevrijding begint met onvoorwaardelijke en definitieve afstand van bezittingen. Het is een reis van loslaten, waarin de last van materiële zaken wordt afgeworpen. Maar bedenk, het heeft weinig zin om deze last op de schouders van een ander te leggen. Het is geen daad van bevrijding als je simpelweg jouw bezittingen doorgeeft als een zware erfenis aan iemand anders.

Ware vrijheid komt voort uit het volledig loslaten van de ketenen die bezittingen vaak met zich meebrengen. Het is niet slechts het fysieke loslaten, maar ook het onthechten van de emotionele banden die aan materiële zaken zijn gekoppeld. Het is een bevrijding van de gehechtheid aan wat vergankelijk is en het omarmen van een eenvoudiger, onthecht leven. Het is verleidelijk om anderen te belasten met wat we niet langer wensen te dragen, maar dat is niet het ware pad van bevrijding. Het is een persoonlijke reis van afscheid nemen, een bewuste keuze om lichter te worden in zowel materie als geest. Het is niet alleen een daad van onthechting, maar ook een erkenning dat ware rijkdom niet te vinden is in bezittingen, maar in innerlijke vrijheid en vrede.

Toelichting: Rijkdom, geld, dat zijn in de gnostiek symboolwoorden voor gnosis. Wil je je medemensen daarover onderrichten? Doe dan zoals in het vorige logion werd gezegd: leer hun in zichzelf te zoeken en verlang geen zelfstreling als rente. Het evangelie van Filppus zegt het zo: "Wie een vrij mens geworden is door de kennis, is door de liefde een dienaar voor degene die de vrijheid der kennis nog niet kunnen dragen." De kennis stelt hen in staat om vrije mensen te worden. De liefde eigent zich niets toe, want waarom zou ze zich iets toe-eigenen? Alles is immers van haar? Ze zegt niet: 'Dat is van mij' of: 'Dit is van mij', maar ze zegt: 'Het is van jou'. Heb je iemand gesteund, bemoedigd, die diep in de put zat en die daarna het leven weer aankon? Zoek dan niet naar erkenning door die ander. Zorg dat die ander in zichzelf gelooft, niet in jou. Als je naar erkenning zou

zoeken, maak je die ander maar al te makkelijk afhankelijk van je. Misschien beseft die ander niet eens hoe belangrijk jij voor hem geweest bent, terwijl je je daarvan zelf wel bewust bent. Laat dat zo. Het mooiste is als die ander ervan overtuigd is zichzelf op eigen kracht gered te hebben, en jou verder niet nodig heeft. Geef vrijgevig zonder voorwaarden. Help iedereen en verwacht niet dat je terugbetaald wordt. Verwacht geen terugbetaling voor gunsten die in het verleden zijn gegeven.

Logion 96

Jezus zei: "Het koninkrijk van de Vader is als een vrouw die een beetje zuurdeeg nam, dit verborg in deeg en er enorme broden van maakte. Wie oren heeft om te horen, hore."

Net zoals zuurdesem het hele brood doordringt en het laat rijzen, doordringt het niet-geschapene de gehele schepping en doet het geschapene ontstaan. Het is een subtiel proces, vergelijkbaar met de stille werking van zuurdesem dat zijn invloed uitoefent op het deeg. De onzichtbare hand van het niet-geschapene is aanwezig in de essentie van alle creatie. In de diepte van het universum, waar tijd en ruimte samenkomen, verspreidt het niet-geschapene zijn invloed. Het is een kracht die niet beperkt is tot een specifieke hoek van het universum, maar doordringt in elke vezel van de schepping. Alles wat is, draagt de stempel van het niet-geschapene.

Net zoals het rijzen van brood een natuurlijk gevolg is van de doordringende werking van zuurdesem, zo ook is het ontstaan van het geschapene inherent aan de alomtegenwoordige kracht van het niet geschapene. Het is een subtiel samenspel van onzichtbare invloeden, een dans van het transcendente met het immanente, waarbij het niet geschapene voortdurend doordringt en vormgeeft aan de eindeloze variëteiten van creatie.

Toelichting: Soms wil je iemand wel helpen, met de allerbeste bedoelingen, maar die reageert daar niet op zoals je verwacht. Je doet oprecht je best, maar je ziet geen resultaat. Heb geduld. Veranderen gaat langzaam. Een bemoedigend woord, nu gesproken, kan soms pas jaren later verstaan worden. God heeft zaden in ons allemaal geplant. Met de tijd en vrije wil 'groeien' en in staat zijn om te transcenderen in hemelse wezens.

Logion 97

Jezus zei: "Het koninkrijk van de Vader lijkt op een vrouw die een kruik vol meel droeg, nog een heel eind van huis. Het handvat van de kruik brak en het meel stroomde achter haar op de weg. Ze had niets gemerkt. Toen ze thuiskwam zette ze de kruik neer en zag dat hij leeg was."

Stel je voor dat de mens als een oude kruik is, gevuld met een veelheid aan gedachten, emoties en dualiteiten. Deze kruik draagt de last van een innerlijke tegenstelling, een verschil tussen binnen en buiten. Om tot ontwaken te komen, moet de mens deze kruik leegmaken, zich ontdoen van alles wat oneigenlijk is. Leegmaken is als het gieten van helder water in een beker, waarbij elke druppel die niet bijdraagt aan de zuiverheid, wordt verwijderd. Zo moet de mens zijn hoofd leegmaken, een proces vergelijkbaar met het opruimen van een kamer vol rommel. Elke overbodig gedachte en elke overtollige emotie moet worden verwijderd, net zoals ongewenste voorwerpen uit een volle kamer worden verwijderd.

Denk aan het hoofd als een heldere luchtballon, zwevend in de onbegrensde hemel. Alleen wanneer deze ballon wordt ontdaan van ballast, kan hij moeiteloos stijgen. Zo ook moet de mens zijn hoofd ontdoen van de zware last van innerlijke tegenstellingen. Het is als het loslaten van kleurrijke ballonnen, elke gedachte en emotie die niet bijdraagt aan het lichte opstijgen wordt zorgvuldig losgelaten. Ontwaken is als het openen van een deur naar een kamer waarvan men niet wist dat die bestond. Deze deur kan alleen worden gevonden als de kruik is leeggemaakt, als de ballast is losgelaten, en als de ballonnen van gedachten en emoties zijn opgestegen. Het is een reis naar het innerlijke, waar de leegte niet leeg is, maar vervuld van de zuiverheid van het ware zelf. De mens is als een reiziger op een bergpad, beladen met een zware rugzak gevuld met gedachten en emoties. Deze last weegt als een loden wolk, ontstaan uit het verschil tussen de innerlijke wereld en de uiterlijke schijn. Het pad naar ontwaken begint met het besef dat deze rugzak moet worden geleegd.

Stel je voor dat het hoofd van de mens als een oude kamer is, volgestouwd met meubels en snuisterijen die niet langer dienstbaar zijn. Het leegmaken van deze ruimte is als het opruimen van rommel die de helderheid van de kamer verduistert. Alleen door deze overbodige ballast te

verwijderen, kan het licht van ware zelfontplooiing binnenstromen. Het is als het omwoelen van de aarde in een verwaarloosde tuin, waar de wortels van gedachten diep geworteld zijn. Alleen door te schoffelen en te wieden, door het verwijderen van het onkruid van onnodige gedachten en emoties, kan de vruchtbare bodem van bewustzijn opnieuw worden blootgelegd.

Ontwaken is als het openen van een venster in een bedompte kamer, waarna frisse lucht en helderheid binnenstromen zodra de gordijnen van innerlijke verwarring zijn opgetrokken. Alleen wanneer het hoofd helemaal leeg is van overtollige gedachten en emotionele ballast, zal de mens ontwaken als een ontdekkingsreiziger die plotseling een adembenemend panorama ontdekt. Het is een reis van ontdoen, een pelgrimage van zelfontwikkeling. Alleen wanneer de last van het oneigenlijke is afgeworpen, zal de mens ontwaken tot de ruimte van innerlijke stilte en helderheid. Het is een reis van lichter worden, van bevrijding, waarbij de ware essentie van het zelf schittert als de zon die doorbreekt na een lange nacht.

Toelichting: Dit logion is een beeld van een vrouw die op weg is, spiritueel gezien. De vrouw is in de oudheid vaak het symbool van de menselijke ziel, zie ook de toelichting bij logion 105. De vrouw draagt op haar rug een kruik vol met beelden, dogma's, leerstellingen en wat al niet. Het is een zware last, en niet bepaald het lichte juk van Thomas 90. Ze was nog ver van huis, zegt dit logion, ze was dus nog afgescheiden van zichzelf en van de bron. Maar op haar spirituele pad gebeurde er onderweg iets. De greep die de beelden, de dogma's en de leerstellingen op haar hadden, verslapte, en zonder dat ze het zelf in de gaten had, liet ze die los. En toen kwam er een moment waarin ze plotseling voelde dat ze samenviel met zichzelf. Ze is thuisgekomen, één met de bron. En haar kruik is leeg. Die hoeft ze dus voortaan niet meer met zich mee te dragen. Ze is vrij.

Logion 98

Jezus zei: "Het koninkrijk van de Vader is als een man die een machtig persoon wilde doden. Hij trok zijn zwaard en stak het in de muur, om zich ervan te verzekeren dat zijn hand sterk zou zijn. Toen doodde hij de machtige."

Het begrip ego kennen we vanuit allerlei esoterische leerstelsels. Daarin treffen we meestal de goede raad aan om ons zelf ergens van te verlossen. Daar zit wel wat in, maar het is toch ook een heel dubieus advies: jezelf op de proef stellen om te zien of je de kracht hebt om het avontuur tot een goed einde te brengen.

Stel je voor dat het ontwaken als een nieuw ontdekte kleur is die zich langzaam mengt in het palet van je leven. Het is als de eerste zonnestralen die de ochtendhemel binnendringen, en voordat je de wereld met je nieuwe perspectief deelt, is er een moment van bezinning. Laat het ontwaken bezinken, als de rustige neerdaling van de avondmist. Begrijp de impact ervan op degenen die nog steeds slapen, want voor diegenen is het moeilijk te vatten dat ze dromen terwijl ze denken wakker te zijn. Het is als proberen iemand wakker te schudden die gelooft dat hij al is ontwaakt.

Oefen als een vaardige kunstenaar, telkens opnieuw, de penseelstreken om het bewustzijn te verfijnen. Oefen als een muzikant die zijn instrument beheerst, elke noot in harmonie met de groeiende melodie van zelfrealisatie. Woeker met je talenten zoals een tuinman zorgdraagt voor kostbare bloemen, elk talent is een kleurrijke bloem die bijdraagt aan de schoonheid van het geheel. Als je het spel van ontwaken volledig begrijpt, treed dan naar buiten als een bedachtzame danser op het podium van het leven. Maar wees behoedzaam, als een voorzichtige gids in een onbekend bos. Realiseer je dat niet iedereen hetzelfde pad bewandelt en dat sommigen nog steeds gevangen zitten in hun eigen dromen. Laat je ontwaken een bron van inspiratie zijn voor hen die klaar zijn om te luisteren, een baken van licht in de duisternis van onwetendheid. Want pas wanneer je ontwaakt bent, kun je degenen die nog slapen, met liefdevolle zorg helpen om de weg naar bewustzijn te vinden.

Toelichting: Dit logion gaat over de confrontatie met de schaduw. Het ego, 'een machtig iemand', moet gedood worden wanneer het zijn eigen, onafhankelijke leven leidt, los van het zelf. Dat is niet makkelijk. Dan moet je 'in je eigen huis', het zwaard des onderscheids trekken. En daarmee de confrontatie aangaan met je schaduw, je vermeende slechtheid. Daar heb je moed voor nodig. Je moet er sterk voor zijn, en durven vertrouwen op de uitkomst. De lemen muur is het symbool van de afgescheidenheid van ego en zelf. Door die muur moet je het zwaard steken om het ego te doden. Let wel: de muur hoeft niet weg. De muur moet doorboord worden. Het verschil tussen ego en zelf hoeft niet te worden opgeheven, maar wel het eigen bestaan van het ego, de afgescheidenheid van het ego los van het zelf.

Logion 99

Zijn leerlingen zeiden tot hem: "Uw broers en uw moeder staan buiten." Hij zei tegen hen: "Zij die hier die de wil van mijn Vader doen, dat zijn mijn broers en mijn moeder. Zij zijn het die het koninkrijk van mijn Vader zullen binnengaan."

In het grote theater van het leven, waar iedereen een rol speelt, zijn je ware verwanten degenen met wie je een diepe zielsverwantschap deelt. Het zijn de geestverwanten die resoneren met jouw innerlijke melodie, een harmonie die verder reikt dan de grenzen van bloedverwantschap. Voor de rechtvaardige is de ware familie samengesteld uit gelijkgestemden, zij die dezelfde waarden en principes delen. De rechtvaardigen vormen de kern van deze spirituele familie, waar de banden sterker zijn dan bloed. Het is een gemeenschap van gelijken, gedreven door een gezamenlijk streven naar gerechtigheid en integriteit. Het is als een tuin van gelijkgestemde zielen, elk individu een unieke bloem die bijdraagt aan de pracht van het geheel. In deze tuin van geestverwanten bloeien de deugden diep geworteld en verspreidt de geur van eerlijkheid zich als een bedwelmende geur.

Zoals sterren aan de nachtelijke hemel die samenkomen in een patroon van verbondenheid, vormen geestverwanten de sterrenbeelden van je ware familie. Het is een kosmische dans waarin zielen in harmonie resoneren en de rechtvaardigen samen een schitterende constellatie vormen. In deze wereld van verwanten, gebonden door gedeelde idealen, wordt de betekenis van familie herschreven. Het is niet langer beperkt tot bloedbanden, maar omvat een diepere verbondenheid van geest en ziel. Het is een familie die is gevormd door keuze, waarin geestverwanten elkaar vinden en samen een waarachtige gemeenschap van rechtvaardigheid vormen.

Toelichting: Het sleutelwoord hier is 'buiten'. Buiten en binnen dus, daar gaat het om. De broers en de moeder die buiten staan, zijn natuurlijk niet de echte broers en moeder van Jezus. Het zijn de mensen die weliswaar goed hebben geluisterd naar Jezus, maar nu zijn leer alleen maar herhalen. Ze staan nog steeds

'buiten'. Anderen hebben de woorden van Jezus in hun hart bewaard. Ze hebben niet alleen met hun hoofd geluisterd, maar ook met hun hart. Het heeft ze werkelijk veranderd. Die mensen zijn 'binnen'. Dat zijn de echte broers en moeders – en zusters – van Jezus. Zij hebben in zichzelf ervaren waar de woorden van Jezus over gaan. Niet als een gedachte, maar als het ontwaken van een innerlijk weten.

Logion 100

Zij lieten Jezus een goudstuk zien en zeiden tot hem: "De mannen van de keizer vragen ons belastingen." Hij zei tot hen: "Geef aan de keizer wat van de keizer is, geef aan God wat van God is en geef mij wat mij is."

In het schouwspel van het leven, waarin de regels niet altijd rechtvaardig zijn, is het soms noodzakelijk om het spel van schijnbare normaliteit mee te spelen. Als een acteur op het toneel van onrechtvaardigheid, is het van belang om niet de rol van martelaar aan te nemen, maar eerder te begrijpen dat jouw vrijheid beperkt wordt door de onverdraagzaamheid van zij die nog slapen.

Laat je niet verleiden tot een strijd met hun eigen wapens, want dat is een weg die enkel leidt tot meer conflict en verdeeldheid. In plaats daarvan, ontwapen hen met de kracht van eerlijkheid. Geef toe aan de schijn, doe wat zij van je verlangen, maar blijf standvastig in je innerlijke waarheid. Realiseer je dat zij handelen vanuit onwetendheid, niet beter wetende dan de beperkte realiteit die zij hebben omarmd.

Als een spiegel weerkaats je hun verwachtingen, maar behoud je innerlijke integriteit. Blijf trouw aan je eigen principes en eer, zelfs te midden van de schijnbare beperkingen die hen kenmerken. Het is een delicate dans, waarbij je meegaat in hun spel zonder jezelf te verliezen. Besef dat zij, verblind door hun onwetendheid, handelen naar wat zij denken dat juist is. Het is niet aan jou om hen te beoordelen, maar om hen te begrijpen. Onderzoek hun drijfveren zonder oordeel, en in dat begrip vind je de kracht om standvastig en eerlijk te blijven, zelfs te midden van de schijnbare beperkingen die zij jou opleggen.

Uiteindelijk is het een balans tussen meespelen in het spel van de wereld, zonder je innerlijke waarheid te verloochenen. Door eerlijkheid te omarmen, ontwapen je de wereld om je heen en behoud je de vrijheid van je eigen geest, ongeacht de beperkingen die anderen proberen op te leggen. Het is een subtiele daad van verzet, een innerlijke revolutie die de ware kracht van eerlijkheid onthult.

Toelichting: De keizer, die de wereldlijke autoriteit vertegenwoordigt, staat voor de positieve aangeleerde

houdingen, God is het aangeboren volwassen zelf en Jezus is het aangeboren herstelproces. Fraai is hier de derde mogelijkheid: 'geef mij wat mij is'. Een munt heeft twee kanten, hij is dualistisch. Maar Jezus verwijst hier naar de non-dualistische eenheid in zichzelf, die ieder mens in zichzelf kan bewerkstelligen.

Logion 101

Jesus zei: "Wie niet zoals ik zijn vader en zijn moeder heeft gehaat (lees: opzij heeft gezet), kan geen leerling van mij worden. En wie zijn vader en moeder net zo heeft liefgehad als hij mij heeft liefgehad, kan geen leerling van mij zijn. Want mijn moeder gaf mij leugens, maar mijn ware moeder gaf mij het leven."

Heb lief, niet omdat ze perfect zijn, maar omdat ze menselijk zijn. Als ouders hebben ze je gekregen uit het paradijs van onschuld, en ze hadden de beste bedoelingen om je voor te bereiden op de wereld. Ze hebben je geleerd over goed en kwaad, niet omdat ze je wilden beperken, maar omdat ze zelf vastzaten in de dogma's van anderen. Begrijp dat ze nooit hebben geleerd zelf na te denken, dat ze de woorden van anderen, die ze als hoger en knapper beschouwden dan henzelf, hebben omarmd. Ze hebben je gevoed met de kennis die ze konden vinden, zonder zich bewust te zijn van de mogelijkheid om verder te kijken dan de grenzen van hun eigen begrip.

Nu is het jouw tijd om te groeien, om je eigen licht te vinden. Het is een reis van zelfontplooiing, waar je de denkbeelden van je ouders eert, maar ook de ruimte neemt om je eigen kleur toe te voegen aan het palet van het leven. Neem afstand, maar doe dat met liefde, met begrip voor de menselijkheid van hen die je hebben gevormd, en zoek naar de waarheid die resonant is met jouw eigen ziel.

Toelichting: Het verleden bestaat alleen nog in je eigen verbeelding. Het verleden kan je desondanks gevangenhouden, zeker als je daaraan een stellig beeld van jezelf ontleent, bijvoorbeeld als slachtoffer, en als in je verbeelding van het verleden nog allerlei mensen rondlopen met stellige oordelen over jou.

Als je 's ochtends opstaat stap je meteen weer in dat verleden. Je herinnert je hoezeer je ooit gekwetst bent, en alle treurige gevoelens komen weer tevoorschijn. Zo wordt ook deze dag weer een droefenis, net als gisteren en eergisteren en vele dagen daarvoor. In werkelijkheid herschep je elke dag op deze

manier weer hetzelfde beeld en dezelfde gevoelens. Het is een existentiële tredmolen waarin je elke dag weer opnieuw hetzelfde verhaal over jezelf aan jezelf verteld. En elke dag voel je je weer de tragische figuur uit je eigen verhaal over het verleden. Je vader en moeder haten staat hier voor het loslaten van het verleden. Dat heeft niets te maken met je werkelijke ouders, zeker niet zoals ze in het hier en nu zijn. Maar in het elke dag herhaalde verhaal over jezelf kunnen wel een tweetal mensen voorkomen die in dat verhaal de rol spelen van je echte ouders. Al die dagelijks gekoesterde beelden uit het verleden kunnen je zo de rest van je leven blijven achtervolgen. Merkwaardig genoeg blijf je op deze manier juist gehecht aan je ouders, terwijl je misschien denkt dat je ze heb losgelaten. Maar echt loslaten betekent hier dat je je eigen vastgeroeste beelden van je ouders moet loslaten, niet je ouders zelf. Daarna kun je op een nieuwe manier een relatie opbouwen met je werkelijke ouders. Nu niet meer vanuit je gekwetste zelfbeeld, als slachtoffer, maar als vrije volwassene. Stel je voor dat je opgroeit in de schaduw van de overtuigingen van je ouders, als een jonge plant die is geplant in de grond van hun denkbeelden. Maar nu is het tijd om jezelf los te maken, om afstand te nemen van de wortels die niet langer dienstbaar zijn aan jouw groei. Neem afstand. Niet uit ondankbaarheid, maar uit noodzaak om je eigen weg te vinden. Je ouders hebben met goede bedoelingen gehandeld, als tuiniers die hun zaailing wilden laten opgroeien tot een sterke boom. Echter, ze wisten niet dat de aarde waarin ze je geplant hebben, niet altijd vruchtbaar is voor jóúw unieke bloei.

Logion 102

Jezus zei: "Wee de Farizeeën, want zij zijn als een hond die slaapt in de kribbe van het vee. Zelf eet hij niet, noch laat hij het vee eten."

In het rijk van geestelijk leiders, waar zij de rol van gids op zich nemen, kan het pad dat zij bewandelen vaak kronkelig en duister zijn. Wee degenen die denken de waarheid te bezitten, terwijl ze zichzelf verstrikt hebben in de schaduwen van tegenstrijdigheden. Deze leiders, hoewel belast met de taak om anderen te leiden, dwalen zelf in een doolhof van onzekerheden. Ze hebben het rechte en het eenvoudige pad verdraaid tot een dwaalspoor, terwijl ze onwetend hun kudde trachten te gidsen. In hun zoektocht naar rechtvaardigheid, verhinderen ze hun volgelingen om zelf rechtvaardig te worden, verstrikt als ze zijn in hun eigen onrechtvaardigheden.

Voortdurend jongleren ze met de tegenstrijdigheden tussen hun leer en hun leven, hun daden vaak in conflict met de idealen die ze prediken. Ze proberen krampachtig hun geloof aan te passen aan de tijd, als een timmerman die wanhopig tracht een gammel bouwwerk te ondersteunen. De leiders, hoewel ze zichzelf beschouwen als dragers van het licht, zijn vaak gehuld in duisternis. Ze hebben de verlichting niet gevonden in hun eigen zoektocht, en daardoor blijven hun volgelingen in de schaduw van onwetendheid. Ze kunnen anderen niet verlichten, want ze hebben het licht nog niet zelf ontdekt. In hun slapende staat proberen ze anderen te wekken, maar zonder zelf ontwaakt te zijn blijven ze steken in de droom van hun eigen dwaling. Wee de geestelijk leiders, want zij hebben de verantwoordelijkheid om anderen te leiden, maar al te vaak leiden ze hen op een pad dat ze zelf niet volledig begrijpen. In hun zoektocht naar waarheid en rechtvaardigheid blijven ze haperen in het web van hun eigen innerlijke strijd.

Toelichting: IJdele religiositeit leidt tot uithongering en uiteindelijk tot de spirituele ondergang van zowel de geestelijkheid als de leken. De Farizeeën bewaken het voedsel in de voerbak als trouwhartige waakhonden, maar in hun overijverige toewijding aan de leer vergeten ze helemaal

waartoe het spirituele voedsel dat ze bewaken dient: om gegeten te worden. Als de ossen op de voerbak afkomen om te eten, beginnen ze heftig te blaffen. Die arme dieren zullen dus omkomen van de honger. Maar zelf eten ze ook niet, dus gaan ze ook dood.

Opvallend is de mildheid waarmee Jezus hier over de Farizeeën spreekt. Dat is een opmerkelijk verschil met het Nieuwe Testament waar de Farizeeën uiterst negatief worden neergezet. Hier wordt verteld hoe Jezus ziet hoe ze oprecht hun best doen, maar juist daardoor de plank helemaal misslaan en hoe ze niet alleen hun medemensen, maar ook zichzelf tekort doen. Dat wekt bij Jezus mededogen op, en geen vijandschap.

Logion 103

Jezus zei: "Gezegend is de man die weet waar de rovers binnenkomen, zodat hij waakzaam kan zijn, kan opstaan en zich bewapenen voor zij binnendringen."

Stel je voor dat je, na een reis van zelfontplooiing, opnieuw mens bent geworden. In deze staat van hernieuwde menselijkheid ben je als een ongrijpbare wind die door de argumenten en redeneringen van je tegenstanders waait. Je ziet glashelder de zwakheden en tegenstrijdigheden in hun betogen en bent daardoor onaantastbaar. Je draagt geen zwaard van verdediging, want je hebt ontdekt dat de ware kracht ligt in ontwapenende eenvoud. In plaats van jezelf te wapenen, ontwapen je anderen met de helderheid van je inzicht. Het is als een glimlach die de scherpte van conflicten verzacht, als een bries die de hitte van tegenstand tempert.In deze staat van onaantastbaarheid hoef je niet te leunen op theorieën of denkbeelden van anderen. Je draagt de zekerheid in jezelf, als een innerlijk kompas dat je leidt zonder de noodzaak van externe referenties. Het is alsof je een bron van wijsheid hebt ontdekt die diep in jezelf ontspringt.

Je bent niet langer van je stuk te brengen door de turbulenties van de wereld, omdat je de rust hebt gevonden in je eigen wezen. Als een rots in de branding weersta je de golven van tegenstand, omdat je innerlijke kracht stevig geworteld is. Als je weer mens bent geworden in deze staat van ongrijpbaarheid, ben je als een spiegel die de waarheid weerspiegelt zonder filter. Je hebt de noodzaak van complexiteit achter je gelaten en omarmt de eenvoud van puur mens-zijn. Het is een staat van zijn waarin je niet langer gevangen zit in de illusies van de wereld, maar zweeft boven de dualiteiten met een serene gemoedsrust.

Toelichting: De dieven, dat zijn de gedachten en degenen die je willen beroven van je eigenheid en je tot slaafse volgeling willen maken, oftewel: de bandieten zijn de aangeleerde zelfdestructieve houdingen. Wanneer je je hiervan bewust bent, kan je jezelf wapenen met aan te leren constructieve houdingen.

Het is trouwens goed om te beseffen hoe de dieven je zullen proberen te beroven. Ze zullen inbreken op de momenten waarop je je onzeker voelt, wanneer twijfelt of je op de goede

weg bent, wanneer je eenzaam bent, of wanneer je een smartelijk verlies geleden hebt. Dan zullen ze met een heilsboodschap proberen jou zover te krijgen dat je vrijwillig je vrijheid opgeeft en zich aan hen bindt.

Logion 104

Zij zeiden tot hem: "Kom, laten we vandaag bidden en vasten" Jezus sprak: "Wat is dan de zonde die ik heb begaan of waarin ben ik in overtreding geweest? Wanneer de bruidegom uit het bruidsvertrek komt, dán moeten zij vasten en bidden."

Stel je voor dat er een tijd in je leven komt waarin de eenvoud die je ooit koesterde, lijkt te vervagen. Het is alsof je een pad hebt betreden dat je weg voert van de helderheid van simpliciteit en je begint een gespleten leven te leiden. In deze momenten van innerlijke tweeslachtigheid wordt vaak geadviseerd om te vasten en te bidden, als een soort spirituele remedie.

Vasten en bidden, zo wordt gezegd, zijn rituelen voor de slapenden. Het zijn handelingen die gepaard gaan met de hoop op heling en het herstellen van de innerlijke harmonie. Maar wat als deze praktijken, hoe oprecht ook uitgevoerd, niet de oplossing blijken te zijn voor de gespletenheid die je ervaart? Het vasten lijkt als een tijdelijke onthouding van het fysieke, een poging om de innerlijke onrust te kalmeren door externe verleidingen te vermijden. Maar wat als de ware worsteling binnenin ligt, in de complexiteit van gedachten en emoties die niet eenvoudigweg kunnen worden weggevaagd?

En dan het bidden, als een roep om begeleiding en helderheid. Maar wat als de antwoorden niet buiten jezelf liggen, maar diep vanbinnen moeten worden gevonden? Bidden in de hoop op verlichting, maar vervolgens ontdekken dat de echte verlichting ligt in het begrijpen van je eigen innerlijke landschap. Het is alsof je, te midden van de rituelen van vasten en bidden, tot de realisatie komt dat ware eenvoud niet gevonden wordt in externe handelingen, maar in het herstel van de innerlijke eenheid. Misschien is de weg naar helderheid niet een pad van ontbering, maar eerder een innerlijke reis van zelfreflectie en begrip.

Dus, te midden van de tumult van een gespleten leven, kan het zijn dat de ware remedie niet ligt in externe praktijken, maar in het terugkeren naar de eenvoud van zelfinzicht. Misschien is het moment van ontwaken niet te vinden in rituelen, maar in het herkennen van de waarheid die al diep vanbinnen wacht om ontdekt te worden.

Toelichting: Vasten, bidden zijn oefeningen voor mensen die nog geen eenheid met God hebben bereikt. De onverloste staat van de mens komt niet voort uit zonde, maar uit afgescheidenheid.

De bruidegom, de man, staat gewoonlijk symbool voor het handelen in de wereld. De bruid, de vrouw, is meestal het symbool van de ziel. De dieven in de nacht streven ernaar om een scheiding tussen die twee tot stand te brengen, zodat je in de wereld en je ziel niet meer met elkaar verbonden zijn. Je kunt ook zeggen, zoals bij logion 98, dat het ego en het zelf van elkaar gescheiden zijn, of dat je persoonlijke natuur en je Christus-natuur niet verbonden zijn. Hier spreekt men over de bruid en de bruidegom. Het zijn verschillende termen voor hetzelfde proces.

Logion 105

Jezus zei: "Iedereen die de vader en de moeder kent, die zal een kind van een hoer genoemd worden."

Stel je een individu voor, gevormd door de lessen van zijn ouders. Hij leunt op wat hem geleerd is. Zijn leven lijkt doordrenkt met ongeluk, en hij verschuilt zich achter de schaduw van een jeugd getekend door tegenslagen. Hij rechtvaardigt zijn daden door te wijzen op een ongelukkige jeugd, en in dat excuus ontslaat hem van de verantwoordelijkheid voor zijn eigen levenspad. Deze persoon lijkt gevangen te zitten in de ketenen van het verleden, vasthoudend aan de overtuigingen en patronen die hem zijn aangereikt. Als een marionet lijkt hij te dansen op de touwtjes van zijn jeugd, zonder de vrijheid te zien die ligt in het nemen van zijn eigen verantwoordelijkheid.

Maar wat als hij de waarheid onder ogen zou zien? Wat als hij zich zou realiseren dat hij, hoezeer zijn jeugd ook gevormd mag zijn door ongeluk, niet langer gebonden hoeft te zijn aan die geschiedenis? Het is alsof er een sleutel is tot bevrijding die hij zelf in handen heeft, een sleutel die de deur opent naar persoonlijke verantwoordelijkheid. Het pad van verantwoordelijkheid nemen voor zijn eigen leven lijkt in eerste instantie misschien overwoekerd door de schaduwen van het verleden, maar het is een pad dat hij kan betreden. Hij hoeft niet langer de last van een ongelukkige jeugd te dragen als rechtvaardiging voor zijn daden.

In plaats daarvan kan hij als een phoenix oprijzen uit de as van het verleden en zijn vleugels uitslaan naar een nieuw begin. Het is een reis van zelfontplooiing, waar hij zijn eigen keuzes maakt, zijn eigen waarden vormgeeft en de architect wordt van zijn eigen geluk.

Dus, te midden van de schaduwen van het verleden, kan deze persoon beseffen dat zijn levensverhaal niet vastligt. Hij heeft de kracht om zijn eigen hoofdstukken te schrijven, om de pen vast te houden en zijn eigen pad te bepalen. Het is een reis naar zelfstandigheid, een reis naar het nemen van verantwoordelijkheid en het omarmen van de vrijheid die komt wanneer men beseft dat het nooit te laat is om het roer om te gooien.

Toelichting: Het woord 'hoer' behoeft hier eerst uitleg. De maagdelijkheid is maar een van de symboolwoorden

waarmee een toestand van de ziel wordt beschreven die voorwaarde is voor de geboorte van de Christus in ons. Worden als een kind, naaktheid, leegheid, zijn vergelijkbare symbolen, die reeds zijn besproken in verschillende logions. Worden als een kind in logion 4. Naaktheid in logion 21 en 37. De armoede van geest en leegheid in logion 54. Als je ziel dus maagd is geworden, kan de Christus in je geboren worden, het besef van het transpersoonlijke deel van ons bewustzijn, de Christus-natuur, zie de proloog van het Thomas Evangelie. Als de ziel ook na de geboorte van de Christus maagdelijk blijft, zal er na verloop van tijd een hechte verbintenis ontstaan tussen de maagdelijke moederziel van de mens en de Christus.

Logion 106

Jezus zei: "Wanneer jullie de twee tot één maken zullen jullie mensenzonen worden, en wanneer jullie zeggen: 'O berg verplaats je', dan zal hij zich verplaatsen."

Stel je voor dat je, na een innerlijke strijd met de tegenstrijdigheden in jezelf, eindelijk de harmonie vindt die je zocht. Het is als het oplossen van een complexe puzzel waarvan de stukjes lange tijd niet op hun plek wilden vallen. Nu, op een gegeven moment, komen de conflicten tot rust en overstijg je het schizoïde bestaan dat je gevangenhield. In dit moment van innerlijke bevrijding voel je de last van dualiteit van je afglijden. Het is als het neerdalen van een zware mist die helderheid brengt aan je innerlijke landschap. Je hebt de innerlijke strijd beëindigd, en als resultaat ben je weer mens geworden.

Nu, als een mens in volle bloei, lijkt de wereld voor je open te liggen. Je voelt een hernieuwde kracht, een zelfvertrouwen dat voortkomt uit het begrijpen en accepteren van jezelf. De wereld lijkt nu niet langer een strijdtoneel, maar eerder een podium waarop je jouw authentieke zelf kunt laten schitteren.

Je kunt de hele wereld aan, niet omdat de wereld veranderd is, maar omdat jij dat hebt gedaan. Je hebt jezelf bevrijd van de innerlijke ketens die je gevangen hielden. Het is als het openen van deuren die eerder gesloten bleven, omdat je nu in staat bent om vol vertrouwen door het leven te gaan.

In dit moment van transformatie besef je dat het overwinnen van de tegenstrijdigheden in jezelf niet alleen een persoonlijke triomf is, maar ook een sleutel tot het ontsluiten van de schatkist van het menselijk potentieel. Je hebt je eigen grenzen verlegd en ontdekt dat er kracht schuilt in het omarmen van je eigen complexiteit.Nu, als een mens die zijn schizoïde bestaan heeft overstegen, kijk je vooruit met een nieuw perspectief. Je hebt geleerd dat ware kracht niet ligt in het onderdrukken van conflicten, maar in het omarmen en begrijpen ervan. Het is een reis van zelfontplooiing die heeft geleid tot een staat van innerlijke eenheid, waardoor je met hernieuwde moed en wijsheid de wereld tegemoet treedt.

Toelichting: Dit is een aanvulling op het vorige logion. Daar werd gesproken over 'een zoon van een hoer'. Hier wordt nog eens bevestigd dat je, door de twee één te maken, dus door het mannelijke en het vrouwelijke in jezelf met elkaar te laten huwen in het innerlijke bruidsvertrek, uit dat huwelijk opnieuw geboren kunt worden als een zoon van de mens. Je bent dan niet meer alleen het kind van je biologische ouders, maar als de Koning uit logion 2 een mensenkind, een vrij mens, verbonden met je medemensen.

Logion 107

Jezus zei: "Het koninkrijk is net als een herder die honderd schapen heeft. Een van hen, het grootste, dwaalde af. De herder liet de negenennegentig anderen achter en zocht dat ene schaap tot hij hem vond. Nadat hij deze moeite had gedaan, zei de herder tegen het schaap: ik heb je meer lief dan de andere negenennegentig."

In de gloed van de tijdloze wijsheid ontvouwde zich een verhaal, geweven met de zachte draden van Jezus' woorden over zorgzaamheid en liefde. "Het koninkrijk is net een herder die honderd schapen heeft," klonk als het begin van een spiritueel tableau. In de uitgestrekte weiden van het goddelijke, waar de kudde als een symbolische eenheid van zielen rustte, begon het verhaal te ademen. "Een onder hen liep verloren – het was de grootste," fluisterde het, als een zachte zucht van het lot. Hier ontvouwde zich het menselijk drama van verdwalen, van de zoektocht naar vervulling in de uitgestrektheid van het bestaan.

En zo danste de herder, een beeld van goddelijke zorgzaamheid, tussen de negenennegentig, maar zijn hart huilde om de afwezigheid van de ene die verdwaald was. "Hij liet de negenennegentig achter en zocht die ene tot hij het vond." De herder, als een symbool van genade, ging op pad in de donkere dalen en over de heuvels van het leven. Hij speurde naar de verloren ziel, zijn liefde als een kompas die de weg wees in de duisternis van de afwezigheid. En dan, als de herder zijn zoektocht had volbracht, als het verloren schaap gevonden was, weergalmde de echo van universele liefde: "Ik hou meer van jou dan die negenennegentig." Een uitspraak die als een zonnestraal het koninkrijk van mededogen en onvoorwaardelijke liefde verlichtte. En zo vervolgde het verhaal, een testament van de zorgzame herder, van de onmetelijke liefde die verder reikte dan aantallen. Het koninkrijk, als een omhelzing van degenen die verdwalen, herinnerde de zielen eraan dat in de ogen van de liefdevolle herder, elk schaap kostbaar is, ongeacht hoe groot de kudde mag zijn.

Toelichting: Het is opvallend dat hier niet wordt gezegd dat de herder het schaap terugbrengt naar de kudde! Of het schaap nu wel of niet terugkeert doet er kennelijk niet toe. Dat is althans

niet waar het hier om gaat. Waar het wel om gaat is dat het verdwenen schaap door de herder geprezen wordt en zelfs door de herder verkozen wordt boven de schapen die in de kudde achterblijven: 'Jij telt meer voor mij dan die negenennegentig.' Er is een wereld van verschil tussen een schaap dat weer in de kudde opgenomen wordt, en een schaap dat geprezen wordt omdat het zich vrij maakt uit de spirituele slavernij van de kudde. Het schaap als deel van de kudde heeft geen eigen identiteit. Het is, in de krasse terminologie van de gnostiek, een 'zoon van een hoer'. Een zoon van een hoer kent zijn vader niet, kent zijn 'oorspronkelijk gelaat' niet, kan zijn erfenis niet opeisen.

Het schaap dat de kudde verlaat en de eenheid met de bron in zichzelf hersteld heeft, is een 'zoon van de mens'. Dat schaap zal door 'de herder' worden gekend als zijn eigen kind. Het schaap dat zich verbindt met de bron in zichzelf, die dus zichzelf kent, en een vrije wil heeft, die zal dus ook gekend worden, zoals logion 3 al voorspelde, hier figuurlijk door 'de herder'.

Logion 108

Jezus zei: "Wie uit mijn mond drinkt, zal worden zoals ik, en ik zal worden zoals hij, en de verborgen dingen zullen aan hem geopenbaard worden."

Stel je voor dat er iemand is die ervoor kiest om onvoorwaardelijk naar zijn geweten te leven. Deze persoon, gedreven door innerlijke kompasnaalden, begint een reis naar heelheid en leven. Het is alsof hij een zaadje plant dat zal uitgroeien tot een volwaardige boom. Terwijl hij onwankelbaar vasthoudt aan zijn geweten, ontvouwt zich een reis van zelfontplooiing en groei. Het is als het bewandelen van een pad dat door de leermeesters van het leven zelf is gemarkeerd. De leerling wordt één met de leringen van het bestaan, en door trouw te blijven aan zijn innerlijke waarheid, begint hij de lessen van het leven te begrijpen. Langzaam maar zeker groeit de leerling, net als een zaadje dat uitgroeit tot een sterke boom. Hij wordt als de meester, niet omdat hij slaafs de voetstappen van anderen volgt, maar omdat hij zijn eigen unieke pad bewandelt met integriteit en moed. Het is alsof hij de muziek van het universum begint te begrijpen en in harmonie danst met de melodie van het bestaan.

Het begrip van zichzelf en het leven ontvouwt zich als een helder doek dat wordt weggetrokken. Alles wordt duidelijk voor hem, niet door de lens van dogma's en vooroordelen, maar door de zuivere blik van iemand die trouw is gebleven aan zijn innerlijke kompas. Het is als het openen van vensters naar nieuwe horizonten, waar de wereld zich presenteert in al haar rijkdom en complexiteit.

In deze staat van heelheid leeft de persoon niet langer in verdeeldheid, maar in eenheid met zijn eigen essentie. Hij ademt de lucht van vrijheid in, want hij heeft zichzelf bevrijd van de ketenen van externe verwachtingen en conditioneringen. Het is een staat van innerlijke vrijheid die voortkomt uit het onvoorwaardelijk volgen van het geweten. Zo wordt de leerling, door zijn toewijding aan zijn geweten, een heel mens. Hij leeft niet slechts oppervlakkig, maar duikt diep in de oceaan van bewustzijn. Hij wordt de architect van zijn eigen leven, een levend voorbeeld van hoe onvoorwaardelijke trouw aan het innerlijke kompas leidt tot een vervuld en betekenisvol bestaan.

Toelichting: "Wie uit mijn mond drinkt, zal worden als ik." Maar hij voegt daar nog eens ten overvloede aan toe: "En ik als hij." Epiphanes citeert Jezus in zijn Panarion (26.3.1) als volgt: "Jij bent mij en ik ben jou."

Dat is een heel andere Jezus dan die aan wie we misschien gewend zijn geraakt. Of beter gezegd: een heel andere, dan het beeld van hem waar we aan gewend zijn geraakt in het christelijke westen. Deze Jezus is niet verheven boven de mensen. Hij is zelf, en wil dat ook zijn, mens met de mensen. Maar als mens is hij, net als alle andere mensen, drager van een godsvonk, de Christus in hem.

Logion 109

Jezus zei: "Het koninkrijk is als een man die in zijn veld een verborgen schat had, waar hij niets van wist. En na zijn dood liet hij het veld na aan zijn zoon. De zoon wist het ook niet, hij verkocht het veld. De man die het kocht kwam vond de schattijdens het ploegen. Hij begon geld uit te lenen tegen rente aan wie hij maar wilde."

In alle tijden hebben mensen zich bewust kunnen zijn van de onjuistheid van de opgelegde wetten voor het leven. Het is alsof generatie na generatie leefde en stierf zonder de diepere betekenis van het bestaan werkelijk te begrijpen. Mensen werden geleid door de door mensen bedachte regels en bleven ongevoelig voor het innerlijke weten dat altijd aanwezig was. Gedurende alle tijdperken zijn er individuen opgestaan die de stem van het geweten trachtten te vertolken, maar hun roep is vaak onopgemerkt gebleven. De geschiedenis is doordrongen van deze individuen, die als roepende in de woestijn waren, smeekten om naar de innerlijke stem te luisteren. Maar te midden van de drukte van de wereld en de vastberadenheid om vast te houden aan bestaande structuren, werden hun woorden vaak overstemd. Het is nu de tijd om de oproep van het geweten serieus te nemen en niet toe te staan dat nog een generatie in een sluimerende toestand voorbijgaat. Het is een oproep om wakker te worden, om bewust te leven, niet alleen voor jezelf maar ook voor de komende generaties. Er rust een verplichting op de schouders van degenen die ontwaakt zijn om het licht van bewustzijn door te geven aan anderen.

Wanneer je eenmaal ontwaakt bent, draag dan dit bewustzijn als een fakkel en laat het schijnen op de onrechtvaardigheden van de wereld. De rechtvaardige wereld groeit wanneer individuen collectief ontwaken en handelen vanuit een dieper begrip van hun eigen morele kompas. Het is een opdracht om niet alleen te leven volgens opgelegde wetten, maar te streven naar een rechtvaardige wereld gebaseerd op innerlijke waarheid en integriteit. Laat deze tijd niet voorbijgaan zonder gehoor te geven aan de oproep van het geweten. Sta op, wees bewust, deel de wijsheid en zie hoe de wereld om je heen transformeert in een rechtvaardigere en meer bewuste samenleving. Het is een erfenis die je niet alleen aan jezelf

verschuldigd bent, maar ook aan de toekomstige generaties die zullen profiteren van het ontwaken van het collectieve menselijke bewustzijn.

Toelichting: De akker staat hier symbool voor spirituele tradities. Spirituele tradities zijn bewaarplaatsen van doorleefde wijsheid. Maar niet iedereen die zich daarin verdiept herkent de wezenlijke boodschap. Mensen hebben niet altijd in de gaten wat voor een schat zich daarin bevindt. Maar niettemin dragen ze zorg voor de traditie, en bewaren die voor de volgende generaties. En dan zijn er ook die een traditie gebruiken voor geldelijk gewin of voor macht. Deze mensen verkopen de wijsheid van de traditie voor grof geld aan argeloze zoekers. Curieus genoeg houden ook zij de traditie in stand, en verspreiden die zelfs, hoe misplaatst hun gedrag ook moge zijn. Ga zelf ploegen met je innerlijke verlangen als richtsnoer. En als je dan de schat van wijsheid gevonden hebt, leen dan je wijsheid uit.

Logion 110

Jezus zei: "Wie de wereld gevonden heeft en rijk geworden is, moet de wereld verzaken."

Stel je voor dat er iemand is die diep inzicht heeft verworven, zowel in zichzelf als in de complexiteit van de samenleving. Deze persoon begrijpt de diepten van de menselijke aard en doorziet de nuances van de maatschappelijke structuren. Het is als het doorgronden van een ingewikkeld schaakspel waarin menselijke interacties en samenlevingsvormen als strategische zetten worden onthuld. Echter, ondanks dit diepe begrip laat deze persoon zich niet verleiden om deze kennis te gebruiken voor persoonlijk gewin. Hij weigert toe te geven aan de lokroep van ijdelheid en erkent dat zijn inzicht geen verdienste is die hij voor zichzelf heeft verdiend, maar eerder een geschenk is dat hem gegeven is.

In plaats van te zwichten voor de verlokking van zelfverheerlijking, omarmt hij de nederigheid die voortkomt uit het besef dat zijn begrip van zichzelf en de maatschappij niet voortkomt uit persoonlijke grootsheid, maar eerder uit een openheid voor leren en ontvangen. Het is alsof hij een innerlijke schat heeft ontdekt en begrijpt dat deze schat niet bedoeld is om in eigen voordeel te worden gebruikt, maar eerder om te delen met anderen. Hij erkent dat het delen van wijsheid en begrip een verantwoordelijkheid is die voortvloeit uit het verkrijgen van diepe inzichten. In plaats van te pronken met zijn verworven kennis wordt deze persoon een dienaar van begrip en compassie. Hij deelt zijn inzichten niet om bewondering te wekken, maar om anderen te inspireren om ook de diepten van zelfinzicht en maatschappelijk begrip te verkennen.

Het is een herinnering dat ware wijsheid niet bedoeld is om in een afgesloten kist te worden bewaard, maar eerder om als een bron van inspiratie te dienen voor anderen. In het besef dat begrip en inzicht geschenken zijn die gedeeld moeten worden, wordt deze persoon een bescheiden gids, wijzend naar een pad van groei en begrip voor allen die bereid zijn te luisteren en te leren.

Toelichting: Rijkdom is het symboolwoord voor gnosis. Wie rijk is heeft de schat gevonden waarover verteld werd in het vorige logion. Opmerkelijk is dat hier gezegd wordt dat je dan ook

‘de wereld’ gevonden hebt. Dat gaat samen. Het doorzien van de wanen van de dag, ‘de wereld’ dus, is misschien wel de verlossing zelf. Maar pas op, als je die wanen doorziet, als je het spel doorhebt, waak er dan voor er zelf geen deel van te worden.

Logion 111

Jezus zei: "De hemelen en de aarde zullen in uw aanwezigheid opgerold worden. En de levende uit de levende zal de dood niet zien." Zegt Jezus niet: "Wie zichzelf vindt is groter dan de wereld?"

We hebben als mens op sommige momenten toegang tot een ervaring die uitstijgt boven alle tijdelijkheid. Het kan dan lijken alsof je op een geheimzinnige manier als toeschouwer buiten de tijd bent terecht gekomen. Dat is de aanwezigheid waar dit logion over spreekt. De ervaring van deze tijdloze aanwezigheid kan meer en minder krachtig zijn. Maar als die zich in z'n volheid aandient, kan dat je alledaagse bewustzijn ingrijpend veranderen. Je kijkt om je heen en ziet hoe de hemelen en de aarde zich op- en afrollen als een boekrol, dat wil zeggen: hoe de tijd zich voltrekt. En het deert je niet. Want op zo'n moment is er in jou een aanwezigheid die daar los van is, die daar buiten staat, onkwetsbaar voor alle tijdelijkheid.

Stel je voor dat rechtvaardigheid als een zachte deken over de wereld neerdaalt, als een veranderende wind die het aanzien van hemel en aarde transformeert. Het is alsof er een heilzame regen valt, reinigend en herstellend, waardoor de mens en de natuur terugkeren naar hun oorspronkelijke ongereptheid.In deze tijd van herstel zal overal het evenwicht worden teruggebracht, als een harmonieus lied dat wordt herontdekt na lange stilte. Het water van de goden zal ongehinderd over de akkers van het goddelijke stromen, en de natuur zal gedijen zonder de verstoringen die de mensheid ooit heeft veroorzaakt.

De mens, doordrenkt van een nieuw begrip van rechtvaardigheid, zal niet langer ingrijpen in de natuur als een heerser, maar eerder als een bewaarder van het delicate evenwicht. Het is alsof de mensheid terugkeert naar de oorspronkelijke rol van rentmeester, verzorgend en koesterend wat van nature gegeven is.

In deze tijd van herstel zal het einde niet langer gezien worden als een onvermijdelijk verval, maar eerder als een terugkeer naar het begin. Het is als een cirkel die zich sluit, een continuüm van groei, bloei en vernieuwing. De seizoenen van de wereld zullen niet langer worden verstoord

door menselijke inmenging, maar zullen hun natuurlijke gang gaan.

De aarde zal bloeien in haar oorspronkelijke pracht, en de lucht zal zuiver zijn van de schadelijke stoffen die ooit de harmonie verstoorden. Het is alsof de natuur zelf een diepe zucht van verlichting slaakt, bevrijd van de lasten die haar werden opgelegd. In deze wereld doordrenkt van rechtvaardigheid zal de mensheid een partner worden van de natuur, een medebewoner van deze planeet in plaats van een overheerser. Het is een visie van een herstelde wereld waarin de balans tussen mens en natuur is hersteld, en de cyclus van het leven zijn vredige gang gaat.Laat deze tijd van rechtvaardigheid komen als een zachte regen die de dorstige aarde doordrenkt. Laat het een tijd zijn waarin mens en natuur hand in hand gaan, dansend op de melodie van hernieuwd evenwicht en vrede.

Toelichting: Het is een prachtig beeld, die hemelen en de aarde die zich zullen oprollen. Het verwijst naar het lezen van een boekrol. Aan de ene kant rol je de gelezen tekst op en aan de andere kant rol je de nog te lezen tekst uit. De boekrol is als de tijd met een verleden, een heden en een toekomst. Waar je nu bent in het verhaal, dat is het heden. Met dit beeld verwijst dit logion naar een heel specifieke ervaring.

Logion 112

Jezus zei: "Wee het vlees dat afhankelijk is van een ziel. Wee de ziel die afhankelijk is van vlees."

Stel je een wereld voor waarin de mensheid niet langer gevangen zit in de rigide kaders van het karakter. In deze wereld wordt begrepen dat vasthouden aan het karakter een belemmering vormt voor groei en evolutie. Zielig is de mens die zichzelf vastgeketend heeft aan de beperkingen van zijn karakter, want hij realiseert zich niet dat verandering mogelijk is. Het karakter, ooit gevormd als een product van aanpassing aan de maatschappij, wordt gezien als een levend organisme dat kan transformeren en zich aanpassen aan nieuwe omstandigheden. In plaats van vast te zitten in de statische beelden van wie we denken te zijn, wordt de mens uitgedaagd om te erkennen dat hij in staat is tot voortdurende zelfontwikkeling. De focus verschuift van het vasthouden aan een vaststaand karakter naar het omarmen van verandering als een natuurlijk en noodzakelijk onderdeel van het leven. Het is alsof de mensheid begrijpt dat de dynamiek van het bestaan vraagt om flexibiliteit en het vermogen om zich aan te passen aan de voortdurend veranderende omgeving.

In deze wereld wordt de mens aangemoedigd om de diepten van zijn wezen te verkennen, voorbij de oppervlakkige lagen van het karakter. Het is alsof er een erkenning is dat de ware essentie van een individu dieper ligt dan de sociale maskers die zijn aangeleerd.

Zo komt er ruimte voor zelfontplooiing en transformatie. Mensen beginnen te begrijpen dat ze niet gebonden zijn aan de beperkingen van het verleden, maar dat ze kunnen evolueren naar meer verlichte en authentieke versies van zichzelf. Zielig is niet degene die vasthoudt aan zijn karakter, maar degene die weigert te erkennen dat verandering mogelijk is. In deze wereld van voortdurende zelfontwikkeling ontstaat er een diep begrip dat de ware vrijheid ligt in de bereidheid om los te laten, te groeien en te bloeien als een wezen dat voortdurend in ontwikkeling is.

Toelichting: Vóór het prachtige slotakkoord van deze logia nog een laatste waarschuwing: zorg ervoor dat je niet afhankelijk wordt, van wie of wat dan ook. En hoe word je ergens

afhankelijk van? Door er een idee over te hebben en je daaraan vast te klampen. Zo kun je bedenken dat alleen de ziel er toe doet, en het lichaam verachtelijk is – dan ben je afhankelijk van de ziel. Je kunt ook bedenken dat alleen het lichaam er toe doet; er is alleen materie – dan ben je afhankelijk van het lichaam. Jezus verwerpt hier beide opvattingen. Hem gaat het om de non-dualistische eenheid, waarvan niets is buitengesloten. Jij was ook altijd al deel van die eenheid, met ziel én lichaam. "Vlees en geest, lichaam en ziel, zijn twee verschillende componenten in de mens, samengevoegd in een onheilige mix die voor beide de ondergang betekent." (*Ancient Christian Gospels*, p. 126).

Logion 113

Zijn leerlingen zeiden tot hem: "Wanneer zal het koninkrijk komen?" Jezus zei: "Het komt niet als je erop wacht. Het is geen kwestie van hier is het, of daar is het. Integendeel, het koninkrijk van de Vader is uitgespreid over de aarde en de mensen zien het niet."

Stel je voor dat de mensheid ontwaakt uit de sluimerende toestand van conformiteit. Deze ontwaking is geen passief proces, maar een actieve strijd die elk individu voor zichzelf moet voeren. Het is alsof er een innerlijk vuur ontbrandt, een vlam van bewustzijn die de duisternis van onwetendheid verlicht. Om te ontwaken, moet de mens de moeilijke keuze maken tussen de maatschappij en zichzelf. Het is een confrontatie met de diepgewortelde overtuigingen en verwachtingen die door de samenleving zijn opgelegd. Deze keuze is doordrenkt van weerstand, want het betekent breken met de bekende paden en ongebaande wegen betreden. De mensheid is afgedwaald van haar oorspronkelijke staat, vervreemd van haar eigen wezen en de natuur. De weg terug naar authenticiteit en harmonie met de natuur vereist een bewuste inspanning. Het is als een reis naar binnen, waarbij elke stap een herontdekking is van het alom aanwezige, de essentie die verloren is gegaan in de wirwar van maatschappelijke verwachtingen.

In deze innerlijke terugkeer moet de mens zichzelf opnieuw enten op het alom aanwezige, zoals een plant die zichzelf verbindt met de bodem om te groeien en te bloeien. Het is een proces van hereniging met de fundamentele krachten van het leven, een erkenning van de verbondenheid met de natuurlijke stromen van het bestaan.

De weerstand tegen deze innerlijke reis is als een storm die moet worden doorstaan. Het is de weerstand van oude denkpatronen, van de druk van de maatschappij, en van de angst voor het onbekende. Maar in het oog van de storm ligt de kern van waarheid en vrijheid. Als de mens bereid is om deze strijd aan te gaan, om de keuze te maken voor zelfontplooiing en authentiek leven, zal hij ontwaken. Het is een ontwaken dat niet alleen het individu beïnvloedt, maar resonanties heeft in de collectieve bewustzijnsstroom van de mensheid.

Laat de mens zijn innerlijke strijd voeren, zijn keuze maken en terugkeren naar de oorspronkelijke staat van verbondenheid met de natuur. Laat de ontwaking plaatsvinden, als een zonsopgang na een lange nacht, waarin het individu weer in harmonie leeft met zichzelf en het alom aanwezige.

Toelichting: Die vraag aan Jezus is niet alleen maar theoretisch, maar voor die tijd uiterst actueel. Kennelijk dachten de leerlingen van Jezus dat hij misschien wel een profeet was. Ze mochten dan van hem verwachten dat hij, zoals de profeten vóór hem, de tekenen kon voorspellen waaraan men zou kunnen herkennen dat de eindtijd nabij is. Het koninkrijk is dus niet ergens op aarde, zegt Jezus, het is niet zoals het door Mozes beloofde land, en het is ook niet in de toekomst, zoals het door Daniël voorspelde koninkrijk aan het einde der tijden. Nee, het koninkrijk is overal, hier en nu. Het probleem schuilt hem in de blindheid van de mensen, want 'men ziet het niet!' Inderdaad 'men' kan het niet zien. Het vergt een 'ik' om het koninkrijk te kunnen zien. Evangelie van Maria 8,11-22 ter vergelijking: "Toen de gezegende deze dingen had gezegd, groette hij hen allen en zei: 'Vrede zij met u. Verwerf mijn vrede voor uzelf. Let op dat niemand u misleidt door te zeggen: kijk hier of kijk daar, want het kind van de mensheid is in u."

Logion 114

Simon Petrus zei tegen hen: "Laat Maria van ons weggaan, want vrouwen zijn het leven niet waardig." Jezus zei: "Kijk, ik zal haar gedachten mannelijk (menselijk) maken, opdat zij ook een levende geest kan worden die op jullie mannen (mensen) lijkt. Want iedere vrouw die mannelijk (menselijk) is geworden, zal het koninkrijk der hemelen binnengaan."

In het weefsel van menselijke ervaring en culturele omarming ontvouwde zich een verhaal waarin de nuances van geslacht en cultuur als schitterende draden werden verweven. Mannen en vrouwen, oorspronkelijk als kinderen geboren in een wereld van mogelijkheden, dansten in de schaduwen van verwachtingen. Ze hadden zichzelf gehuld in de rollen die de samenleving aanreikte, met gedachten, kleding, haardracht, en versiering als kleurrijke gewaden die de verschillen benadrukten.

De mannelijke man en de vrouwelijke vrouw, als karikaturen van de mens, waren niet alleen onderscheiden door innerlijke kenmerken, maar ook door de cultureel opgelegde opsmuk aan hun uiterlijk. De wereld had hen in hokjes geplaatst, met kenmerken die de ware essentie bedekten. En toch, als de zon die door de wolken breekt, klonk de stem van de vrijheid. "Vrouwen kunnen evenzeer ware mensen worden als mannen dat kunnen," fluisterde het als een bevrijdende melodie. Een herinnering dat achter de culturele maskers, als de ware menselijke essentie, wachtte om ontdekt te worden.

Het verhaal vervolgde met een oproep tot bevrijding van de opgelegde rollen, een uitnodiging om de geconditioneerde gedachten los te laten en de ware zelf te omarmen. Want in de diepte van het mens-zijn, in de kern van de ziel, waren geen vaste grenzen van geslacht, enkel de oneindige mogelijkheden van menselijkheid.

En zo danste het verhaal verder, als een reis van zelfontplooiing en bevrijding. Mannen en vrouwen, niet beperkt door de voorgeschreven rollen, maar vrij om te bloeien als authentieke mensen, met harten die pulseren op het ritme van hun eigen waarheid.

Toelichting: Men is het er in het algemeen over eens dat dit logion een latere toevoeging is aan het Thomas Evangelie. De positie van Maria Magdalena wordt hier ter discussie gesteld, en daarmee die van alle vrouwen. Dit logion is waarschijnlijk toegevoegd als antwoord op de zich in de tijd na Jezus vormende vrouwvijandigheid onder de Roomse orthodoxie. Onder de gnostici uit de eerste eeuwen, en ook later bij de Katharen, was de vrouw volkomen gelijkwaardig aan de man. Ook vrouwen konden priesterlijke functies vervullen.

De menswording in de gnostiek staat voor het samenvallen met je ware zelf. Je bent dan niet meer gehecht aan een fictief beeld van jezelf, maar je bent wie je bent: mens met de mensen. Jezus zelf zal Maria Magdalena mens maken, zegt hij. Hij zal zich met haar verbinden. En net als deze Maria Magdalena zijn ook alle andere vrouwen, uit alle tijden, voor Jezus volkomen gelijkwaardig aan mannen.